ಮದಿಪು

61 2013

ಪುಯಿಂತೆಲ್ - ಮಾಯಿ - ಸುಗ್ಗಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಅಟಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ತುಳುವ ಐಸಿರಿ ಕದ್ರಿ ಸಹಯೋಗೊಡು ನಡತಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಎಣ್ಮನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೊಗು ತುಳು ಸಾಧ್ಯತೆ - ಸವಾಲು ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಬಂಟ್ವಾಳ ಸಹಯೋಗೊಡು ಬಂಟ್ವಾಳಡ್ ನಡತಿನ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ

ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ಶ್ರೀರಾಮ ಭಜನಾ ಮಂದಿರ ಕಾವೂರು ಸಹಯೋಗೊದು ನಡತಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಮದಿಪು

ಮುಡಿ - ೬೧

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕೆರ್

ಉಮಾನಾಥ ಎ. ಕೋಟ್ಯಾನ್

ಸಂಪಾದಕೆರ್

ಕದ್ರಿ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಪಾದಕೆರ್

ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ ಬಿ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆ ಕಟ್ಟಡ, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್

ಮಂಗಳೂರು - 575 003

ದೂರವಾಣಿ / ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ : 0824-2459389

email : tulu.academy@yahoo.co.in.

MADIPU

A quarterly on Tulu Language, Literature and Culture, published by Karnataka Tulu Sahitya Academy, Lalbagh, Mangalore -3.

✆ : 0824-2459389

Chief Editor	:	Umanatha A. Kotiyan
Editor	:	Kadri Navaneetha Shetty 9448123061
Managing Editor	:	Chandrahasa Rai B.
Pages	:	64 + 4
Vol.	:	13 - 61
ಬೆಲೆ	:	ರೂ. 15/-
ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ	:	ರೂ. 50/-
ಆಜೀವ ಚಂದಾ	:	ರೂ. 500/-
ರಕ್ಷಾಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ	:	ಜಿ.ಆರ್. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ
ಮುದ್ರಣ	:	ದಿಗಂತ ಮುದ್ರಣ ಲಿ. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರಾಂಗಣ, ಯೆಯ್ಯಾಡಿ ಮಂಗಳೂರು - 575 008

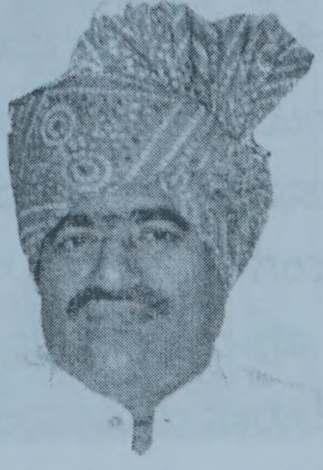

ಗುರ್ಕಾರ್ರೆ ನುಡಿ

"ಲೋಕೊರ್ಮೆ‌ರಾವೊಡು ತುಳುವಪ್ಪೆ ಬಾಲೆಲೆ ತರೆತ ಮುಂಡಾಸ್‌ದ ಜರಿತ್ತ ನೆರಿ, ಕನ್ನಡಣ್ಣೆರಾವೊಡು ತುಳುವಪ್ಪೆ ಬಾಲೆಲು ಲೋಕೊರ್ಮೆ‌ರಾವೊಡು..." ತುಳುತ್ತ ಮಲ್ಲ ಪಿಲಿ ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈಕುಲು ಪಂತಿನ ಈ ಪಾತೆರ ತುಳು ಲೋಕದ ನುಡಿ ಮುತ್ತು. ತುಳು ಬಾಸೆಗ್ ರಾಜ ಮಾನಾದಿಗೆ ತಿಕ್ಕೊಡುಂದು ರಾಸಿ ಮನಸುಲು ಒಟ್ಟುಗಾದ್ ದಿಲ್ಲಿದ ರಾಜಗದ್ದಿಗೆಗ್ ಗಡು ದೀದ್ ಬತ್ತಿನ ಈ ಸಂದರಪ್ಪುಡು ದಾದ ಮದಿಪೊಲಿ.

ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ತುಳು ಕುಟೊಲು ಒಟ್ಟುಗು ಸೇರೊಂದು ತುಳುನಾಡ್‌ದ ನೀರ್ ಪರ್ದ್ ಮಲ್ಲೆ ಆತಿನ ರಾಜ ಪಟ್ಟೊನು ಏರ್‌ದಿನ ಆಸ್ಕರ್ ಫೆರ್ನಾ‌ಂಡಿಸೆರ್, ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ತುಳುವೆರೆಗ್ ಕೊರ್ತಿನ ಮಂತ್ರಿ ವೀರಪ್ಪ ಮೊಯಿಲಿಯೆರ್, ಆನಿಡ್ದ್ ಇನಿಮುಟ್ಟ ಡೆಲ್ಲಿಡ್ ಇತ್ತೊಂದು ತುಳುಕ್ಕಾತ್ರ ಬೆಂತಿನ ಡಾ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ ಮೆಕಲ್ನ ಪ್ರಯತ್ನದ ಬಲೊಟ್ಟು ರಾಜ ಗದ್ದಿಗೆ ಗದ್ದ್‌ದ್ ತುಳುತ್ತ ಅಜನೆ ದಿಲ್ಲಿಡಾತ್‌ಂಡ್ ಪಂಡ ದಿಂಜ ಸಂತೋಸದ ವಿಷಯ. ಈ ಪೊರ್ತುಡು ಎನ್ನೊಟ್ಟುಗು ಬೀಲ ಬೀಲ ತುಚೊಂದು ಬತ್ತಿನಂಚ ಬತ್ತಿನ ಬೆರಿತಾಯ ಕೊರಿನ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಮಾತ ಸದಸ್ಯೆರೆಗ್ ಎನ್ನ ಸೊಲ್ಮೆಲು. ಮೂಜಿ ವರ್ಸದ ಕಾಲೊಡು ಅಕಾಡೆಮಿ ದಾದ ಮಲ್ಪರೆ

ಸಾಧ್ಯ ಉಂಡಾ ಅವೆನ್ ಮಲ್ಪುಂಡು ಪನ್ಪಿ ಇಸ್ಪಾಸ ಎಂಕುಂಡು. ತುಳುವೆರೆ ಕೆಬಿವಾರ್ತೆ ಕೇನೊಂದು ದುಂಬು ಪೋಯಿನ ಎಂಕ್ ಒಲ್ಪಲಾ ದಂಟುಜಿ. ತುಳು ಧರ್ಮದ ಬೇಲೆ ಎಡ್ಡೆಡ್ ಲಾಗುಂಡು. ಚಾವಡಿ ಕೂಟದ ಸಾಧನೆ ತೂಂಡ ತುಳುವೆರೆನ್ ತೋಂಗೆ ತುರಿಯಿನೆ ಸಾದಿ ಆತ್‌ಂಡ್. ಮದಿಪು ಸಂಚಿ ಪೊರ್ಲುಡು ಪೊದಿಪೆ ಆಪುಂಡು. ಎಡ್ಡೆಡ್ಡೆ ಬರವುಲು ತುಳುಟು ಬರೊಂದುಂಡು, ಬರೆಪಿನಕುಲು ಉಲ್ಲೆರ್ ಪನ್ನಗ ದಿಂಜ ಕುಸಿ ಆಪುಂಡು. ನನಲಾತ್ ಪೊಸ ಬರವುಗಾರ್ಲು ಬರೆವೊಡು. ಸಾಲೆದ ಜೋಕುಲೆ ಬರವುಲು ಬೋಡು. ಪಂಡಿನನೇ ಪನ್ಪಿನಿ, ಕೇಂಡಿನೆನೇ ಕೇನುನು ಪಂಡ್‌ದಾವರೆ ಬಲ್ಲಿ ತುಳು ಬುಲೆಚ್ ಪೊಸ ಮಡಿಕೆ ತೋಜೊಡು. ಅಜಪತ್ತೊಂಜನೇ ಮದಿಪು ಕುಡಿ ನಿಕಲ್ನ ಮಟ್ಟೆಲ್ಡ್ ಉಂಡು. ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಲ್ಪುಲೆ. ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ನಡಪಾದ್ ಕೊರ್ಲೆ ಪನೊಂದು ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸದಸ್ಯೆರೆಗ್, ರಿಜಸ್ಟ್ರಾರ್ ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ ಕಲೆಗ್, ಅಕಾಡೆಮಿಡ್ ಬೆನ್ಪಿ ಜವನೆರೆಗ್, ಮದಿಪುದ ಮದಿಮಯೆ ಕದ್ರಿ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ ಮೆರೆಗ್ ಸೊಲ್ಮೆದ ನುಡಿ ಕೊರ್ದು ಮದಿಪು ಮದೆ ಆಪೆ.

ಉಮಾನಾಥ ಎ. ಕೋಟ್ಯಾನ್
ಗುರ್ಕಾರ್ರ್
ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಸಂಪಲ್ತಿನಾರೆನ ನುಡಿ

ಮದಿಪುದ ಉಲಯಿಡ್ ಎನ್ನ ಮದಿಪು

ಸೊಲ್ಮೆಲು ತುಳು ಬಂಧುಲೆ,

'ಮದಿಪು' ಬಾಳ ಜಗನ್ನಾಥ ಸೆಟ್ಯಾಲ್ರೆನ ಕೈಕ್ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್ ಪೊಸ ದೇಕಿಡ್ ಮೆನ್ಕೊಂದುಂಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ಓದುದು ತೆರಿಯೊಂದಿನ ನಿಕ್ಲೆಗ್ ಯಾನ್ ಪನೊಡೊಂದು ಇಜ್ಜಿ. ಬಾಳದರೆನ ನಡಕೆನೇ ಅಂಚ. ಸಬ್ದ ಲಕ್ಕಾವಂದೆ, ಕಲಂಕಾವಂದೆ ಕಮ್ಮೆನದ ಬಿದೆ ಕೊಡಿಪಾದ್ ತೆಗ್‌ಲಾದ್, ಫಲ ಬನ್ನಗ ಇಷ್ಟೆರೆಗ್ ಮಿತ್ರೆರೆಗ್ ಕೊರ್ಪಿನ ಮಲ್ಲ ಗುಣತ್ತಾರ್.

ದುಂಬೊರಿ ಉದಾಸೀನದಾಯೆ ಪನ್ತೆಗೆ - ''ಎಂಕ್ ಬಂಜಿನಲೆನೇ ಮದ್ಮೆ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಲೆ'' ಪಂಡ್‌ದ್, ಯಾನೊಂತೆ ಉದಾಸೀನ ಮಲ್ತೆಡಾ, ಎಂಕ್‌ಲಾ ಆಂಚೆನೇ ಕೋಂಗಿ ಮಲ್ಪೆರ್, ಉಂದೆನ್ ತೆರಿದೇ ಬಾಳದರೆಡ ಯಾನ್ ಪಂಡಿನಿ ''ಬಾಳೆರೇ, ಒಂಜಿ ವರ್ಸಗ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರೆ ಉಮಾನಾಥಣ್ಣೆ. ಎಂಕ್ 'ಮದಿಪು'ದ ಸಂಪಾದಕನ ಪುದೆ ಕೊರ್ತೆರ್. ಇರೆನ ತರೆತ್ತ ಪುದೆನ್ ಎನ್ನ ಪುಗೆಲ್‌ಗ್ ಈರೇ ಜಾವೊಡು. ತಿರ್ತ್ ಬೂರಂದಿ ಲೆಕ್ಕ, ಮಿತ್ತ್ ಕೊಲ್ಪಂದಿ ಲೆಕ್ಕ ಜಾಗ್‌ರ್ತೆಡ್ ಆ ಪುದೆನ್ ತೂಪಿನ ಆರಬಾರ ಇರೆಗ್‌ಲಾ ಉಂಡು''.

ಬಾಳದರೆನ ಒಂಜಿ ಪನಿ ತೆಲಿಕೆ ... ಮಂಜುಳಾ ಶೆಟ್ರೆನ ಕುಸೇಲ್ದ ಒಗ್ಗರ್ಣೆ..... ''ನಮ ಒಟ್ಟು ಸೇರ್ದ್ 'ಮದಿಪು'ನು ಪೊರ್ಲು ಮನ್ಪುಗಾ'' ಪನ್ಪಿ ಬುಡು ಉಡಲ್‌ದ ನುಡಿ ಕೇನ್ನಗಾ ಮಸ್ತ್ ಕುಸಿ ಆಂಡ್.

ಖಾವಂದೆರ್ ವಿಶ್ವತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡಪಾಯಿಬೊಕ್ಕ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಆತಿನ 'ಅ...
ನಂಕ್ ಮಾತಾ ತೆರಿದುಂಡು. ತುಳು ಪಾತೆರಿಯರೆ ನರ್ಗೊಂದಿತ್ತಿನಕುಲು ಉದ್ಯೋಗ ವ್ಯವಹಾರಡ್, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನೊಡು ತುಳುನಾಡ್‌ಡೊರ್ಮೆ ಅಭಿಮಾನೊಡು ತುಳುಟ್ಟು ಪಾತೆರುನೆನ್ ತೂನಗಾ... ವ್ಹಾ.... ನಮ್ಮ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಪೊರ್ಲು ತಿರ್ಲ್‌ನ್ ಜತ್ತ್ ತೂಯಿಲೆಕ್ಕಾಂಡ್.

ಕಡೀರ್ದ್ದ ತುಳು ಟಿ.ವಿ. 'ನಮ್ಮ ಕುಡ್ಲ' 13 ವರ್ಸೊಡ್ದು ದುಂಬು ಚೌತಿದಾನಿ ಶರವು ದೇವಸ್ಥಾನಡ್ ಉದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಬಿ.ಪಿ. ಕರ್ಕೇರೆನ ಜೋಕುಲು ಬಾರೀ ಉಮೇದ್‌ಡ್ ನಿಚ್ಚದ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆದ ಸುದ್ದಿನ್ ತುಳುಟ್ಟ್‌ಕೊರ್ಪಿನ ಮಲ್ಲ ಬೇಲೆಗ್ ಕೈಪಾಡಿಯೆರ್. "ಆನೆ ಮೋನೆದ ಸ್ವಾಮಿನ ಸಿರಿ ಪಾದೊಗು ಪುಷ್ಪ ಪಾಡೊಂದು ನಮ್ಮ ಕುಡ್ಲ ತುಳು ವಾರ್ತೆಲೆನ್ ಪಸೆರೊಂದು ಉಲ್ಲ" ಪಂಡ್‌ದ್ ಕಡೀರ್ದ್ದ ವಾರ್ತೆನ್ ಯಾನ್ ಓದುದು ತೆರಿಪಾಯೆ. ಒಂತೆ ದಿನೊಟ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಕುಡ್ಲ ತುಳು ವಾರ್ತೆನ್ ಕುಡ್ಲದ ತುಳುವೆರ್ ಮೋಕೆಡ್ ತರ್ಕೊಂಡೆರ್. 'ಐತಾರೊಡ್ದು ಐತಾರ' ವಾರೊದ ಸುದ್ದಿ ಗೊಂಚಿಲ್‌ಡ್ ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿದರೆನ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಡಪಾದ್‌ಕೊರಿನ ಗಾದೆ, ಎದ್‌ರ್‌ಕತೆ, ಕಬಿತೆ, ನಂಬೊಲಿಗೆ, ಜಾಗೆದ ದೇಕಿ... ಇಂಚಿತ್ತಿ ಪೊರ್ಲು ಪೊರ್ಲುದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲು ತುಳು ಬಾಸೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಬುಲೆವು ಪಸರ್ನೆಗ್ ಮಲ್ಲ ವಂತಿಗೆನ್ ಕೊರುಂಡು. ಜಾತ್ರೆ, ನಾಗಮಂಡಲ, ನೇಮ, ಸಮ್ಮೇಳನ, ಕಂಬುಲ, ಮಾರ್ನೆಮಿ, ಬ್ರಹ್ಮಕಲಶ, ಗೊಬ್ಬುದ ಕಲ... ಇಂಚಿತ್ತಿ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕ್ಷೇತ್ರೊಲೆಡ್ ನಮ್ಮ ಕುಡ್ಲದ ಸೀದಾ ಪ್ರಸಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆಡ್ ನಿರೂಪಕೆ ಆದ್ ಸೇವೆ ಮಲ್ಪರೆ ಎಂಕ್ ಬೋಡಿತ್ತಿನಾತ್ ಅವಕಾಶ ತಿಕ್ಕ್‌ಂಡ್. ಯಾನ್ ಬೆನೊಂದುಪ್ಪುನ 'ದಿ ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಪತ್ರಿಕಾ ಸಂಸ್ಥೆದ ಹಿರಿಯೆರ್ ಎನ್ನ ಹವ್ಯಾಸನ್ ಬೆರಿಬೊಟ್ಟುದು ಮಾನಾಯೆರ್. ನಮ್ಮ ಕುಡ್ಲದ ಎಂಕ್ ಪಸೆರಿಯರೆ ತಿಕ್ಕ್‌ದಿನಿ ಕಮ್ಮಿ. ಆಂಡಾ ಪೆಜ್ಜೊನಿಯರೆ ಮಸ್ತ್ ಮಸ್ತ್ ವಿಚಾರೊಲು ತಿಕ್ಕ್‌ದ್‌ಂಡ್.

ಡಾ. ಶಿವಚರಣೆರೆನ ನಮ್ಮ ಟಿ.ವಿ.ದ ಪಟ್ಟಾಂಗದ ಕಟ್ಟೆಡ್ ಡಾ. ಗಣೇಶ್ ಅಮೀನ್ ಸಂಕಮಾರ್ ಮೆರೆನ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಟಿ.ವಿ. ವೀಕ್ಷಕೆರೆನ ಒಟ್ಟುಗು ನಡಪಾಯಿನ 'ಪಟ್ಟಾಂಗ'ಡ್ ಯಾನ್ ತೆರಿಯೊಂದಿನ ತುಳು ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಇಸಯೊಲು ಬೋಡಿತ್ತಿನಾತ್ ಉಂಡು. ಗರ್ತಿನಾತ್, ತರ್ತಿನಾತ್ ಪೊಸಪೊಸ ಇಸಯೊಲು ತುಳುವೆರೆನ ಅನುಭವೊದ ಕದಿಕೆಡ್ದ್ ಉದಿತ್ತ್ ಬರ್ಪುಂಡು.

ತುಳು ಅಂಕಣನ್ "ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ" "ಪ್ರಜಾವಾಣಿ" "ಜಯಕಿರಣ" ಇಂಚಿತ್ತಿ ಪತ್ರಿಕೆಲು ಪೊರ್ಲುಡು ಕೊರೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಮಾತಾ ಪತ್ರಿಕೆಲೆಡ್ ದಿನನಿಚ್ಚ ತುಳು ಅಂಕಣ ಮೂಡ್‌ದ್ ಬರಡ್ ಪನ್ಪಿನ ಅಂಗ್ ತುಳುವೆರೆಗ್ ಖಂಡಿತಾ ಉಂಡು.

ಸಾಲೆಗ್ ಪೋವೊಂದುಪ್ಪುನಗಾ 'ತುಳುಕೂಟ' ಪತ್ರಿಕೆ ಓದುನು ಪಂಡಾ ಎಂಕ್ ಬಾರೀ ಕುಸಿ. ಒಂಜಿ ಪುಟ ಓದಿಯರೆ ಒಂಜಿ ಗಂಟೆ ಬೋಡಾವೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್! ಸುರು ಸುರುಕು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಟ್ಟ್ ಬರೆತಿನ ತುಳುನು ಓದರೆ ಬಂಗ ಆಪುಂಡು ಪನ್ಪಿನ ಗೇನ ಎಲ್ಯೊಡೇ ಎಂಕ್ ಪುಟ್ಟುದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ತುಳು ಪತ್ರಿಕೆಲು ತುಳುವೆರೆಗ್ ದಾಯೆ ಸಮಕಟ್ಟ್‌ಡ್ ಎತ್ತುಜಿ ಪನ್ಪಿನ ಸವಾಲ್‌ಗ್ ದುಂಬತ್ತ ಉದರ್ಮೆ ನಾಡೊಡು. ತುಳು ಪತ್ರಿಕೆಗ್ ಚಂದಾ ಪಣವು ಕೇಂಡ

ಕೊರ್ಪಿನಕುಲು ಮಸ್ತ್ ಜನ ಉಲ್ಲೆರ್. ಆಂಡಾ, ಪತ್ರಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಬಾಕಿಲ್‌ಗ್ ಬತ್ತ್‌ಂಡಲಾ, ಕೈಕ್ ಎತ್ತ್‌ಂಡಲಾ, ಅವೆನ್ ಬುಡ್ಪಾವ್ ಓದುನಕುಲು ಮಸ್ತ್ ಕಮ್ಮಿ ಜನ ಉಲ್ಲೆರ್ ಪನ್ಪಿನ ಅಪ್ರಿಯ ಸತ್ಯ!

ತುಳು ಪತ್ರಿಕೆ ಓದೊಡಾಂಡಾ, ಓದುನಕ್ಲೆನ ಕೂಟ ಬುಲೆವೊಡಾಂಡಾ....

1. 'ಓದೊಡು' ಪನ್ಪಿ ಮನಸ್ಸ್ ಬೋಡು.
2. ಓದರೆ ತೆರಿಯೋನಿಯರೆ ಬೋಡು ಬೋಡಿತ್ತಿನ ವಿಷಯೊಲು ಆ ಪತ್ರಿಕೆಡ್ ಉಪ್ಪೊಡು.
3. ''ಉಂದುವೇ ಲೇಖನ ಕನ್ನಡಡ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡಾ ಪೊರ್ಲುಡೇ ಓದುದೊಲಿ'' ಪನ್ಪಿನಕುಲುಲಾ ಉಲ್ಲೆರ್. ತುಳು ಓದರೆ ಬಂಗ ಪನ್ಪಿನ ನಂಬೊಲಿಗೆ ಮಸ್ತ್ ಜನಕ್ಲೆಗ್ ಉಂಡು. ಅಬ್ಬೆಸ ಆಂಡಾ ಓದರೆ ಬಂಗ ಇಜ್ಜಿ ಪನ್ಪಿನೆನ್ ತೆರಿಯೊಂಡ ಯಾವು.
4. ಉಂದು 'ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆ' ಪನ್ಪಿ ಅಭಿಮಾನ ಪುಟ್ಟೊಡು.

ಪೊರ್ಲುದ ನಾಲ್ 'ಮದಿಪು' ಸಂಚಿಕೆಲೆನ್ ಎನ್ನ ಸಂಪಾದಕತ್ವೊಡ್ ಕೊರೊಡು ಪನ್ಪಿ ಅಂಗ್ ಎನ್ನ. ಪುಗಾರ್ತೆದ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದೆ ಶ್ರೀ ಜಿ.ಆರ್. ಉಪಾಧ್ಯಾಯೆರ್ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಪೊರ್ಲುತಿರ್ಲ್‌ನ್ ಮೊಡೆದ್, ತುರಿದ್ ಎದ್‌ರ್ ಪುಟೊಕ್ಕ್ ಐಸ್ರ ಜಿಂಜಾದೆರ್. ಬರ್ಪಿ ಸಂಚಿಕೆಲೆಡ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕಲಾಗಾರೆರೆನ ಚಾತುರ್ಪು ಮೆನ್ಕರೆ ಉಂಡು.

ಅಕೇರಿಗ್ ಪನ್ಪಿನಿ ಈತೇ...

''ಸಾರ ಮನೊಲಿ ಮೂರುಜಿ. ಒಂಜೇ ಕುಂಬುಡ ಕುದ್ರುವೆ''

'' 'ಮದಿಪು' ಎನ್ನವು ಅತ್ತ್... ಅವು ನಮ್ಮವು''

ಕದ್ರಿ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ

ಸಂಚಿದುಲಾಯಿ ಎಂಚಿನ...?

1. **ಅರಲ್ದಿ 'ಕೊರಲ್ದ' ಪೊರ್ಲುರ್** / ಎನ್.ಪಿ. ಶೆಟ್ಟಿ 9
2. **ದೇವೆರೆಗೊಂಜಿ ಪಾತೆರೊ** / ಜಾಹ್ನವಿ ಸಂತೋಷ್ ನಂದಳಿಕೆ 14
3. **ತುಲು ಬಾಸೆಡ್ ತುಲು ಗಾದೆಲ್ನ ಇಸೇಸೆ** / ಜಯಕರ ದೇಜಪ್ಪ ಪೂಜಾರಿ, ಮುಂಬೈ 15
4. **ಪನಿ ಕಬಿತೆ** / 'ನಾ' ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ 18
5. **ಉತ್ಕಲದ ಪೊರ್ಲುರ್** / ಯಂ.ವಿ. ಶೆಟ್ಟಿ, ಮಂಗಳೂರು 19
6. **ಬೈಲಮಾರಿ ನಲ್ಕೆ ಒಂಜಿ ಅಪರೂಪೊದ ತುಲು ಜಾನಪದ ನಲಿಕೆ** / ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಜಿ. ಪ್ರಸಾದ 23
7. **ತೆರಿಯಿನೇ ಇಜ್ಜಿ** / ಜಿ.ಪಿ. ಕುಸುಮಾ, ಮುಂಬೈ 26
8. **ಪೊರ್ಲುದ ಬೊಳ್ಳಿ** / ಅನಿತಾ ಪಿ. ಪೂಜಾರಿ ತಾಕೊಡೆ 28
9. **ಬೆರ್ಮೆರ್ : ತುಳುವಿನ ದೇವರು** / ಡಾ. ಬಿ. ಜನಾರ್ದನ ಭಟ್ 29
10. **ತುಲು ಪದ, ನಾಟಕದ ಬಿರ್ಸೆ 'ಆರ್ಕೆ'** / ಲಕ್ಷ್ಮಣ 35
11. **ಲೇ ಲೇ ಲೇ ಲೇ ಲೇ ಪನಪ ಲೇ ಲೇ ಲೇ ಲೇಗ** / ರಾಘವ ಕೆ. ಉಳ್ಳಾಲ್ 36
12. **ತೆಲಿಕೆದ ಪೊಲಕೆ-ಪಂಥ** / ಎ.ಬಿ. ಶಕುಂತಳಾ ಭಟ್, ಹಳೆಯಂಗಡಿ 37
13. **ತೊರ್ತಲ್ಲ್ ಬಂಟ್ರೆ ಭವನೊಡೊಂಜಿ ಪುಗಾರ್ತೆದ ಲೇಸ್ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿ, ಚಾವಡಿ ತಮ್ಮನ, ತಾಳಮದ್ದಳೆ** / ಪುತ್ತಿಗೆ ಪದ್ಮನಾಭ ರೈ 40
14. **ಸೂತಕದ ನಿರೆದ ಉರ್ಲು** / ಜಪ್ಪು ಪದ್ಮನಾಭ ಗಟ್ಟಿ, ಜಪ್ಪು 47
15. **ಕುದ್ಕಗ್ ಮದಿಮೆಗೆ ....** / ಸುಮಂತ್ ಶೆಟ್ಟಿ 55
16. **ಪೊಣ್ಣನಾ ಬದ್ಕ್** / ನಾರಾಯಣ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ 56
17. **ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪ್ರವರ್ತನೆದ ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗ್ 37ವರ್ಷ**/ ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ. 57
18. **ಸಾರತ್ತೊಂಜಿ ಭೂತೊಳೆನ ಬೆರಿಪತ್ತ್‌ನಗ** / ರಘುನಾಥ ಎಂ. ವರ್ಕಾಡಿ 59

...::: ಅರಲ್ದಿ 'ಕೊರಲ್ದ' ಪೊರ್ಲು :::...

■ ಎನ್.ಪಿ. ಶೆಟ್ಟಿ

ಅರಿಬಾರ್‌ದ ಬುಲೆ ಎಡ್ಡೆ ದೆಪ್ಪೊಡಾಂಡ ಮಣ್ಣ್ ಹದೊಕು ಬರೊಡು, ಬೊಕ್ಕ ಗೊಬ್ಬರ ಪಾಡೊಡು. ಸರಿಯಾಯಿ ಸಮಯೊಡ್ ಸರಿಯಾಯಿನ ಎಡ್ಡೆ ಬಿದೆನ್ ನಡೊಡು, ಇಜಿಂಡ ಬಿತ್ತೊಡು. ನೀರ್ ಕಂಡೊಡು ಸರಿಯಾದ್ ಉಪ್ಪುಲೆಕ್ಕ ತೂವೊಡು. ಬೆನ್ನಿ ಬೆನ್ಪಿನಾಲ ಒಂಜಿ ಕಲೆ, ಅವು ಎಡ್ಡೆ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆದ ಕಲೆ. ಐಕಾತ್ರನೆ 'ಉದಾಸೀನಗಾರಗ್ ಬೆನ್ನ್ಯತ್ತ್' ಇನ್ಪಿನ ಪಾತೆರ ಉಂಡು. ಉಂದೆನೆ 'ಉಪೇಕ್ಷೆಯಿಂ ಕೃಷಿ ಕೆಡುಗು' ಇಂದ್ ಪಂತೆರ್. ಇನಿ ಸರಕಾರ ಊರ್‌ದ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಉಪ ಕಸುಬುದಕಲೆನ್ 'ಆರ್ಟಿಸಾನ್ಸ್' ಪನ್ನಗ ಕುಶಲ ಕೆಲಸದಕುಲು ಇಂದ್ ಲೈದೆಂಡ್ ಆಂಡ ಕೃಷಿ ಕಸುಬುದಾಯೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಪಟ್ಟಿಡ್ ಸೇರ್ದ್‌ಜಿ. ಸರಕಾರ ನಿಜವಾದ್ ಕೃಷಿಕ್ ಉತ್ತೇಜನೊ ಕೊರೊಂದುಂಡೋ ಅಥವಾ ಕೃಷಿನ್ ಕೆರೊಂದುಂಡೋ ಪನ್ಪಿನಾನೆ ತೆರಿವುಜಿ. ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಪಿದಾಯಿ ಊರುದ ಕಂಪನಿಲೆಗ್ ಬೀಜದ ಗೊಬ್ಬರದ ಗುತ್ತಿಗೆನ್ ಕೊರ್ದು, ದೇಸೀ ರೈತೆರ್ ಆಕಲೆ ಕೈಬಾಯಿ, ತೂಪಿಲೆಕ್ಕಾತ್‌ಂಡ್. ತಿನ್ಪಿನ ತೆನಸ್‌ದೊಟ್ಟುಗ್ ಇಸ ಬಿರವುನ ಕೆಲಸೊ (ಕೀಟನಾಶಕ ಬೊಕ್ಕ ರಸಗೊಬ್ಬರದ ರೂಪೊಡು) ಸರಾಗವಾದ್ ನಡತೊಂದುಂಡು.

ಇಂಚಿನ ಒಂಜಿ ಸಂದಿಗ್ದದ ಸಂದರ್ಬೊಡು ಶಿವಮಂತೂರು ಚಂದ್ರಹಾಸ ಸುವರ್ಣೆರ್‌ನಂಚಿನ ಕವಿ, ಸಾಹಿತಿಲು ಅಪ್ಪಟ ದೇಸೀ ಚಿಂತಕೆರ್, ತನ ಅರಿಬಾರ್‌ದ ಅರ್ತಿ ಪಿರ್ತಿನ್ ದೆರ್ತ್ ಪತ್‌ದ್ ಪುಟಿನ ಊರುದ, ಬಾಸೆದ ರಿತಿ, ಗತಿನ್ ಅನುಭವ ಮಲ್ತೊಂದು ಇತರರೆಗ್ ಪಟ್ಟುನ ಕೆಲಸೊಗು ಜಪ್ಪುನ ಕುಸಿತ ಸಂಗತಿ. ಅರೆನ ತುಳು ಕಬಿತೆಲೆನ ಗೊಂಚಿಲ್ 'ಕೊರಲ್'ದ ಬೂಕುದ ಮೋನೆಡೇ ದಿಂಜಿದಿ ಬಾರ್‌ದ ಪೊರ್ಲುದ, ಒಂಜಿ ಸಾಗೊಳಿದಾಯನ ಮೈ ಮರ್ಲಾವುನ ಕೊರಲ್ ಇತ್ತಿಲೆಕ್ಕೊ, ಐತ ಉಲಯಿ ದಿಂಜಿದಿನ ಕೊರಲ್‌ದ ಸೂಡಿಲಾ ಎಡ್ಡೆ ಗನಸರದ ಆದುಂಡು.

ಸುವರ್ಣೆರೆನ್ ಮಸ್ತ್ ಕೈತಲ್ಡ್ ತೂತಿನ ಎಂಕ್ ಅರೆನ ತುಳುಬಾಸೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಮಿತ್ತ್ ಇತ್ತಿನ ಅರಂಗಣೆಗೆ ಎಂಚಿನ ಪಂದ್ ಅರ್ಥ ಆಪುಂಡು. ಒಂಜಿ ಕಾಲೊಡು ಈ ತುಳುನಾಡ್ 'ಎಣೆಲ್, ಸುಗ್ಗಿ, ಕೊಳಕೆ' ಪನ್ಪಿನ ಮೂಜೆ ಬುಲೆಕ್‌ಲೆನ್ ಪೈಪೋಟಿಡ್ ಬುಲೆಪಾವೊಂದಿತ್ತಿನ ಜಾಗೋ. 'ಬಂಗಾರ್ದ ಕೊರಲ್' ಸಿನೆಮಾ ಇತ್ತೆ ಬತ್ತಿನಾಂಡಲ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಬುಲೆವುನ ಈ ಬಂಗಾರ್ ಬುಲೆತ ಸತ್ಯೊನು ಆರ್ ದುಂಬೇ ಪಿಂತೆರ್ ; ಪಂತೆರ್. ತುಳುವೆರೆಗ್ 'ಕೊರಲ್' ಕಟ್ಟುನ ಪರ್ಬನೇ ಮಲ್ಲ ಪರ್ಬ. ಇಲ್ಲದ ಉಲಯಿ ಪಿದಯಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂಜಿ ಬೋಡುತ್ತಿ ಸಾಮಾನ್‌ಲೆಗ್ಲಾ ಕೊರಲ್ ಕಟ್ಟದ್ ಸಿಂಗರಿತ್‌ದ್, ಪಡೆಪಿನ ಸಂತೊಸ್ ಸಾಗೊಳಿದಾಯನ ಮೋನೆಡ್ ಅರಳುನ ಪೂ. ಐತ ಕುಸಿಯೇ ಕುಸಿ. ಇತ್ತಿತ್ತೆ ಆದ್ರೊಡ್ದೆಚ್ಚ ಕಂಡೊಲು ಪಡಿಲ್ ಬೂರ್ದ್, ಪಾಕ ಮಾರ್ದ್ ಪೋತ. ಅಂಚಾದ್ ಹಳ್ಳಿದ ಇಲ್ಲ್‌ಲೆಡ್ಲಾ 'ಕೊರಲ್' ಕಟ್ಟರೆ ಗತಿದಾಂತಿಲೆಕ್ಕಾಂತ್‌ಂಡ್. ಎಂಕುಲು 'ಸಿಟಿ'ಟ್ ಉಪ್ಪುನಗ ಸಾತ್ರೊಗೊಂಜಿ ಕೊರಲ್ ನೇಲುನ ಗೊಂಡೆ ಪೂತ ಮಾಲೆನ್ ಕಣತ್ ಇಲ್ಲ್‌ದ ಪೊಗ್ಗುನ ಮಲ್ಲ ಬಾಕಿಲೆಗ್ ಕಟ್‌ದ್. ಪರ್ಬ ಮಲ್ಪಿನ ನೆನಪು. ಕಾಲದ ಸ್ಥಿತಿ ಅಂಚಾದುಂಡು.

ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕೊಡು 'ಉರಲ್' ಪಾಡಿನ ಸುವರ್ಣೆರ್ ಇತ್ತೆ 'ಕುರಲ್'ದ ಬ[illegible]ರ್ ಗೈದೆರ್. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬದಲಾವೊಂದುಪ್ಪುನ ಸತ್ಯದ ನಡುಟುಂತುದು ಪಿರ ಪಿರ ನಿಲ್ಕೊಂದು ಏನಿಕಾಲೊದ ನೆನಪುಡು ಎಂಚತ್ತಿನ ಎಂಚಾಂಡ್ ಪನ್ಪಿನ ಆರೆನ ಉಲಾಯಿದ ದುನಿಪುಡು ಬೇನೆ ಬೇಸರ್, ದುಕ್ಕ ದುಗುಡೊಲೆನ ಕೆಸರ್ ಒಸರುಂಡು. ಆ ದುಗುಡೆಲೆನ ನಡುಟೊಂಜಿ, ಐಕ್ ಕಿನ್ಯ, ಬಜೀ ಕಿನ್ಯ ಕಾರಣಲಾ ಆರ್‌ಂದ್ ಅರೆಗ್ ತೋಜೊಂದುಂಡು. ಊರು ಬುಡ್ದು ಬಂಜಿದ ಗುಜಾರ್ಮೆಗಾತ್ರ ಪರವೂರು ಸೇರ್ದ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಬಂಗ ಬುಡುದು ಇನಿ ರಡ್ಡ್ ಕಾಸ್ ಕಿಸೆಟ್ ಆತ್‌ಂಡಲಾ, ಬದ್‌ಕ್‌ಗೊಂಜಿ ಗಟ್ಟಿತನ ಬತ್ತ್‌ಂಡಲಾ, ತನಕ್ ತಿಕಿನೇಡ್ದ್ ಕಳೆವೊಂದಿನನೆ ಎಚ್ಚ ಪನ್ಪಿನ ಎಚ್ಚರಿಗೆ 'ಕೊರಲ್'ದ ಪ್ರತಿಯೊಂಜಿ ಪದೊಂಟ್ಲಾ ತೋಜೊಂದುಂಡು. ಕಬಿಯಾಯಿನಾಯೆ ತನನ್ ತಾನೇ ಕಡೆದ್ ಸನ್ನ ಮಲ್ಪಂದೆ ಇಸೊಯೊದ ಉಲಯಿ ಜತ್ತ್‌ದ್ ತೂವ್ವಂದೆ ಬರೆಪಿನವು ಕಬಿತೆ ಆವಂದತ್ತೆ?

'ಕೊರಲ್' ಗೊಂಚಿಲ್‌ದ ಸುರುತ ಕಬಿತೆ 'ಕೊರಲ್'. ತುಳುವೆರೆ ಐಸಿರಭಾಗ್ಯೊದ ಸಿರಿ ಸಂಪತ್ತ್ ಈ ಕೊರಲ್. ಕಾಯದ ಕಷ್ಟ ಬುಡ್ದು ಒಂಜಿ ಕಾಲೊಡು ಬೆನೊಂದುಪ್ಪುನಗ ಕಂಡ ದಿಂಜಿನ ಕೆಯಿ ಎಂಚ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್ ಪ್ರಾಣಿಜನ್ಯ ಗೊಬ್ಬರ ಪಾಡ್ದ್ ಅವು ಎಂಚ ಬುಲೆವೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್, ಇನಿ ಮೆಶಿನ್‌ಡ್ ದತ್ತ್‌ದ್ ಪರ್ಟಿಲೈಸರ್ ಪಾಡ್ದ್, ಕೀಟನಾಶಕ ಬುಡ್ದ್, ಬುಲೆಪಾವುನ ಕೆಯಿ ಎಂಚ ಉಂಡು ಐತ ಅರಿನ್ ಉನ್ಯ ನಮ ಎಂಚ ಉಲ್ಲ, ಪನ್ಪಿನ ದುನಿಪುದೊಟ್ಟುಗು ಪೊಸತಾದ್ ಸುರುವಾಯಿನ 'ಊರೋರ್ಬಡಿ ಕಾರ್ಬಾನೆ ಒರಿದಿನೆನ್ನಾ ಮುಕ್ಕು ತಿಂದಾಂಡ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಈ 'ಕೊರಲ್'ದ ಕತೆನ್ ಪನ್ಪೆರ್.

'ಕಲೆಂಬಿ' ಪನ್ಪಿನ ಕಬಿತೆಡ್ ತುಳುವೆರೆ ಇಲ್ಲಡ್ ಇನಿಮುಟ್ಟ ಇತ್ತ್‌ದ್ ಇತ್ತಿತ್ತೆ ಇಲ್ಲ್‌ದ ಪಿದಯಿ ಬೂರ್ದಿನ ಕರಜನದ ಕತೆ ಉಂಡು. ಈ ಕಲೆಂಬಿದ ಗರ್ಭದುಲಯಿ ಒಂಜಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದೆಂಗ್‌ದ್ ಕುಲ್ದಿನೆನ್ ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ತೆರ್ ಸುವರ್ಣೆರ್ 'ಕಟ್ಟ್ ಬುಡ್ಜ' ಪನ್ಪಿನ ಆರೆನ ಕಬಿತೆಡ್, ಕಟ್ಟ್ ನಿಟ್ಟ್‌ದುಲಯಿ ದೆಂಗ್‌ದಿನ ದೈವೊದ ಕಟ್ಟಲೆಗ್ ಪಾಪದಕುಲೇ ತಿಕ್‌ದಿನ ಬೆಂಗ್ ಉಂಡು. ಈ ಕಟ್ಟುಲು ಎಂಚ ಸಕ್ತಿ ಇತ್ತಿನಕಲೆನ ನಿರೆಲ್‌ಡೇ ಪುರೆಡೊಂದುಂಡುಂದು ತೆರಿವುಂಡು. 'ವರ್ಸ ಪಾರ್‌ಂಡ್' ಪನ್ಪಿನ ಕಬಿತೆ ಆನಿದ-ಇನಿತ ಬದಲಾವಣೆನ್ ಪನೊಂದುಂಡು. 'ಪೇರ್ದ ಬಿಸಲೆ ಆಜಿದ್, ಕಲಿಗಂಗಸರ ಬೀಯರ್ ತಮೆಲೊಂದುಂಡು' ಕೋಲಬಲಿ ಆಟ, ಕೂಟೊಲೆ ಜಾಗ್‌ಡ್ ಟಿವಿ, ಕೇಬುಲು ತರೆದೆರ್ತೊಂದುಂಡು' ಈತೆ ಅತ್ತಾವಂದೆ ಪರ್ಬ ಮಲ್ಪರೆ ತೆನಸ್ ಹೋಟೇಲಿಡ್ದ್ ಕನಪಿನಡೆ ಆತ್‌ಂಡ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಬದಲಾವಣೆದ ಪಿರವುದ ಎತೆನ್ ಪನ್ಪೆರ್ 'ಎನ್ನಿನ ಮಣ್ಣ್ ಆಂಡ್' ಪನ್ಪಿನ ಒಂಜಿ ಮಾರ್ಮಿಕ ಸತ್ಯೊನು ತೆರಿಪಾವೊಂದುಂಡು. ದೈವದ ಎದುರು ಉಂತುದು ಪುರ್ಸಾದ ಕೇನ್ನಗ ಏತೋ ಸರ್ತಿ ದೈವ 'ಎನ್ನಿದಿ ಕೆಲಸ ಜಯಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಪೆ, ಎಂಕ್ ದಾನೆಂಡು?' ಪಂಡ್‌ದ್ ಕೇನುನಾನೆ ಉಂಡು. 'ನಾಲ್ ಕಾಸ್ ಸಂಪಾದನೆ ಮಲ್ಪಾದ್ ಕೊರಿಯಡ ನಿಕ್ಕ್ ಬೋಡುತ್ತಿನ ಕೊರ್ಪೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಭಕ್ತೆರ್ಲಾ ಬಾಸೆ ಪರಕೆ ಪನ್ಪೆರ್. ಪರವೂರ್‌ಗ್ ಪೋದು ಹೋಟೆಲ್, ಬಾರ್, ದಂದೆ ಮಲ್ಪುನಕುಲು ದೈವದ ಬೆರಿಸಾಯೊ ನಂಬುದು ಐಕ್ ಬೋಡುತ್ತಿನೆನ್ ಮಲ್ಪಾದ್ ಕೊರ್ತೆರ್. ಕೋಲ ಕೊರ್ಪೆರ್. ಉಂದೊಂಜಿ ರೀತಿದ ವ್ಯಾಪಾರ ಆಂಡಲ್ಕಾ, ಆನಿಡ್ದಂಚ ನಡತ್ ಬೈದಿನ ಕಟ್ಟ್. ಅವ್ವೆನ್ ಮೀರ್ರೆ ತೀರಂದಿನ ಈ ಎಂಚಿ ಮದಿಪು ಮೀರಂದಿ ಸತ್ಯ? ಉಂದು ಬರೆಪಿನಾರೆನ ಪ್ರಶ್ನೆಲಾ ಅಂದ್. ನಡಪುನ ವ್ಯಂಗ್ಯಲಾ ಅಂದ್.

ಸುವರ್ಣರ್ನ 'ಮೆದಲೆ' ಒಂಜಿ ಎಡ್ಡೆ ಪದೊ. ಉಂದೆನ್ ವಿಶ್ವತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನೊಡು ಆರ್ ಓದುದಿತ್ತೆರ್. ಈ ಮೆದಲೆದ ಕಾರ್‌ಬಾರ್ ಬಾರೀ ಮಲ್ಲ. ಆನಿಡ್ದ್ ಇನಿ ಮುಟ್ಟ ಪೊಣ್ಣನ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಮಾಮಲ್ಲ ಸಂಕೇತ ಅವು. ದ್ರೌಪದಿ, ಸೀತೆ, ಅಹಲ್ಯೆರೆನ ಮೆದಲೆದಡೆ ತೂಯಿನಕುಲು ತೂಟು ಕರಿಂಚಿ ಪೋಯಿನ ಕತೆ ಉಂಡು. ಇನಿ ಮುಟ್ಟ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆದ ಗುರ್ತ ಆಯಿನ 'ಮೆದಲೆ' ಇತ್ತೆ ಕಿನ್ಯ ಕಿನ್ಯ ಆವೊಂದುಂಡು, ಮದತೇ ಪೋವೊಂದುಂಡು. 'ಯಾನೆಂಚಿ ಕಬಿತೆ ಬರೆವೊಡು' ಪನ್ಪಿನ ಕಬಿತೆಡ್ ಇನಿಕೋಡೆದ ಕಬಿತೆಲೆನ ಸ್ಥಿತಿ ವಾನಮುನೆ ಉಂಡು. ಇಂಚಿತ್ತಿನ ಕಬಿಕೂಟೊಡು ಯಾನೆಂಚ ಸೇರುನಿ ಪನ್ಪಿನ ಸಂಕೋಚ ಈ ಕಬಿಕ್. 'ಪರ್ಬ' ಕಬಿತೆಡ್ ಕವಿನ ಉಡಲ್ ಅರೊಂದುಂಡು 'ಇತ್ತಿನಕಲೆಗ್ ನಿತ್ಯ ಪರ್ಬ. ದಾಂತಿನಕಲೆನ್ ಕೇಣುನಕುಲೇರ್?' 'ಬರೊಡು ಪರ್ಬ... ಈ ಸತ್ಯಧರ್ಮ ನ್ಯಾಯದ ನಿರೆಲ್ ಆದ್' ಪನ್ಪಿನ ಆಶಯ ಕಬಿನ. '೨೦೦೫ಟ್ಟ್ ಬೊಂಬಾಯಿಡ್ ಬೈದಿನ ಬೊಲ್ಲ, ಕಬಿಕ್ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ನೆನೆಪು ಮಲ್ಪಾಂಡ್. 'ದೇವೆರ್ ತುಂಬಂದಿನೆನ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಸರಿಕಟ್ಟ್ ಬದ್ಕರೆ ಉಂಡಾ?' ಪನ್ಪಿನ ಕಬಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ. 'ನರಮಾನ್ಯನ ಬದ್‌ಕ್ ಇನಿಕ್ ದರಿದ್ ಪೋಯಿನ ಕಡ್ಯನ...' ಇಂದ್ ಕೇಣುನ ಚಂದ್ರಹಾಸೆರ್ ಈ ಕಡ್ಯನ್ ಪೊಣ್ಣಗ್ ಹೋಲಿಕೆ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್. 'ನಮ ಸೂತಂತ್ರೆರಾ' ಇನ್ಪಿ ಕಬಿತೆಡ್ 'ಇಡ್ಪು ತೂದು ಇಡೀ ದೇಸೊನೆ ದಿಂಗುನಲ ಸೊತಂತ್ರನಯ' ಇಂದ್ ಕೇಣುವೆರ್. 'ಓಲುಂಡ್... ಒಡೇಗ್ ಪೋಂಡ್... ಎರೆ ತಿಗಲೆಗ್ ದೀದ್ ಪೋಂಡ್' ಇನ್ಪಿನ ಕಬಿತೆಡ್ ಕಬಿ ಪೊರ್ಲು ತೆಲಿಕೆದ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಪರಪಿರಾಕ್‌ದ ವಸ್ತು, ಜನೊಕುಲು, ಪ್ರಕೃತಿ, ವಿಚಾರೊಲೆನ್ ಒಡೆ ಪೋಂಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ಕೇಣೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಬದಲಾವಣೆ ಪನ್ನಗ ಒಂಜಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ನಾಶನಾ ಪನ್ಪಿನ ಆಕ್ರೋಶ–ಕೋಪ ಆರೆನ ಬಾಯಿಡ್ದ್ ಪದೊಟು ಪಿದಾಡ್ದ್ಂಡ್. 'ತಲೆತ್ರೆ' ಪನ್ಪುನ ಮಂಡೆಗೊಂಜಿ ಮಾನೊ. 'ಗಡ್ಡದ ಒಡ್ಡಾರ' ಏತೇತ್ ನಮೂನೆ. 'ಕಲ್ಜಿಗದ ಕಂಡುಲೊಟ್ಟುಗ್ ಸೇರ್ದ್ ಕಬಿತೆ ಬರೆಯರೆ ಯಾನೆಂಚ ಕಲ್ತೆ' ಪನ್ಪಿನ ಕಬಿತೆಡ್ 'ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕದಂಚಿನ ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಯಾನಿಂಚ ಕಬಿತೆ ಬರೆಯರೆ ಕಲ್ತೆ' ಪಂಡ್‌ದ್ ತುಳು ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಪ್ರತಿ ಪಜ್ಜೆಲಾ ತನಡ್ತಿನ ಬರೆಪಿನ ಸಕ್ತಿಗ್ ಎಂಚ ಸದ್‌ರಾಂಡ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪಂಡೊಂದೆರ್. 'ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪರೆ ಏರೆಗ್ಲಾ ಮನಸ್ಸಿಜ್ಜಿ, ಮನಸ್ಸಿತ್ತಿನಕಲೆಗ್ ಬೇಲೆಲಾ ಇಜ್ಜಿ. ಸಮಯದ ಬೆಲೆನೇ ಗೊತ್ತಿಜ್ಜಿ, ಸಮಯೊಗು ಸರಿ ವಾ ಬೇಲೆಲಾ ಆವೆರಿಜ್ಜಿ!... ಬಾರ್‌ಡ್ ದಾಸೆಮಿ ಪಾಡೆರೆಲಾ ಜಾಗಜ್ಜಿ... ಬಾಟ್ಲಿದಾಂತೆ ಮಡೆಬೊಜ್ಜ ಆಪಿನೇ ಇಜ್ಜಿ... ದೈವ ದೇವೆರೆಗ್ ಅಡ್ಡಬೂರುನ ಅಭ್ಯಾಸ ಇಜ್ಜಿ, ಗಡಂಗ್‌ದೆದುರು ಕಬ್ಬೆ ಬೂರಂದಿನಕುಲಿಜ್ಜಿ. ಉಂದು ಮಾತಾ ಓಲು ಪೋಂಡಲಾ ಸುಖ ಇಜ್ಜಿ. ಇನ್ಪಿ ಕವನದ ನುಡಿಕುಲು. ಬಾರೀ ಪುದರ್ ಎಂಚ ಆಪಿನ ಪನ್ಪಿನೆನ್ 'ಬಾರೀ ಪುದರ್ ಉಂಡು' ಕಬಿತೆ ಓದುದೇ ಪಿಂದೊನೊಡು. ಇನಿ ಕೋಡೆದ ಮದ್ಮೆದ ಗಗ್ಗರದೆಚ್ಚಿ ಪುಲ್ಯ ಕಾಂಡೆನೇ ಪಿರಿವುಲೆಕ್ಕಾವೊಂದುಂಡು ಪನ್ಪಿನ ಸುವರ್ಣರ್ 'ವರ್ಸೊ ಪೋಯಿನೆಕ್ಕ್ ತಕ್ಕ ಮದ್ಮೆದ ನೆಂಪು ಬಿಗಿತೆ ಆವೊಂದು ಪೋವೊಡು' ಪನ್ಪೆರ್. ಆರೆನ 'ಪಕ್ಕಿದ ಸಕುನ' ಮನುಷ್ಯ ಕುಲಕೊಂಜಿ ಮಾಮಲ್ಲ ಎಚ್ಚರದ ಗಂಟೆ ಬೊಟ್ಟುಂಡು. ಪ್ರಗತಿ ಪಂಡ್‌ದ್ ಕಾಸ್‌ದ ಪಿರವು ಬೂರ್ದು ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಸ್ವರೂಪ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣೆರಾತಿನಕಲೆಗ್ ಆರೆನ ಪ್ರಶ್ನೆ

'ಪರ್ಪಿ ನೀರ್‌ನ್ ನಾಡೊಂದು ನನ ನಿಕುಲು ಒಡೆಗ್ ಪೋಪರ್ ?
ಸುದ್ದ ಗಾಳಿನ್ ನನ ನಿಕುಲು ಒಲ್ತುಡ್ದು ಪೆಜೆದ್ ಕಣಪರ್ ?

ಪನವು ಬಂಗಾರ್ದ ಕಟ್‌ದಿನ ಗೋರಿನ್ ತೂವರೆ ಏರ್ ಬದ್‌ಕ್‌ದುಪ್ಪುವೆರ್ ?
ಜುವೊಡುಪ್ಪುನಗನೇ ನಿಕುಲು ನಿಕಲ ಕೈಟೇ ದಾಯೆಗ್ ಕಾಟಗೂರುವರ್'

ಚಂದ್ರಹಾಸೆರೆನ ನೆಂಪು–'ಮಂಡೆದ ಪುಡೇಡ್ದ್ ಪೇನ್‌ದಲ್ಕ ಪರತೊಂದು ಪಿದಾಡುಂಡು... ಪನ್ನಿನ್ನೈಟೆ ಎಂಚ ನೇಮದ ವಿಧಿ ಮಂಡೆಡ್ದ್ ಜಾರ್ದ್ ತರೆ ಕಿಂಬುರ್ಜನಗ ಕಬಿತೆದ ಒರುಟು ಸದ್ರ್‌ಗ್ ಬರ್ಪುಂಡು ಇನ್ನಿನೆನ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಬಾಲೆಡ ಇತ್ತೆನೇ ಪೂರಾ ಬುಲಿಪಡ ಬಾಲೆ ನನ ಮಿತ್ತ್‌ಗ್ 'ಮಸ್ತ್ ಬುಲಿಪರೆ ಉಂಡು' ಪಂಡ್‌ದ್ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಬಂಜೊಲೆನ ನೆನೆಪು ಮಲ್ಪುವೆರ್. ಆರೆನ ಮದ್ಮೆ ಮಸ್ಕಿರಿಡ್ ಶರಾರ ಪಾಡಿ ಮದ್ಮಲ್ 'ಪೆತ್ತ ಜುಂಬುದಿ ತಾರಿ ಪಂದ‌್ರ್ಜದ ಕೊರಂಟ್‌ದ ಲೆಕ್ಕಂತಿನ' ವ್ಯಂಗ ನೆಗತ್ತ್ ತೋಜೊಂದುಂಡು. ತುಳು ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಜರಿತ ಸೀರೆದ ಪೊರ್ಲುರ್ಜ ಮಾಜಾವುನ ಮದ್ಮಲೆನ ಐತ ಮಿತ್ತ್‌ಗ್ ಮದ್ಮೆ ಒಂಜಿ ಮಸ್ಕಿರಿ ಆವ ಪನ್ಪಿನ ಬೇನೆ ಬರಪಿನಾರೆಗ್ ಆವೊಂದುಂಡು.

ಇನಿ ತುಳುನಾಡ್ ಬೂತೊಲು ಎಂಚಾತ ಪನ್ನಗ 'ಮಂತ್ರದ ಬ್ರಹ್ಮಕಲಸೊಡು ಮೀಯೊಡುಂದು ನುಡಿಕೊರ್ಪುರ್ಜ, ಸಿಮೆಂಟ್‌ದ ದೊಂಪೊಡು, ಕಡಪ್ಪದ ಮತ್ತರ್ಮೆರ್ಜಡ್ ಬಾಲ್ ಬಂಡಾರ ನೆರ್ಪಾರ್ಜವಾ, 'ಚೋಲಿಕಾ ಪೀಚೆ' ಉರ್ತುರ್ಜಜಿಡ ಆಜ ದೆಪ್ಪರೆಲಾ ನರ್ಗ್‌ರ್ಜವ, ಇನೀತ ಈ ಸಿನೇಮಾ ನಲ್ಕೆದ ಕಂಡು ಕಪಟದ ಪೊಸ ಬೂತದ ಏಸದ ಕೋಲ ನಂಕ್ ಬೋಡಾ? 'ಮದ್ಯೆನ ಮದ್ಮೆ, ಬಯ್ಯಗ್ ಹನಿಮೂನ್, ರಾತ್ರಿ ಕರಿಯೆನೆ ಡೈವೊರ್ಸುರ್ಜ' ಉಂದ್ ಇತ್ತೆದ ಮದ್ಮೆ ಪನ್ಪಿನ ಟೆಕ್ನಿಕಲ್ ಕೋರ್ಸುರ್ಜ ಪನ್ಪೆರ್ 'ಕಲ ಕಂಬುಲೊಡು' ಸುವರ್ಣೆರ್ಜರ್ 'ಎನಡ ಕೇನಡ' ಪನ್ಪಿ ಕಬಿತೆಡ್ ಇತ್ತೆ ಮದತ್ ಪೋತಿನಂಚಿನ ಕೆಲವು ತುಳುವಸ್ತುಲೆನ ಪುದರ್, ಶಬ್ದೊಲೆನ್ ಪನ್ಪೆರ್ ಕಬಿ. ಬೊಂಬಾಯಿದ ಗರ್ಬೊರ್ಜಡು ಎಂಚಿನ ಮಾತ ದಿಂಜೊದ್‌ಂಡ್ ಪನ್ನಗ 'ಬೆನ್ಪಿನಕಲು, ಬೆನಂದೆ ತಿರ್ಗುರ್ಜನಕುಲು, ಬೆಂದ್‌ದ್‌ಲಾ ಮುಟ್ಟ ಬೂರಂದಿನಕುಲು, ಒಡ್ತ್‌ದ್ ಕೊನೊಪಿನಕುಲು, ಕಡ್ತ್ ಕೆರ್ಪಿರ್ಜನಕುಲು, ಮಡ್ತ್ ದಿಂಗುನಕುಲು, ಊರು ಬುಡ್ತಿನಕುಲು, ಪಾರ್ದ್ ಬೈದಿನಕುಲು, ಬೂರ್ದ್ ಲಕ್ಕರಾವಂದಿನಕುಲು, ಸೀಕ್‌ದಕುಲು, ಸೋಕುದಕುಲು, ಸೋತ್‌ದ್ ಸಾಕಾತಿನಕುಲ್ಲೆರ್ ಮೂಲು'. ಈತೆ ಆತ್ತಾಂದೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಡ್ ಪುನ, ಬುತ್ತಿಡ್ ಬಾಂಬು ದೀದ್ ತಿರ್ಗುರ್ಜನ ಯಮದೂತೆರ್ಲಾ ಉಲ್ಲೆರ್. 'ಸೈತಿ ಬೊಕ್ಕ ಬದ್ಕೊಡು' ನರಮಾನಿ ಇಂಬೈ ಏಪ ಸೈತ್‌ಜೆ ಪನ್ಪಿ ಲೆಕ್ಕೊ ಅತ್ತ್! 'ಪುದರ್' ಎಂಚ ಇತ್ತ್‌ಡ ದಾನಿ, ಪುದರ್ ಒಂಜಿ ಪುಂಚದ ಲೆಕ್ಕೊ, ಅವು 'ಯಾನ್–ಯಾನ್' ಪನ್ಪಿ ಉದಲ್ ಕಟ್‌ದಿನ ಪುಂಚ. ಮಾಮಿ–ಮರ್ಮಾರ್ಜಲ್' ಕಬಿತೆಡ್ ಕಾಲ ಬದಲಾಂಡಲಾ ಆಣ್ ಪೊಣ್ಣನ ಸಂಬಂಧದ ಪರಿಧಿ ಅಂಚೆನೇ ಇತ್ತಿನೆನ್ ಪನ್ಪೆರ್. 'ಎಂಕುಲು ಉಪ್ಪುನೇ ಇಂಚ' ಇನ್ಪಿ ಕಬಿತೆ ರಾಜಕಾರಣಿಲೆನ ಬಿರ್ದ್‌ರ್ಜ ತೋಜಾಂಡ' ಅಚಿತ್ರನಾ–ಇಚಿತ್ರನಾ ಇನ್ನಿನ ಪದೊಡು ಕೆಲವು ನಡತಿನ ನಡಪಂದಿನ ಇಸ್ಮಯೊಲ್ನ ವಿಚಾರೋ ಉಂಡು. 'ಕಲ್ಲ್‌ದ ಮೂರ್ತಿಲಾ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲ ಕಂದೆಲ್ ಪೇರ್ ಪರೊಂದುಲ್ಲನೆ' ಇನ್ಪಿನ ವರ್ತಮಾನದ ಪರ್ತೆ ಉಂಡು. 'ಹರಿ–ಕೃಷ್ಣರೆಗೆನ್ನ ಪರಕೆ' ಪುನರೂರು ಹರಿಕೃಷ್ಣರೆಗ್ ಬರೆಯಿನ ಸುಗಿಪು. 'ಕಬಿತೆ ಉದಿತ್‌ಂಡ್' ಕಬಿತೆಡ್, ಕಬಿತೆ ಉದಿತಿನ ಕಾರಣದೊಟ್ಟುಗು 'ಸತ್ಯದೈವೊಲೆ ಕೋಲನೇಮ, ನಾಗಮಂಡಲ ತುಳು ಮಣ್ಣ್‌ಡೇನೆ ನಡಪಡ್–ಮತ್ಸಗಂಧೊಡು ಪಾರ್‌ಬರಂದೆ ದೈವೊಲು, ತುಳು ಜಾಲ್‌ಡೇ, ಕದಲೆ, ನಿಲೆ ತೋಜಾವಡ್!

ಇಂಚ ಈ ಕೋಂದೆಡ್ ಮುಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ ಕಬಿತೆಲು ಉಲ್ಲ, ಒಂಜೊಡ್ದೊಂಜಿ ಕಬಿತೆಲು ತುಳು

ಮಣ್ಣ್‌ದ ಮೂರಿ ದಿಂಜಿದಿನ, ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ತುಪ್ಪೆ ದಿಂಜಿದಿನ, ತುಳುವಪ್ಪೆನ್ ಸಿರಿ ಸಿಂಗಾರೊಡು ಐತಮಲ್ದಿನ. ಪ್ರತಿಯೊಂಜಿ ಕಬಿತೆದ ಪಿರವು ಕಬಿಗಿತ್ತಿ ತುಳುಬಾಸೆ, ಮಣ್ಣ್‌ದ ಆಸೆ, ಐತ ಮಲ್ಲಾದಿಗೆದ ಅಭಿಮಾನೊ, ಅಂಚಿನ ಬದ್‌ಕ್ ತತ್ತ್‌ಪೋದು ಇನಿ ಪಿದಾಯಿ ಉಪ್ಪೊಡಾಯಿನ ಬೆಂಗ್, ಪೊಸತನದ ಗಾಳಿ ಬೀಜ್‌ನಗ ಆವೊಂದುಪ್ಪುನ ಕೆಲವು ಅನಾವಶ್ಯಕ ಬದಲಾವಣೆಲು-ಐಡ್ದಾತ್ರ ಪರಂಪರೆಗ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗ್ ಆಯಿನ, ಆಪಿನ ಪೆಟ್ಟ್ ಇಂಚತ್ತಿನ ಬೇರೊಲು ಆರೆನ ಮನಸ್ಸ್‌ನ್ ಕಲಂಕಾದ್ ಕಬಿತೆದ ರೂಪೊಡು ತೋಜಿದ್ ಬತ್ತ್ ದರ್ಸನ ಕೊರ್ತ. ಡಾ. ವಾಮನ ನಂದಾವರ ಮೇರ್ ಉದಿಪನದ ಮದಿಪುಡು 'ಒರಲ್‌ಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ತೋಜಿನ ಕೊರಲ್, ಒರಲ್‌ದ ದನಿತೊಟ್ಟುಗು ಒಸಾಯೊಡು ಒಡ್ಡೈತ್ ಓಲಗೊ ಆಯಿ ಮದಿಪುದ ಬುಲೆ-ಪಲ ಸಿರಿಲಾ ಅಂದ್' ಪಂತೆರ್. ಎಡ್ಡೆಪುದ ಮದಿಪು ಬಯಕಿನ ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿದಾರ್ ' ಈ ಪದೊಕುಲು ಆಗ್ಗಿನಾತೆ ಚೀಪೆ ಅರಿಪುನಂಚಿನವು' ಪಂಡ್‌ದ್ ಸೇಸೆ ಪಾಡ್ದೆರ್. 'ಪೂಜಾ ಪ್ರಕಾಶನ' ಬೊಂಬಾಯಿಡ್ದ್ ಬೊಳ್ಪುಗು ಬತ್ತಿನ ಈ ಬೂಕುನ್ ಆರತಿ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಬೊಂಬಾಯಿ ಪೊರ್ಲುಡು ಅಚ್ಚ್ ಮಲ್ದೆರ್. ಸುವರ್ಣೆರ್ ಈ ಬೂಕುನು ಆರೆನ ಪಿರ್ತಿದ ಅಕ್ಕೆ ದಿ. ಮೀನ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಅಮೀನ್ ಮೇರೆಗ್ ಅರ್ಪಣೆ ಮಲ್ದೆರ್. ಈ ಕಬಿನ 'ಸೃಜನಶೀಲ' ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮಲ್ಲ ಮಟ್ಟ್‌ದ. ಐಕ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಸನ್ನಯಿಲಾ ಆರೆಡ ಉಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ಮಿತ್ತ್‌ಗ್ ನನಲಾತ್ ಎಡ್ಡೆ ಕಾವ್ಯ ಆರೆನ ಕೈಟ್ ಜತ್ತ್ ಬರಡ್. ತುಳುವಪ್ಪೆನ ಮಟ್ಟೆಲ್ ದಿಂಜಡ್!

ಡೆಲ್ಲಿಡ್ ಕರಿನ ೨೯ ವರ್ಷೊಡ್ದಿಂಚ ಪ್ರಕಟ ಆವೊಂದುಪ್ಪುನ ತುಳು ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆ 'ತುಳುವೆರ್' ೨೯ನೇ ವಿಶೇಷಾಂಕೊನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಜಗದೀಶ ಶೆಟ್ಟರ್ ಮೇರ್ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೮ನೇ ತಾರೀಕ್‌ದಾನಿ ಡೆಲ್ಲಿಡ್ ಬುಡುಗಡೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಪತ್ರಿಕೆದ ಸಂಪಾದಕೆರಾಯಿನ ಬಾ. ಸಾಮಗ ಮೇರ್ ಉಪಸ್ಥಿತೆರಿತ್ತೆರ್.

ದೇವೆರೆಗೊಂಜಿ ಪಾತೆರೊ

ಪೂ-ಪರ್ಂದ್ ದೇವೆರೆ ಪಾದೊಗು
ಆರತಿ ಬೆಳಗ್ತಿ ಗುಂಡದುಲಯಿದಪ್ಪೆಗ್
ಪೂತ ಉಲಯಿ ದೆಂಗ್‌ದ್ ಕುಲ್ದಿ
ಕಮ್ಮೆನ ನಾಲೂರ್ದ ಜನಕ್ಲೆ ಮೂಂಕುಗ್...
ಪಂದ್ರ್‌ದ ಉಲಯಿ ದೀನಂಚಿ ಭಕ್ತಿ
ದೇವಿನ ಪೊರ್ಲು ಪೊಲಬು ತೆಲಿಕೆ
ನಲಿಕೆದ ಶಕ್ತಿ...

ಮೂಜಿ ಲೋಕೊಗು ಪರಡಿ
ಬೆರಿಸಾಯ ದೀದ್ ದುಂಬು
ನಡತಿ ಎಂಕ್ಲ್‌ಪ್ಪೆ
ಇರೆ ಮೋನೆದ ಬೊಳ್ಳಿ
ತುಡರ್ ಎಂಕ್ಲೆಗಪ್ಪೆ...

ತಾದಿಡ್ ತಿಕ್ಕಿ
ಕಷ್ಟೋ-ಸುಕೊಗು
ಬೆರಿಸಾಯ ಉಂಡು
ಪನ್ಪಿ ಪಾತೆರ ಉಂಡಪ್ಪೆ...
ಜತ್ತ್ ನಡತಿ ಕಜ್ಜ
ಕೈ ಸೋಪಂದೆ ತೂಲೆ...
ಸರಿ ತೋಜಂದಿ
ತಪ್ಪು ಗೆಲ್ಪಂದಿ
ಪಗೆ ಬುಡಂದಿಪಗೆನಾಯನ ನಡುಟು
ಈ ಬಾಲೆನ್ ನಡಪಾಲೆ...

■ ಜಾಹ್ನವಿ ಸಂತೋಷ್ ನಂದಳಿಕೆ

ತುಲು ಬಾಸೆಡ್ ತುಲು ಗಾದೆಲ್ನ ಇಸೇಸತೆ

■ ಜಯಕರ ದೇಜಪ್ಪ ಪೂಜಾರಿ, ಮುಂಬೈ

ತೆನ್ಕಾಯಿಡ್ ಚಂದ್ರಗಿರಿ ಸುದೆಡ್ದ್ (ನೀಲೇಶ್ವರಡ್ದ್ ಬಡಕಾಯಿ) ಬಡಕಾಯಿಡ್ ಭದ್ರಗಿರಿ ಸುದೆ (ರಾಮೇಶ್ವರಡ್ದ್ ತೆನ್ಕಾಯಿ) = ಮುಟ್ಟ, ಪಡ್ಡಾಯಿಡ್ ಕಡೆ ದಾಂತಿ ಕಡಲ್‌ಡ್ದ್ ಮುಡಾಯಿಡ್ ಪಡ್ಡಯಿ ಗಟ್ಟಮುಟ್ಟದ ಈ ಅಗರ್ದ ಉಲಾಯಿ ಪರಡ್‌ದಿನ ತುಲುನಾಡ್‌ಡ್ ಉಪ್ಪುನ ತುಲುವೆರೆನ ತುಲು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತುಲುಸಂಸ್ಕಾರ, ತುಲುದರ್ಮ, ತುಲುಕಲೆ, ತುಲುಪರಂಪರೆ, ತುಲು ರೀತಿನೀತಿ ರಿವಾಜಿ, ತುಲು ಜಾನಪದ, ತುಲು ಒರಲ್, ತುಲು ಗಾದೆ, ತುಲು ಆಟ, ತುಲು ಕೋಲ ನೇಮ, ತುಲು ಬೀರ, ತುಲು ಸಂದಿ ಪಾಡ್ದನ, ತುಲು ಸರವು ಅಂಚೆನೇ ತುಲು ಬರವು ಇಂಚಿನೆಟ್ಟ್ ತುಲು ಗಾದೆಲು ತುಲು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುರ್ಪುಡು ಜಾನಪದತ್ತ ನಿಲೆಟ್ಟ್ ಉಂಡು. ತುಲು ಸಾಹಿತ್ಯೊಡುಪ್ಪಿ ಇಂಚಪ್ಪದ ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯೊಡ್ದುಲಾ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಚ್ಚ ದುನ್ನದ ಇಸಯ. ಬರವು ದಾಂತಿನ ತುಲುವೆರ್ ಸರವುಡೇ ತನ್ನ ಗೇನೊಲೆನ್ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತೂಕನೆಡ್ ಮೊಡೆತ್ತ್‌ದ್ ತುಲು ಬಾಂದವೆರೆಗ್ ಕೊರೊಂದು ಬೈದೆರ್. ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯೊಡು ಜನಪದ ಗಾದೆಲು, ಜನಪದ ಕತೆಕ್ಕುಲು, ಜನಪದ ಒರಲುಲು, ಜನಪದ ಕಲೆಕ್ಕುಲು ಇತ್ತ್‌ದ್, ಐಟ್ಟ್ ಎಚ್ಚಿಗೆ ಆದ್ ಜನಪದ ಗಾದೆಲು ಗೇನದ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಆದೇ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ತುಲು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಐಹಿಕವಾದ್‌ಲಾ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ್‌ಲಾ ಬುಲೆವೊಂದು ಬತ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಜೀವನೊಡು ಆತಿನೆನ್, ಆಯಿನೆನ್, ಆವೊಂದಿತ್ತಿನೆನ್ ಅಂಚೆನೇ ಆವರೆ ಇತ್ತಿನೆನ್ ನನತ್ತಕ್ಲೆಗ್ ಗೇನ ಕೊರರೆ ಇಸಯದ ತಿರ್ಲ್‌ನ್ ಪೊರ್ಲುಡು ತೆರಿಯುಲೆಕ್ಕ, ಮನಸ್ಸ್‌ಗ್ ತಾಗುಲೆಕ್ಕ, ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ಒರಿವುಲೆಕ್ಕ, ಪ್ರಾಸೊಡು ಪನ್ಪುನ ಒಂಜಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನೆಲೆನೇ ತುಲು ಗಾದೆಲು. 'ಪತ್ತ್ ಪಾತೆರೊಗು ಒಂಜಿ ಪಾತೆರ, ಬಿತ್ತಿ ಬಿತ್ತ್‌ಲೆಡ್ ಬತ್ತಿ ಕೊಡಿಪು' ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕ ಒಂಜಾತೆನ್ ಒಂಜೀತೆಟ್ಟ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಅರ್ತೊನು ಕೊರ್ಪುನ ಮಾಮೂಲಿ ಸರವು ಪಾತೆರೊಲೆ ತುಲು ಗಾದೆಲು... ಉಂದೆಟ್ಟ್ ಮಾತಾ ನಮೂನೆದ ಇಸಯಲಾ ತೆರಿಯೊಲಿ, ಕೇನೊಲಿ. ಅಂಚೆನೇ ವಾ ಗಲಿಗೆಡ್‌ಲಾ ಗಲಸುನ ಇಸಯೊಲು ಉಂಡು. ಮಲ್ಲಾಯಡ್ದ್ ಪತ್ತಿನ ಎಲ್ಯಾಯ ಮುಟ್ಟ, ಸರವುದಾಯಡ್ದ್ ಬರವುದಾಯನ ಮುಟ್ಟ, ಕಲ್ಪಂದಿನಾಯಡ್ದ್ ಕಲ್ದಿನಾಯ ಮುಟ್ಟ ಈ ಜಾನಪದ ಗಾದೆಲೆನ್ ಪನ್ಪುನ ಕೇನೊಲಿ. ಉಂದು ತುಲುನಾಡ್ದ ಬಗೆ ಬಗೆತ್ತ ಮಾತಾ ಇಸಯೊಲೆನ್ ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ಉಪ್ಪುಲೆಕ್ಕ ಅತ್ತ್‌ಡ ಉಪ್ಪಂದಿಲೆಕ್ಕ ದೀವೊನುನ ಇಸೇಸತೆನ್ ಪತೊಂದುಂಡು. ಬಾಯಿಗ್ ಪನರೆ ರುಚಿ ಆದ್, ಪ್ರಾಸೊಡು ಉಪ್ಪುನೆಡ್ದಾತ್ರ ಕೆಬಿಕ್ ಕೇನರೆ

ತಂಪು ಇಂಪಾದ್ ಗಾದೆ ಪನ್ಪುನಕ್ಲೆನ ಗೇನದ ಗುಂಡಿನ್, ಗುತ್ತುದ ಗತ್ತ್‌ನ್, ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆದ ದುನ್ನೊನು, ಎರಿಯತನದ ಬಿರ್ದ್‌ನ್, ಬಲಕೆಡ್ ಆಪಿನ ಬೇನೆದ ಸುರ್ಪೊರ್ಲೆನ್ ತೆರಿಯುನ ಗೇನದ ಗುನ, ಪಾತೆರದ ಪೊರ್ಲು, ಅಂಚೆನೇ ನಾಲಯಿದ ನಲಿಕೆ, ಮಲ್ಲೆನ್ ಎಲ್ಯೊಡು, ಮಸ್ತ್‌ನ್ ಒಂತೆಡ್, ತೆರಿಯಂದಿನೆನ್ ತೆರಿವುಲೆಕ್ಕ, ಕೇನಿನೆನ್ ನೆನೆಪು ದೀಪಿಲೆಕ್ಕ ಪನ್ಪಿನಕ್ಲೆನ ಸಾದನೆದ ಸಾದನನೇ ತುಲು ಗಾದೆ. ಇಂಚ ಪನ್ನಗ ಸತ್ಯ, ಅಸತ್ಯ, ನೀತಿ, ಅನೀತಿ, ಪಿರಾಕ್ದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬೊಕ್ಕ ಐಹಿಕ, ಬಿರ್ದ್, ಬಪ್ಪರ್, ಆನ್, ಪೊನ್ನು, ಜಾತಿ, ಜಂಬರ, ಸಪ (ಆಸೀರ್ವಾದ), ಸಾಪ, ಪಾಪ, ಕೋಪ, ಸಕ್ತಿ, ಆಸಕ್ತಿ, ದೈವ, ದೇವೆರ್, ಬೂತ, ಪಿಸಾಚಿ, ಅಜ್ಜಿ, ಪಿಜ್ಜಿ, ಅಜ್ಜೆ, ಪಿಜ್ಜೆ, ಅಪ್ಪೆ, ಅಮ್ಮೆ, ತಮ್ಮಲೆ, ಅರ್ವತ್ತೆ, ಮೆಗಿದಿ, ಪಲಿ, ಮೆಗ್ಯೆ, ಪಲಯೆ, ಕಂಡನೆ, ಬೊಡೆದಿ, ಜೋಕುಲು, ಬಾಲೆಲು, ಗುರು, ಸಿಸ್ಯೆ, ದನಿ, ಒಕ್ಕೆಲ್, ಸಂಮಂದ, ಒಪ್ಪಂದ, ಎಲ್ರು, ಬೋರ್ಲು ಇಂಚಿನ ಮಾತಾ ಇಸಯೊನು ತೊಲ್ತ್‌ದ್, ಅರ್ತ್‌ದ್, ಕಾಯದ್, ನುಂಗದ್, ತಿರ್ಲ್‌ದ ತೂಕನೆಡ್ (ತೋರಿಕೆ) ಮೊಡೆದ್ ಪನ್ಪುನ ತುಲು ಜಾನಪದೊಟ್ಟು ತುಲುಗಾದೆಲಾ ಒಂಜಿ. ನೆಟ್ಟ್ ಜೀವನದ ಸಂಗತಿ, ಸಂಗತಿದ ಮಿತಿ, ಸಂಗತಿದ ಸಂಗಾತಿ (ಸಂಮಂದ), ಅರ್ತ, ಅರ್ತದ ಗತಿ ಮಿತಿ, ಇಸಯದ ಪೊರ್ಲು (ಅಲಂಕಾರ), ಪ್ರಾಸ, ಅನುಪ್ರಾಸ, ಒನೆ, ನಿನ್ನಿ (ಪದೇ ಪದೇ ಪನ್ಪಿನಿ), ಕಲ್ಪನೆ, ಗೋಚರ ಇಂಚಿನೆನ್ ಒಂತೆಡ್, ಬೋಡಾಪುನಲ್ಪ, ಬಿಸ್ರ್‌ದಿಗೆಡ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಬೋದನೆ ಪನ್ನಗ ಗಾದೆದ ಪಾತೆರ ವೇದದಾತೆ ದುನ್ನ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಕೇನ್ನಗ ಕೆಲವು ಸರ್ತಿ ಅಪಸಬ್‌ದ (ಬಪ್ಪರ್) ಇತ್ತ್‌ಡಲಾ ಐತ ಉಲಾಯಿದ ತಿರ್ಲ್‌ದ ತಾಕತ್ತ್ ತೆರಿಯೊಡು ಅತ್ತ್‌ಡ ತೆರಿಯೊನೊಡು. ಗಾದೆಲ್ನ ಅಪಾರ್ತೊಡ್ದು ಐಕ್ಲ್ನ ಜಪಾರ್ತ (ಜನೊಕ್ಲೆಗ್ ತೆರಿವುನ ಬೊಕ್ಕ ಐತ ಪ್ರಯೋಜನ ಆಪುನ ಅರ್ತ) ಮುಕ್ಯ. ಅವೆನ್ ಗಲಸುನ ಆತ್ ಸುಲಬಲಾ ಅತ್ತ್. ಸಮಾಜದ ಚಿತ್ರೊನು ಒಂತೆಡ್ ಪನ್ಪಿನ ಬಿಸ್ರ್‌ದಿಗೆ ತುಲು ಗಾದೆಡ್ ಉಂಡು. ಒವ್ವೇ ತುಲು ಕಲೊಟ್ಟು, ತುಲು ಕೂಟೊಡು, ತುಲು ಪಾತೆರೊಲೆಡ್, ತುಲು ಬಾಸನೊಲೆಡ್ ಗಾದೆ ಕೇನ್‌ಂಡ ಅವು ಇಸಯದ ದುನ್ನೊನು ತೋಜಪಾವುಂಡು, ಅತ್ತ್‌ಡ ಇಸಯೊಡು ಕುಸಾಲ್ ಅರ್ತಿ ಪಿರ್ತಿ ತೆರಿವುಂಡು, ಅತ್ತ್‌ಡ ಇಸಯೊಡು ದುನ್ನ (ಗಂಭೀರತೆ) ಕನ್ಪುಂಡು. ಪಿರಾಕ್‌ಡ್ ಆತಿನೆನ್, ಪಂಡಿನೆನ್, ಕೇನಿನೆನ್ ಒಂತೆಡ್ ದುಂಬುಗು ನೆನೆಪು ದೀಪುಲೆಕ್ಕಂತಿನ ಒಂಜಿ ಜಾನಪದ ಸಾದನನೇ ತುಲು ಗಾದೆಲು. ಕುಸಾಲ್ದ ತುಲುಗಾದೆಲೆಡ್ ಅಸಲ್ದ ಅರ್ತ ತೆರಿಯೊನುನಗ ಗಾದೆಲ್ನ ತಿರ್ಲ್‌ದ ಇಸೇಸತೆ ಗೊತ್ತಾಪುಂಡು.

ಇಂಚ ತುಲು ಗಾದೆಲೆಡ್ ತುಲುನಾಡ್‌ಡ್ ತೂವರೆ, ಕೇನರೆ ತೆರಿಯರೆ ತಿಕ್ಕುನ ಮಾತಾ ಇಸಯೊಲೆನ್ ಮೊಡೆದ್ ಉಂಡು. ಇತ್ತೆ ಬದಲಾವೊಂದುಪ್ಪುನ ತುಲುನಾಡ್ದ ಜೀವನ ಕಿರಿಮೊಲೆನ್ ತರೆತ್ತ್‌ದ್ ತಿತಿಗತಿಟ್ಟ್ ದೀವರೆ ಪಿರಾಕ್‌ದಕ್ಲೆನ ತುಲು ಗಾದೆಲೆನ್ ಗಲಸುನ ಅಗತ್ಯ. ಅಂಚ ಪನ್ಪುನೆಕ್‌ಲಾ ಇತ್ತೆದಕುಲು ಕೋಂಗಿ ಕಟ್ಟುವೆರ್. ಆಂಡಲಾ, ಗಾದೆಲೆನ್ ಸಮಯೊಗು ಸರಿಯಾದ್ ಗಲಸ್‌ನಗ ಐತ ಇಸೇಸತೆ ಬೊಕ್ಕ ದುನ್ನ ಗೊತ್ತಾಪುಂಡು.

ಪ್ರತೀ ಒಂಜಿ ಗಾದೆದ ಪಿರವುಡ್ ಒಂಜೊಂಜಿ ಕತೆನ್ ಬರೆವೊಲಿ. ಕೆಲವು ತುಲು ಗಾದೆಲ್ನ ಪಿರವುಡ್ದು ಕತೆಕ್ಲೆನ ಪುರ್ಪುರ್ಲೇ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಅನುಬವೊಲು, ಬಲಕೆದ ರಿವಾಜಿಲು, ಬುಲೆಚ್ಚಿಲ್ದ ಬೇರ್ ಬೂರುಲು, ಸಮಾಜದ ಜಾತಿ ನೀತಿಲು, ಸಂಸಾರದ ರೀತಿ ರಿವಾಜಿಲು, ಪರಿಸರದ ಪೊರ್ಲು ಪರಂಪರೆಲು, ದೈವ ದೇವೆರೆನ ಬಲಕೆದ ಬಿರ್ದುಲು, ಎರಿಯೆರೆನ ಆಚಾರ

ಪಾರೊಲು, ಕಲ ಕೂಟೊಡು ಉಪ್ಪುನ ತೆಲ್ಕೆಲು, ಕೋಲೊಡಿತ್ತಿ ಮೇಲೊಲು, ನೇಮೊಡಿತ್ತಿ ನಿಯಮೊಲು, ಆಟೊಡುಪ್ಪಿನೋಟೊಲು, ಗೊಬ್ಬುಲೆಡ್ ಉಪ್ಪಿ ಅಬ್ಬರೊಲು, ಕಂಬುಲೊಡುಪ್ಪಿ ಪೊರ್ಲ್‌ಂಬಾಟೊಲು, ಕೋರಿದ ಕಟ್ಟಡುಪ್ಪಿ ಪರ್ಜಿ ಮೂರಿಲು, ಬೋಂಟೆಡುಪ್ಪಿ ಬೆಡಿ ತೋಟೆಲು, ಪಕ್ಕಿಲ್ನ ಪಾರಾಯನ, ಪರ್ನಿಲೆನ ಪಿಟ್ಕಾಯನ, ಬೋರಿ ಗಾಡಿಲೆನ ಗಾನ, ಗಡಂಗ್‌ದ ಗಲಾಟೆ, ಬೆನ್ನಿದ ಬನ್ನ, ಪೊನ್ನುಪೊಂಜೊವುಲೆ ಸೇಲೆ, ಆನ್ ಆಂಜೊವುಲೆ ಕುಸಾಲರ್ತಿ, ಕೂಟೊಡುಪ್ಪಿನ ಲೂಟಿಲು, ಪಡ್ಡಾಯಿ ಕಡಲ್‌ಡ್ ಪೊರುಂಬುನ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆಲು, ಮುಡಾಯಿ ಬೋಂಟೆಲೆಡ್ ತಬೆರುನ ತಿಕನೊಲು, ಬಡಕಾಯಿದಕ್ಲೆನ ಬಾಸೆದ ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆಲು ಬೊಕ್ಕ ತೆನ್ಕಾಯಿದಕ್ಲೆನ ಬರವು ಬುಲೆಚಿಲ್ದ ನೆವನೊಲು ಉಂದು ಮಾತಾ ಇಸಯದ ಇಸೇಸತೆ ತುಲು ಗಾದೆಲೆಡ್ ಗೊತ್ತಾಪುಂಡು.

ಇಂಚಾದ್ ತುಲು ಸರವುದ ತುಲು ಜಾನಪದ ಆದಿತ್ತಿನ ತುಲು ಗಾದೆಲು ಇನಿಕ್ಕ್ ತುಲು ಬಾಸೆದೊಟ್ಟು ಮದತ್ತ್ ಪೋವೊಂದುಂಡು. ಉಂದೆನ್ ಇತ್ತೆದ ಪೀಲೆಗೆಗ್ ಕುಡ ತೆರಿಪಾದ್ ಕೊರ್ಪುನ ಗೇನದ ಸಾದಿಗ್ ಕನತ್ತ್‌ದ್ ಬೊಲ್ಪು ಅರ್ಲವುನ ಅಗತ್ಯ.

೧೮೩೪ಟ್ಟ್ ಜರ್ಮನ್ ಮಿಸನೆರಿದಕುಲು ಕುಡ್ಲಗ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ೧೮೪೧ಟ್ಟ್ ಕನ್ನಡೊಡು ಸುರುತ್ತ ಅಚ್ಚಿದ ಇಲ್ಲ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ೧೮೭೨ಟ್ಟ್ ಜೆ.ಜೆ. ಬ್ರಿಗೆಲ್ ಬರೆದಿನ ತುಳು ವ್ಯಾಕರಣ ಬೂಕುಡು ೫೦ ತುಲು ಗಾದೆಲೆನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ತರ್ಜುಮೆ ಬೊಕ್ಕ ಐತ ಅರ್ತದೊಟ್ಟುಡು ಇತ್ತಿನೆನ್ ೧೮೮೬ಟ್ಟ್ ಆಗಸ್ಟ್‌ಮೆನ್ನಾರ್ ಪನ್ಪಿನಾರ್ ಲೇಕಕೆರಾದ್ 'ತೌಳವ ಗಾಥ ಮಂಜರಿ ಅಂದ್‌ಂಡ ಸಾರ ತುಳು ಗಾದೆಲು' ಪುದರ್ದ ಬೂಕುನು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಟ್ಟ್ ಅಚ್ಚಾಯೆರ್. ಐಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ತುಲು ಗಾದೆಲು ಬರವುಡು ಮೂಡಿಯ, ಪೊಸ ಪೊಸ ತುಲು ಗಾದೆಲು ಪುಟ್ಟಿಯ. ಗಾದೆಲೆನ್ ಗಲಸುನ ಅಬ್ಯಾಸ ಎಚ್ಚಾಂಡ್. ಜನಪದ ಇಸೇಸತೆ ಜಾನಪದತ್ತಂಚಿ ದಂಗ್‌ಡ್ ಇತ್ತೆ ಬದಲಾಪಿ ಕಾಲದೊಟ್ಟು ಬದಲಾವೊಂದುಪ್ಪಿ ತುಲು ಸಂಸ್ಕಾರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ದರ್ಮ, ಕಲೆ, ಪರಂಪರೆ, ಜನಪದ, ಜಾನಪದ, ರೀತಿ ನೀತಿ ರಿವಾಜಿ, ಸರವು ಬರವುಲೆನ್ ತೂನಗ, ತುಲುಬಾಸೆಲಾ ಮಾಯಕ ಆವೊಂದುಂಡು. ಬರ್ಪಿ ಪೀಲಿಗೆಗ್ ತುಲು ಬಾಸೆ ಒರಿಯೊಡಾಂಡ ತುಲು ಬರವುದ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಟ್ಟು ತುಲು ಸರವುದ ಗಾದೆಲೆನ್ ಬರವುಡು ದೀಪುನ ಕೆಲಸ ನನಲಾ ಆವೊಡು. ಆ ನಿಲೆಟ್ಟ್ ತುಲುವೆರ್ ಮಾತಾ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪೊಡು. ಪಾತೆರ್ನಗ ಉಡಲ್ದ್ ಉಪ್ಪುಲೆಕ್ಕ, ಏಪೊಗುಲಾ ನೆಂಪುಡು ಒರಿವುಲೆಕ್ಕ ಇತ್ತೆ ತುಲು ಗಾದೆಲೆನ್ ಕಾಪೊಡು. ಮಾತಾ ಬಾಸೆಲೆಡ್ಲಾ ಗಾದೆಲು ಇತ್ತಿಲೆಕ್ಕ ತುಲುಟ್ಲಾ ನೆತ್ತಿಲೆಕ್ಕ ಬಾಯಿಗ್ ಬರೊಂದು ಪ್ರಾಸೊಡು ತುಲು ಗಾದೆಲೆನ್ ಪನೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಗಾದೆಲೆಗ್ ಪ್ರಾಸನೇ ಇಸೇಸತೆ ಆಯಿನೆಡ್ದಾತ್ರ ಅವೆನ್ ಪನ್ನಗ ಅವು ಮನಸ್ಸ್‌ಗ್ ತಾಗ್‌ದ್ ಎಚ್ಚ ಸಮಯ ನೆನೆಪುಡು ಉಪ್ಪುಂಡು. ಆತಿನ, ಆಪುನ, ಆವರೆ ಇತ್ತಿನ ಕತೆತ್ತ ಸಾರನೇ ಗಾದೆಲು. ಅವು ತುಲು ಬಾಂದವೆರೆಗ್ ಉಪ್ಪುನ ತುಲು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೊತ್ತು. ಸಮಾಜೊಡು ಬದಲಾವನೆ ಆನಗ ಪರ ಗಾದೆದೊಟ್ಟು ಪೊಸ ಗಾದೆಲುಲಾ ಬರೊಲಿ. ಅವು ಬರೊಂದುಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಪುರಾನ ಗಾದೆಲು ಪಿರಾಕ್‌ದ ಇಸೇಸ ಗಟನೆಲೆನ ಮಾನಾದಿಗೆಡ್ದಾತ್ರ ಬೋಡಾಪಿನ ಬದಲಾವನೆಗಾತ್ರ ಸಮಾಜೊಡು ನಡಪಿನ ಉದ್ದ ಕತೆಡ್ದ್ ಕುದ್ಯದ ಗಾದೆಲೇ ಎಡ್ಡೆಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಸಮಾಜೊಡು ಉಲಯಿ ಪಿದಯಿ ಆಪುನ ಜೀವನ ಕಿರಿಮೊಗು ಉಂದು ಮರ್ದ್‌ಲಾ ಆಪುಂಡು. ಮಾತೆರೆಗ್ಲಾ ಗಾದೆ ಪನರೆ, ಗಾದೆ ಕೇನರೆ, ಗಾದೆ ತೆರಿಯರೆ ಮನಸ್ಸಾಪುಂಡು. ಆಂಡ ಅಂಚ ಬರೆಯಿನ, ಪಂಡಿನ, ಓದಿನ, ಕೇನಿನ ಮಾತಾ ಇಸಯ ಗಾದೆಲು ಆಪುಜಿ. ಗಾದೆಲೆಡ್ ಅರ್ತ, ಅಪಾರ್ತ, ಇಸೇಸಾರ್ತ, ಜಪಾರ್ತ, ಪದಾರ್ತ,

ಇಂಚ ಮಾತಾ ನಮೂನೆದ ಅರ್ತೊಲು ಉಲ್ಲ. ಆವೆನ್ ಅಜತ್ತ್‌ದ್ ಪ್ರಾಸೊಡು, ಎಲ್ಲ್ಯೊಡು, ಒಂತೆಡ್ ಪನ್ಪುನನೇ ತುಲುಗಾದೆಲು. ಇಂಚಿನ ಗಾದೆಲು ತುಲು ಪಾತೆರೊಲೆಡ್ ಕಂಬೊಲಾದ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ, ಪಂಡಿನ ಇಸಯದ ಇಲ್ಲ್‌ದ ಬನ್ನ ಬದಲಾಂಡಲಾ ಇಲ್ ಬದಲಾಪುಜಿ. ಬದಲಾವರೆ ಸಾದ್ಯಲಾ ಇಜ್ಜಿ. ತುಲು ವಿದ್ವಾಂಸೆರೊರಿ ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕ ಕಡಲ್‌ಡ್ ದಿಂಜ ನೀರ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಕೊನೆಯಿನ ಬಾಜನದಾತೆ ನೀರ್ ತಿಕ್ಕು. ಅಂಚಾದ್ ತುಲುನಾಡ್ದ ಬಗೆ ಬಗೆನ್ ಪನರೆ ಐಕ್ ತಕ್ಕಂತಿನ ತುಲು ಗಾದೆಲೆನ್ ಅರ್ತ್‌ದ್ ಪತ್ತೊನೊಡು. ಮಾತಾ ತುಲು ಬಾಂದವೆರ್ ತುಲುಗಾದೆಲೆನ್ ತುಲು ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಗೇನದ ಐಸಿರ ಪಂಡ್‌ದ್ ಎನ್ನೊಡು. ಪನ್ನಿನ, ಕೇನಿನ, ಓದಿನ ತುಲು ಗಾದೆಲೆನ್ ತೆರಿಯೊಡು ಅಂಚೆನೇ ಪಿನ್ನೊನೊಡು. ಅಂಚಾಂಡ ತುಲು ಜಾನಪದತ್ತ ರೂಪೊಡು ಬುಲೆವೊಂದುಪ್ಪಿ ತುಲು ಗಾದೆಲು ತುಲು ಬರವುಡು ಗೇನದ ದುನ್ನೊನು ಕೊರ್ದು ನನತ್ತ ಪೀಲಿಗೆ ತುಲು ಸರವು ಬೊಕ್ಕ ತುಲು ಬರವುನು ಕಲ್ಪುನಂಚಿ ದಂಗುಲೆಕ್ಕ ಆವೊಡು.

ಪನಿ ಕಬಿತೆ

■

'ನಾ' ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ

ನಮನ ಉಳಯೇ
ಪೊತ್ತುನ...
ನಂಜಿ ಮಚ್ಚರೊದ
ದ್ವೇಷೊ-ರೋಷೊದ
ತೂ...ಗು
ಅರ್ತಿ-ಪಿರ್ತಿದ
ಪನಿ ಪಾರಾಕೊ

ಪರಡೆ...
ಪರ್‌ದ್ ಬೂರಡೆ...
ಪರ್‌ಂಡ-
ಕಲಿ ಗಂಗಸರೊ
ಹಾಳಾವು-
ನಮನ
ಬದ್ಕ್‌ದ ಸಾರೊ

ಉತ್ಕಲದ ಪೊರ್ಲು

■ ಯಂ.ಎ. ಶೆಟ್ಟಿ, ಮಂಗಳೂರು

ಪುಗಾರ್ತೆದ ಖಂಡಗಿರಿ-ಉದಯಗಿರಿ ಗುವೆಕುಲು, ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಪುರಿ, ಮುಟ್ಟನೇ ಇಪ್ಪಿ ಕಡಲದಂಡೆ, ದೇವಸ್ಥಾನೊಲೆಗ್ ಪುದರ್ ಪೋಯಿ ಭುವನೇಶ್ವರದ ಲಿಂಗರಾಜ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಸಿಂಗಾಪುರತ್ತ ನೈಟ್‌ಸಫಾರಿನ್ ನೆಂಪು ಕಣಪ್ಪಿ ನಂದನಕಾನನ ಮೃಗಾಲಯ ಕಳಿಂಗಯುದ್ಧ ನಡತ್ತಿನ ಜಾಗ್ ಧವಲಗಿರಿ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆಕ್ಕ್ ಪುದರ್ ಪೋಯಿ ಕೊನಾರ್ಕ್ ಉಂದು ಮಾತ ಇಪ್ಪಿ ಒರಿಸ್ಸಾ ಎಲ್ಯಾಂಡಲಾ ಭಕ್ತೆರೆನ್ಲಾ, ಪ್ರವಾಸಿಲೆನ್ಲಾ, ಕಲಾರಸಿಕೆರೆನ್ಲಾ ತನ್ನಂಚಿ ಕೈ ಬೀಸ್ದ್ ಲೆತ್ತೊಂದುಂಡು ಪಂಡ ತಪ್ಪಾವಂದ್. ಇತ್ತೆದ ಒರಿಸ್ಸನ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕಾಲೊಡು ಕಳಿಂಗ, ಉತ್ಕಲ, ಕೊಂಗಡ ಅಂಚೆನೆ ಒಡ್ರದೇಸ ಇಂಚ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಪುದರ್‌ಡ್ ಲೆತ್ತ್‌ದೆರ್. ಬಲೆ, ಮೂಲು ಹೂವೊಡಾಯಿ ಜಾಗ್‌ಲೆನ ಒಂಜಿ ಸುತ್ತು ಬರ್ಕ.

ಖಂಡಗಿರಿ-ಉದಯಗಿರಿ

ಕಳಿಂಗ (ಇತ್ತೆದ ಉತ್ಕಲಪ್ರದೇಶ)ದ ಈ ಗುವೆಕುಲು ಭುವನೇಶ್ವರಡ್ದ್ ೬ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರೊಡುಲ್ಲೊ. ಪುಗಾರ್ತೆದ ಈ ಗುವೆಕ್ಕುಲೆನ್ ಹೂವರ ಸಲಾದ್ ಉಂತುನಕ್‌ಲೆಗ್ ಛತ್ರೊ ಅತ್ತಾಂದೆ ಪಾಕ ಹೊಟೇಲುಲು ಉಲ್ಲೊ.

ಆದಿನಾಥೆರ್ ಭರತ ಕ್ಷೇತ್ರೊನು ೫೨ ಜನಪದ ವಿಭಾಗ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ೧೦೦ ಜೋಕುಲೆಗ್ಲಾ ಕೊರ್ತಿತ್ತೆರ್. ಒರಿ ಮಗನ ಪುದರ್ ಕಳಿಂಗ ಇತ್ತ್‌ನೆಡ್ದಾವರ ಒಂಜಿ ಜನಪದ ಕಳಿಂಗ ಪುದರ್ ದೆತ್ತೊಂಡು. ಕಳಿಂಗಗ್ ಋಷಭ, ಪಾರ್ಶ್ವ ಅಂಚೆನೆ ಮಹಾವೀರೆರೆ ಸಮವಸರಣ ಬತ್ತಿ ಬಗೆಕ್ಕ್ ಉಲ್ಲೇಖ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಮಸ್ತ್ ಮುನಿಕುಲೆ ಮುಕ್ತಿಸ್ಥಾನ ಆಯಿನೆಡ್ದಾವರ ಖಂಡಗಿರಿ ಸಿದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರಲಾ ಆದುಂಡು. ಖಂಡಗಿರಿತ್ತ ಎತ್ತರ 135' ಅಂಚೆನೆ ಉದಯಗಿರಿ 110' ಆದುಂಡು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಚೆನೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವದ ಈ ಗುವೆಕುಲೆ ದೇವಸ್ಥಾನೊಲುಪ್ಪಿ ಜಾಗ್‌ದ ಪ್ರಾಕ್‌ದ ಪುದರ್ 'ಕುಮಾರಿಪರ್ವತ' ಪಂಡ್‌ದ್. ಈ ಗುಹಾಮಂದಿರೊಲು ಬಾದಾಮಿ, ಎಲ್ಲೋರಾ, ಕನ್ಹೇರಿ, ಎಲಿಫೆಂಟಾ ಗುವೆಕ್‌ಲೆನ್ ನೆನಪುಗು ಕೊಣಪ್ಪೊ.

ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೪ನೇ ಶತಮಾನೊಡು ಮಗಧ ಸಮ್ರಾಟೆ ಮಹಾಪದ್ಮೆ ಕಳಿಂಗನ ಮಿತ್ತ್ ಆಕ್ರಮಣ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ಗೆಂದಿನ ನೆನಪುಗು ಕಳಿಂಗದ ಆರಾಧ್ಯದೈವ ಕಳಿಂಗಜಿನ (ಆದಿಜಿನ) ಮೂರ್ತಿನ ಪಾಟಲಿಪುತ್ರಗ್ ಕೊಣೊಯೆ. ಕಳಿಂಗದ ಜನೊಕುಲು ಅಪಗ ಸೋತಿತ್ತೆಂಡ್ಲಾ ಆ ಮೂರ್ತಿನ್ ಪಿರ ಪತೊಂದು ಬರ್ಪಿ ತುಡಿಪು ಹೆಕ್ಕ್‌ದಿತ್ತಿಜಿ. ಇಂಚ ತನ್ನ ೨೪ನೇ ವರ್ಸೊ ಪ್ರಾಯೊಡು ಪಟ್ಟೊಗು ಬತ್ತಿನ ಕಳಿಂಗ ಸಮ್ರಾಟ್ ಖಾರವೇಲೆ ಮಗಧದ ರಾಜೆ ಪುಷ್ಯಮಿತ್ರನ್ ಸೋಪಾದ್ ಪ್ರಾಕ್‌ದ ಆದಿಜಿನ (ಕಲಿಂಗಜಿನ) ಮೂರ್ತಿನ್ ೨೭೫ ವರ್ಸೊಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಪಿರ ಕಳಿಂಗಗ್ ಕೊಣತ್ತ್‌ದ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತೆ. ಜೈನ ಸಂಘ ಖಾರವೇಲಗ್ 'ಮಹಾವಿಜಯ', 'ಖೇಮರಾಜ',

'ಭಿಬುರಾಜ' ಅಂಚೆನೆ 'ಧರ್ಮರಾಜ' ಪನ್ಪಿ ಬಿರ್ದ್‌ಲೆನ್ ಕೊರ್ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಜೈನಧರ್ಮೊಗು ಖಾರವೇಲಡ್ದ್ ಹಿಕ್ಕಿ ಸಂರಕ್ಷನೆ ಅಂಚೆನೆ ಕಳಿಂಗವಾಸಿಲೆಗ್ ಜೈನಧರ್ಮದ ಮಿತ್ತಿತ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸೊಡ್ದಾತ್ರ ಇಡೆಗ್ ಮುನಿಕುಲು ಬರೊಂದೇ ಇತ್ತೆರ್. ಮೊಕುಲೆ ಉಪಯೋಗೊಗಾತ್ರ ಖಾರವೇಲ ಅಂಚೆನೆ ಆಯನ ಪರಿವಾರೊದಕುಲು ಖಂಡಗಿರಿ-ಉದಯಗಿರಿ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶೊಡು ಮಸ್ತ್ ಗುಹಾಮಂದಿರೊಲೆನ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಲ್ತಿತ್ತೆರ್. ಒಟ್ಟುಗ್ಗಿತ್ತಿ ೧೧೭ ಗುವೆಕ್‌ಲೆ ಪೈಕಿ ಇತ್ತೆ ಉದಯಗಿರಿಟ್ಟ್ ೪೪ ಅಂಚೆನೆ ಖಂಡಗಿರಿಟ್ ೧೯ ಗುವೆಕುಲು ಮಾತ್ರ ಒರಿತೊ. 'ಅಲಕಾಪುರಿ', 'ಜಯವಿಜಯ', 'ರಾಣಿ', 'ಗಣೇಶ', 'ಸ್ವರ್ಗ', 'ಮಧ್ಯ', 'ಪಾತಾಲ' ಅಂಚೆನೆ ಅಯಿತ ಮಿತ್ತ್ 'ಆನೆಗುವೆ' ಅತ್ತಾಂದೆ 'ಸರ್ಪ' (ಅನಂತ) 'ಸಿಂಹ' ಇಂಚ ಗುವೆಕುಲೆನ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಪುದರ್‌ಡ್ ಲೆತ್ತೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಖಂಡಗಿರಿತ್ತ ಮಿತ್ತ್ ಉಪ್ಪಿ ೪ ಬಸ್ತಿಲೆ ಪೈಕಿಡ್ ಮಲ್ಲ ಪೊರ್ಲುದ ಬಸ್ತಿನ್ ೨೦೦ ವರ್ಸೊ ಪಿರಾವು ಕಟ್ಟಾಯೆರ್. ನೆತ್ತ ಪಿರಾವುಡು 'ಆಕಾಶಗಂಗಾ' ಪನ್ಪಿನ ಜಲಕುಂಡ ಅಂಚೆನೆ ಮುನಿಕುಲೆನ ಧ್ಯಾನೊಗು ಬೋಡಾಪಿ ಗುವೆಕುಲುಲ್ಲೊ. 'ಗುಪ್ತಗಂಗಾ' 'ಶ್ಯಾಮಕುಂಡ' ಅಂಚೆನೆ 'ರಾಧಾಕುಂಡ' ಪುದರ್ದ ಜಲಕುಂಡಲುಲ್ಲೊ. ದುಂಬುಗುಪ್ಪಿ 'ರಾಜಾ ಇಂದ್ರ ಕೇಸರಿ' ಗುವೆಟ್ಟ್ ಈ ದಿಗಂಬರಜಿನ ಮೂರ್ತಿಲು ಉಲ್ಲೊ. 'ಆದಿನಾಥ ಗುವೆ'ಟ್ಟ್ ೨೪ ತೀರ್ಥಂಕೆರೆರ್ನ ಜೈನ ಪ್ರತಿಮೆಲುಲ್ಲೊ. 'ಬಾರಹಭುಜೀ' ಗುವೆನ್ ಅಲ್ಪದಕುಲು ವಶೊಕು ದೇತೊಂದು ಮೂರ್ತಿಲೆನ್ ವಿರೂಪ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬೇತೆ ಪುದರ್ದ್ ಲೆತ್ತೊಂದುಲ್ಲೆರ್. 'ಆನೆ ಗುವೆಕ್ಕ್ ಪೋಪಿ ಬಾಕ್‌ಲ್ದ ಮಾಳಿಗೆದ ಮಿತ್ತ್ ಕ್ರಿ.ಪೂ.೨ನೇ ಶತಮಾನೊಡು ಕಳಿಂಗ ಸಮ್ರಾಟ್ ಖಾರವೇಲೆ ೧೭ ಸಾಲ್‌ಡ್ ಕಲ್ಲ್‌ದ ಮಿತ್ತ್ ಬರೆಪ್ಪಾಯಿ ೮೪' ಉದ್ದೊದೊ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾಯಿಶಾಸನ ಉಂಡು. 'ಣಮೋ ಅರಿಹಂತಾಣಂ', 'ಣಮೋ ಸಿದ್ದಾಣಂ' ಮಂತ್ರೊಲೆಡ್ದ್ ಸುರುವಾಪಿ ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವದ ಶಾಸನೊಡು, 'ಮಹಾ ಮೇಘ ವಾಹನ', ಖಾರವೇಲೆ ಮಗಧರಾಜೆ ಪುಷ್ಯಮಿತ್ರನ್ ಯುದ್ದೊಡು ಸೋಪಾದ್ ಕಲಿಂಗಜಿನ (ವೃಷಭಜಿನ) ಮೂರ್ತಿನ್ ವಾಪಾಸ್ ಪಿರ ಕೊಣೆಯೆಂದ್ ಬರೆತ್ತ್‌ಂಡ್. ೧೮೨೦ಕ್ಕ್ ಬೊಲ್ಪುಗ್ ಬತ್ತಿ ಈ ಶಿಲಾಲೇಖನ್ ೧೦೦ ವರ್ಸೊಲೆ ಪ್ರಯತ್ನೊಡ್ದು ಖಾರವೇಲನ ಶಾಸನಂದ್ ಗುರ್ತ ಪತ್ತರ ಸಾದ್ಯ ಆಂಡ್.

ಭುವನೇಶ್ವರೊ

ಒರಿಸ್ಸಾದ ರಾಜಧಾನಿಯಾತಿಪ್ಪಿ ಮೂಲು ೧೧ನೇ ಶತಮಾನೊಡು ಕಟ್ಟಾಯಿ 180' ಎತ್ತರದ ಲಿಂಗರಾಜ ಮಂದಿರ ಪುಗಾರ್ತೆದ ದೇವಸ್ಥಾನ, ನೆತ್ತ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ೧೫೦ ಎಲ್ಯೊ ಮಂದಿರೊಲುಲ್ಲೊ. ಮುಲ್ತ ಕಲಾಕೌಶಲ ಮೆಚ್ಚೊಡಾಯಿನ ಸರಕಾರಿ ಮ್ಯೂಸಿಯಂಲಾ ಉಂಡು. ಮೂಲು ೮-೧೦ನೇ ಶತಮಾನೊದ ಪ್ರತಿಮೆಲುಲ್ಲೊ.

ನಂದನಕಾನನ ಮೃಗಾಲಯೊ

ಉಂದು ಭುವನೇಶ್ವರೊಡ್ದು ೨೫ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರೊಡುಂಡು. ಮೂಲು ಬಂಗಾಳಿ ಅಂಚೆನೆ ಬೊಲ್ದು ಪಿಲಿಕುಲುಲ್ಲೊ. ೫೦ ಎಕ್ರೆ ಜಾಗ್‌ಡುಪ್ಪಿ ಈ ಮೃಗಾಲಯೊಟ್ಟು ಸಿಂಗಾಪುರತ್ತ ಲೆಕ ಸಫಾರಿದ ಅನುಕೂಲೊ ಇತ್ತ್‌ದ್ ವಾಹನೊಡು ಕುಲೊಂದೇ ಸಿಂಹ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಮಿಗೊಕುಲೆನ್ ಮುಟ್ಟಡ್ದೆ ಹೂವೊಲಿ.

ಧವಲಗಿರಿ

ದಯಾನದಿ ದಂಡೆಡುಪ್ಪಿ ಈ ಜಾಗ್ ಭುವನೇಶ್ವರೊಡ್ದು ೮ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರೊಡುಂಡು. ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೩ನೇ ಶತಮಾನೊಡು ಮೌರ್ಯ ಸಮ್ರಾಟ್ ಅಶೋಕೆ ಕಳಿಂಗ ದೇಶೊದೊ ಮಿತ್ತ್ ರಡ್ಡ್ ವರ್ಸೊ ಮುಟ್ಟ ಮಲ್ತಿ ಮಲ್ಲ ಯುದ್ದೊಡು, ೭೫ ಲಕ್ಷ ಜನೊ ಇತ್ತಿ ಕಳಿಂಗದ ಒಂಜಿ ಲಕ್ಷ ಜನೊ ಸೈತ್‌ದ್ ಒಂಜರೆ ಲಕ್ಷ ಜನೊ ಬಂದಿ ಆಯೆರ್ಗ್. ಕಳಿಂಗದ ಕಡೆಟ್ ಈತಾಂಡ ನನ ಅಶೋಕನ ಕಡೆ ಏತ್‌ಂದ್ ಹೆರಿತಿಜಿ. ಅಲ್ಪದ ಸಂಕೆ ಬಹುಶಃ ನೆಡ್ಡ್ ಜಾಸ್ತಿ ಉಪ್ಪುನೊ ಸಾದ್ಯತೆ ಉಂಡು. ಈ ಯುದ್ದೊಡ್ದಾತ್ರ ಮುಟ್ಟಡುಪ್ಪಿ ಹುದೆತ್ತ ನೀರ್ ಕೆಂಪಾದಿತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಗೆ. ಈ ಭಯಂಕರ ಹಿಂಸೆನ್ ಹೂಯಿನ ಅಶೋಕನೊ ಮನಸ್ ಕರಗ್‌ಂಡ್. ಪಾಪ ನಿವಾರಣೆಗಾತ್ರ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಅಂಗೀಕಾರ ಮಲ್ತೆ. ಇತ್ತೆ ಈ ಜಾಗ್‌ಡ್ ಜಪಾನ್‌ದಕುಲು ಕಟ್ಟಾಯಿ ಬೊಲ್ದು ಬಣ್ಣೊದೊ ಶಾಂತಿಸ್ತೂಪೊ ಹೂವೊಲಿ.

ಕೊನಾರ್ಕ್ ಸೂರ್ಯ ಮಂದಿರ

ಪುರಿ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಪುರಿಡ್ದ್ ೩೬ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರೊಡುಪ್ಪಿ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನ 228' ಎತ್ತರ ಉಂಡು. ೧೩ನೇ ಶತಮಾನೊಡು ಸೂರ್ಯನ ತೇರ್‌ದ ಲೆಕ ಕಟ್ಟಿ ಈ ಮಂದಿರ ಒಂತೆ ಬೂರ್ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಲಾ ನಂಕ್ ಮೂಲು ಅನುಪಮ ಕಲೆತ್ತ ದರ್ಶನ ಆಪುಂಡು. ೧೨ ವರ್ಸೊದ ರಾಜಧನ ಖರ್ಚಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ನೇನ್ ಕಟ್ಟಾವರ ೧೨೦೦ ಶಿಲ್ಪಿಲು ೧೨ ವರ್ಸೊ ಪುಣೊವೊಡಾಂಡ್‌ಗೆ. ಬೋಲೂರು, ಖಜುರಾಹೊನು ನೆಂಪು ಮಲ್ಪಿ ಈ ಮಂದಿರ ಹೂವರ ಕಲಾರಸಿಕೆರೆಗ್, ನಿಗಂಟ್ ಮಲ್ತಿ ಪೊರ್ತು ಕಮ್ಮಿ ಆವು. ಕಲ್ಲ್‌ಡ್ ಕೆತ್ತಿನ ಮುಲ್ತ ಕಲಾಕೃತಿಲು ಒಂಜಿ ನನೊಂಜೆತ್ತಲೆಕ್ಕ ಇಜ್ಜಿ. ನೋಬೆಲ್ ಇನಾಮು ದೆತೊನ್ನ ಪೆರ್ಮೆದ ಕವಿ ರವೀಂದ್ರೆರ್ ಮುಲ್ತ ಬಗೆಟ್ ಇಂಚ ಪಂತೆರ್ 'Here the language of stone surpasses the language of man' ಮುಲ್ಪ ಕಲ್ಲ್‌ದ ಬಾಸೆ ನರಮಾನಿನ ಬಾಸೆನ್ ಮೀರ್ದುಂಡು.

ಪುರಿ

ಉಂದು ಭುವನೇಶ್ವರಡ್ದ್ ೬೨ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರೊಡುಂಡು. ಹಿಂದುಲೆ ನಾಲ್ ಧಾಮೊಲೆಡ್ ಪುರಿದ ಜಗನ್ನಾಥ ಮಂದಿರ ಒಂಜಾತುಂಡು. ಪುರಿಗ್ ಪೋವಂದೆ ಯಾತ್ರೆ ಪೂರಾ (ಪೂರ್ಣ) ಪುಜಿ ಪನ್ಪಿ ನಂಬೊಳಿಗೆ ಉಂಡು. ಮೂಲು ಹಿಂದುಲೆಗ್ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. 'Golden beach' ಪನ್ಪಿ ಪುಗಾರ್ತೆದ ಕಡಲದಂಡೆ ಒಂತೆ ದೂರೊಡೆ ಉಂಡು.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨ನೇ ಶತಮಾನೊಡು ಕಟ್ಟಿ ಈ ಮಂದಿರ 214' ಎತ್ತರ ಉಂಡು. ನಾಲ್ ದಿಕ್ಕ್‌ಡ್ಲಾ ಪೊಗ್ಗರ ಮಲ್ಲ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರೊಲುಲ್ಲೊ. ಶಿಖರದ ಕೊಡಿಟುಪ್ಪಿ ಕೊಡಿನ್ (ಪತಾಕೆ) ದಿನೊಲ ಬಯ್ಯ ೬-೭ ಮದ್ಯೊಡು ಪಗಪೊರ್ಡೆ. ನೆಕ್ಕಾತ್ರ ಮಿತ್ತ್ ಬಡತ್ತರ ಪಿದಾಯಿ ಗೋಡೆಡ್ ಮೊಟ್ಟೆ ಕಲ್ಲ್‌ಲುಲ್ಲೊ. ಮಕ್ಯ ಮಂದಿರ (ನಿಜಮಂದಿರ)ದ ತೆಣ್ಕಾಯಿ ಬಾಕಿಲ್ದ ಪಿದಾಯಿದ ಗೋಡೆಡ್ ಭ. ಆದಿನಾಥೆರ್ನ ಮೂರ್ತಿ ಇತ್ತ್‌ದ್ ನೆತ್ತ ಮಿತ್ತ್ ಕನ್ನಡಿದ ಫ್ರೇಮ್ ಪಾಡ್‌ದ್‌ಂಡ್. ನಿಜಮಂದಿರದ ವೇದಿಕೆಡ್ ಜಗನ್ನಾಥ (ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ), ಸುಭದ್ರಾ ಬೊಕ್ಕ ಬಲರಾಮ ಇಂಚ ಮೂಜಿ ಮೂರ್ತಿಲುಲ್ಲೊ. ಬೇವುದ ಮರಡ್ಪ್ ತಯಾರ್ ಮಲ್ತಿ ಈ ಮೂರ್ತಿಲು ಕೈದಾಂತಿ ಅಪೂರ್ಣ

ಮೂರ್ತಿಲಾತುಲ್ಲೊ. ಮೂಲು ದಿನೊಟ್ಟು ೭ ಸರ್ತಿ ನೈವೇದ್ಯ ಅರ್ಪಣೆ ಆಪುಂಡು. ಉಣ್ಪು ಬೊಕ್ಕ ಬೇತೆ ಸುಮಾರ್ ನಮೂನೆದ ಭಕ್ಷ್ಯೊಲು ಮುಟ್ಟ ಇಪ್ಪಿ ಮಾರ್ಕೆಟ್‌ಡ್ ಮಾರಾಟ ಆಪೊ. ಈ ಮಾರ್ಕೆಟ್‌ನ್ ಹೂಪುನೊನೇ ಕಣ್ಣ್‌ಗೊಂಜಿ ಪರ್ಬಂದ್ ಪಣೊಲಿ. ಮೂರ್ತಿಲು ದಾಯೆ ಅಪೂರ್ಣ ಪಂಡ್‌ದ್ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕೆ (guide) ಪಂಡಿ ಕಥೆನ್ ಏನ್ ಲೇಖನ ಉದ್ದ ಆಪುಂಡುಂದು ಪನರ ಪೋಪುಜಿ. ಆಂಡ ಆಯೆ ಪನ್ನ ಬೊಕ್ಕೊಂಜಿ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿನ್ ಯಾನ್ ಪನೊಡಾಪುಂಡು. ಎಂಚಿನ ಪಂಡ ೧೨ ವರ್ಸೊಗೊರೊ ವರ್ಸೊಡು ರಡ್ಡ್ ಸರ್ತಿ ಆಷಾಢ ತಿಂಗೊಲು ಬತ್ತಿನಪಗ ಬೇಪುದ ಮರತ್ತ ಮೂಜಿ ಪೊಸ ವಿಗ್ರಹ ಮಲ್ಪುವೆರ್. ಅಪಗ ಜಗನ್ನಾಥ ಮರತ್ತ ವಿಗ್ರಹದೊಲಯಿ ತಿಗಲೆದಲ್ಪ ದೀತಿಪ್ಪಿ ಬೇತೊಂಜಿ ಮೂರ್ತಿನ್ ಪೊಸ ಮರತ್ತ ವಿಗ್ರಹದೊಲಯಿ ದೀವೊಡು. ಸುರೂಟ್ ನಿಗಂಟ್ ಮಲ್ತಿ ಪಂಡಾ ಒರಿ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಲ್ಪುವೆ. ಆಯನ ಕಣ್ಣ್‌ಗ್ ಕುಂಟು ಕಟ್ಟ್‌ದಿಪ್ಪುವೆರ್. ಈ ವಿಗ್ರಹೊನು ಏರ್ಲಾ ಹೂಪಿಲೆಕ ಇದ್ದಿ. ಈ ಸಂಗತಿ ಗುಟ್ಟಾತ್ತೇ ಉಂಡು.

ಸಮ್ರಾಟೆ ಖಾರವೇಲೆ ಮಗರಡ್ದ್ ಕೊಣತ್ತಿ 'ಕಲಿಂಗಜಿನ' ಪ್ರತಿಮೆ ಇತ್ತೆ ಓಲುಂಡು ಪನ್ಪಿ ಬಗೆಟ್ ಬೋಡಾಯಿ ದಾಕಲೆ ಹಿಕ್ಕೊಂದಿದ್ದಿ. ಜಗನ್ನಾಥ ಮೂರ್ತಿಯೇ 'ಕಲಿಂಗಜಿನ'ಂದ್‌ಲಾ ಪುರಿದ ಜಗನ್ನಾಥ ಮಂದಿರನೇ ಖಾರವೇಲೆ ಕಟ್ಟಾಯಿ ಜಿನಮಂದಿರಂದ್‌ಲಾ ಜನಕುಲೆನ ನಂಬೊಳಿಗೆ ಆತುಂಡು.

ಜೈನ ಅಂಚೆನೆ ಹಿಂದೂ ಪರಂಪರೆತ ಮದ್ಯೊದ ಸೌಹಾರ್ದತೆಗ್ ನಮಟ ಮಸ್ತ್ ಉದಾರ್ನೆಲು ಉಲ್ಲೊ. ಧರ್ಮಸ್ಥಳತ ಶಿವಾಲಯೊಟು ಪೂಜೆ ಮಲ್ಪುನಕುಲು ವೈಷ್ಣವೆರಾಂಡ ಆಡಳಿತೆ ಜೈನೆರ್ನ ಆತುಂಡು. ಅಂಚೆನೆ ನಾಲ್ ಧಾಮೊಲೆಡ್ ಒಂಜಾಯಿ ಬದ್ರಿನಾಥಡ್ ಬೊಲ್ಪು ಬೇಗ ಔಲುಪ್ಪಿ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಆದಿನಾಥೆರ್ನ ದಿಗಂಬರಮೂರ್ತಿಗ್ ನೀರ್, ಗಂಧ ಇಂಚಿತ್ತಿನೆಟ್ಟ್ ಅಭಿಷೇಕ ಮಲ್ಪುವೆರ್. ಅಯಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಆ ಮೂರ್ತಿಗ್ ಅಲಂಕಾರ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬದ್ರಿ ನಾರಾಯಣ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪೂಜೆ ಮಲ್ಪುವೆರ್. ಅಂಚೆನೆ ಗಿರ್ನಾರ್ ಪರ್ವತೊದ ಮಿತ್ತುಪ್ಪಿ ನೇಮಿನಾಥ ತೀರ್ಥಂಕರೆನ ಚರಣೊಲೆ ಕೈತಾಲ್ ದತ್ತ ಮೂರ್ತಿನ್ಲಾ ಇಂಚಪ (ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಆಯಿ ಬೊಕ್ಕ) ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್.

ಪುರಿ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಗ್ರಹದ ತಿಗಲೆದ ಜಾಗ್‌ಡುಪ್ಪಿ ಮೂರ್ತಿದ ಬಗೆಟ್ ಸತ್ಯಾಂಶ ಹೆರಿಯೊಡುಂದಾಂಡ ಅಲ್ಪದ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಲು ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಗ್ ಅನುವು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕೊರೊಡಾಪುಂಡು. ಅಂಚಾಂಡ ಮಾತ್ರ ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಹೆರಿಪು. ಜನೊಕುಲೆ ನಂಬೊಳಿಗೆತ ಲೆಕ ಅವು 'ಕಳಿಂಗಜಿನ' ಮೂರ್ತಿಯೇ ಆತಿತ್ತ್‌ಂಡ ಹಿಂದೂ ಜೈನ ಸೌಹಾರ್ದತೆಗ್ ನನೊಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಉದಾರ್ನೆ ಹಿಕ್ಕು. ಅಂಚಾವಡ್ ಪನ್ಪಿ ಆಶಾಭಾವನೆನ್ ನಮೊ ದೀವೊನುಗೊ.

ಕರಿನ ತಿಂಗೊಲು ಒಂಜಿ ಪ್ರವಾಸಿ ಸಂಸ್ಥೆದ ಪ್ಯಾಕೇಜ್ ಟೂರುಡು ಏನ್ಲಾ ಸೇರೊನ್ನೆಡ್ದಾವರ ಉತ್ಕಲದ ಪೊರ್ಲುನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಹೂವರಾಂಡ್. ನೇನ್ ಓದಿ ಬೊಕ್ಕ ನಿಕ್‌ಲೆಗ್ಲಾ ಅಡೆ ಪೋತು ಬರ್ಪಿ ಮನಸಾಪುಂಡತ್ತೆ ? ಸರಿ, ಅಂಚಂಡ ಪಿದಡಿ, ದಾಯೆ ನರ್ಗುವರ್.

ಬೈಲಮಾರಿ ನಲ್ಕೆ ಒಂಜಿ ಅಪರೂಪೊದ ತುಳು ಜಾನಪದ ನಲಿಕೆ

■ ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಜಿ. ಪ್ರಸಾದ

ತುಳುನಾಡು ಪಂಡ್‌ದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿನ ಉಡುಪಿ, ಕಾಸರಗೋಡು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರೊಂದುಪ್ಪಿನ ಆವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ತುಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಿದಿಯಾದುಂಡು. ತುಳುನಾಡುಡು ಮಾದಿರ ನಲ್ಕೆ, ಚೆನ್ನು ನಲ್ಕೆ, ಕಂಗೀಲು, ಕರಂಗೋಲು, ಆಟಿಕಳೆಂಜ, ಕಾವೇರಿ ಪುರುಷ, ಸೋಣದ ಜೋಗಿ, ಚಂದಕ್ಕು ನಲ್ಕೆ, ಮೊದಲಾಯಿನ ಅನೇಕ ಜನಪದ ನಲಿಕೆಳು ಪ್ರಚಲಿತವಾದುಂಡು.

ಬೈಲಮಾರಿ ನಲ್ಕೆಲ ಇಂಚಿತ್ತಿನವೇ ಒಂಜಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಾನಪದ ನಲಿಕೆ. ಸುಗ್ಗಿ ಬೇಸಾಯದ ಸಮಯೊಡು ಕಂಡದ ಕೋರಿತ ದಿನತಾನಿ ಕಂಡೊದ ಮಾರಿನು ಕಳೆಯೆರೆ ಬರ್ಪಿನ ಕೊರಗ ತನಿಯನ ನಲಿಕೆನೇ ಬೈಲಮಾರಿ ನಲಿಕೆ. ಬೈಲ ಮಾರಿನ್ ಕೊಂಡೋಪೆಲೆಂದುದು ಪಣ್ಪಿನ ಕೊರಗ ತನಿಯೆ ಒಂಜಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದೊನು ಪಂಡೊಂದು ನಲಿಪ್ಪುವೆ. ಕೊರಗ ತನಿಯ ಪಾತ್ರದೊಟ್ಟುಗು ಬತ್ತಿನ ನನ ಒರಿಯೆ ತೆಂಬರೆ ಬೊಟ್ಟೊಂದು ಪದ ಪಣ್ಪೆ.

ಬೈಲ ಮಾರಿ ನಲ್ಕೆ ಇತ್ತೆಲ ಸುಳ್ಯ ತಾಲೂಕುದ ಕೋಟೆ ಮುಂಡುಗಾರು, ನೆಟ್ಟಾರು ಚಾವಡಿ ಬಾಕಿಲು, ಮುರುಳ್ಯೊಡು ಪ್ರಚಲಿತವಾದುಂಡು. ಆಂಡಲ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬೈಲಮಾರಿ ನಲ್ಕೆ ಈ ತೆನೆಟ್ಟ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸೆರೆನಾಕುಳೆನ ಗಮನೊಗು ಬರಂದೆ ಇತ್ತಿನ ಕಾರಣೊಡ್ದು ಅಜ್ಞಾತವಾದುಂಡು. ಸುಳ್ಯ ಪರಿಸರೊಡು ಬತ್ತದ ಬುಳೆನ್ ಎಚ್ಚಿನವುಳು ಉಂತಾದೆರ್. ಅಯಿಡ್ದಾವರ ಸುಗ್ಗಿ ಬೇಸಾಯದ ಸಮಯೊಡು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಪುನ ಈ ನಲ್ಕೆ ದುಂಬುಗು ನಮಡ್ದ್ ದೂರವಾಪುನ ಅಪಾಯ ಉಂಡು.

ಬಾಳಿಲದ ಬಾಬು, ಕಾಂತು ಅಜಿಲರೆನ ಕುಟುಂಬದಾಕ್ಳೆಗ್ ಮಾತ್ರ ತೆರಿದುಪ್ಪುನ ಈ ನಲ್ಕೆನ್ ದಾಖಲಾತಿ ಮಳ್ತ್‌ದ್, ಅಕುಳೆಗ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊರ್ದು ಒರಿಪೊಡಾಯಿನ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಉಂಡು.

ಬೈಲ ಮಾರಿ ನಲ್ಕೆದ ಪದೊ ಇಂಚ ಉಂಡು
ಈಯಿಲಾ ಬಲ್ಲಗ ಈಯಿ ಬಲ ದಿಕ್ಕನೆ
ಓ ಲೇಲೇ ಲೇಲೇಲಾ
ನಾಲುವೆರೆ ನಡುಟೆ ಗಿರಿ ಬಲದಿಕ್ಕನೆ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಆಕಾಸೊಟು ಅರಂತೋಡೆ ಭೂಮಿಟ್ ಬೈಕುಡೆ

ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಮೈರು ಕೆಲೆತ್ತುನನ್ ಕೇಂಡರೊಲ್ಲಾಯು
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಆಯಿರೆ ಈಯಿರೆ ನೀರ್‌ಲಾ ಏರುಂಡುಗಾ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಬಾಣರೆ ಪೊಲ್ಲನ್ ಬೈಪೆ ನೋತುಂಡೆ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಗಾಣತ್ತೆರು ಕೈಯಿ ತಿನ್ಪುಂಡು ಕೆಬಿಲಾ ಪಂದುಜಿಗಾ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಕೈಪುಡ್ದಿಕ್ಕಾಲ್ ಪಜೆ ಮುಡೆಪುಂಡು ಕೈಲಾ ಪಂದುಜಿ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಕಾಂತಾರದ ಪದವುಡೆ ನಾಯಿ ಬರ್ಪುಂಡು
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ನಾಯಿ ಬರ್ಪುಂಡು ಮುಂಗುಲಿ ಪಾರ್‌ದು ಬದುಕೋನು
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ದಂಬೆಲಾ ಜಾರ್‌ಂಡ್ ದಂಬೆ ಜಾರ್‌ಂಡ್ ದಿಕ್ಕನೆ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಕಂಚಿ ದಂಬೆ ಜಾರುಂಡು ಬೈಲ್‌ಗೆಲಾ ಬೂರುಂಡೆ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಜೋಡುಲಾ ದೆಪ್ಪೋಡೆ ಜೋಡು ದೆಪ್ಪೊಡು ದಿಕ್ಕನೆ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಜೋಡುನಾರ್ ಕಡಪ್ಪುನ ಜೋಡೂಲಾ ದೆಪ್ಪೊಡೇ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಕೋರಿ ತೂಯರ ಪೋಕಲ್ ಕೊಲಿಂದ ಮರ ಕೋರಿಗ್‌ಗ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಉತ್ತೊಡುಪ್ಪು ದೆಪ್ಪೋಡು ಕೋರಿಗುಲಾ ಪೋವೋಡೆ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಎನ್ನ ಉಳ್ಳಾಯ ಪಾಡಿನ ಸಣ್ಣ ಕಂಗು ಮಾಸಡಿ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಉತ್ತಾಡುಪು ಉಳ್ಳಾಯೆಡ ಕೇಣೊಡೇ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಕೋರಿಗೆಂದ್ ಪೋವೋಡು ಕೊಕ್ಕಡದ ಕೋರಿಗಂದಮಲೆ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಉತ್ತೋಡುಪು ದೆಪ್ಪೋಡೇ ಕೋರಿಗುಲಾ ಪೋವೊಡೇ

ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಕಾಂತರ ಕದಿರೊಡು ಕಡುಪಾಡುನಂದಮಲೆ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಪುಚ್ಚೆ ಬೊಲುವಾಲುಡು ಮೀನ ಇತ್ತುಂಡೊಲ್ಲಾಯ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಚೀಪೆಕಳಿ ಗಂಗಸರ ಜೋರುಲಾ ಗುಡ್ಡೆಡೆಲಾ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಬೋರುಗುಡ್ಡೆ ಇರಂಗುಯೆನೇ ಜವ್ವನ್ ಜೇರುಳು
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಕಳಿಪರಿ ಮುಟ್ಟಾಲೆ ಮಂಜಲ್‌ಲಾ ಒರಿಂಡುಗಾ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಕೊರುಂದ್ ಗದ್ದಾಗೋ ಕೊಪ್ಪೊಟೊಡೊರಿಂಡು
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಆಯೆ ಜೆಪ್ಪುನ ಉಳಾಯಿ ಏನ್ ಜೆಪ್ಪುನ ಪಿದಾಯಿ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ನ್ಯಾಯ ಪಾತೆರುನೇನ್ ಬುಡುಪುಜಿ ಬೊನ್ಯತ ಗುಡ್ಡೆಡ್ತೆ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಉತ್ಯೆರುಲ್ಲೆಯೇ ಪಾಡುನ ಒಂಜಿಗೋನ್ ಬೆನ್ಪುನ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಕಣ್ಣೆರುತ್ತಣ್ಣ ಕಣ್ಣ್‌ಮಲ್ಲೆ ದೂಜಿಟ್‌ಲಾ ಕುತ್ತೊಂಡುಗಾ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಪುತ್ತೊರುತ್ತುಣ್ಣ ಮುಂಡ ಮಲ್ಲೆ ಬಾಜಿಟ್‌ಲಾ ಕೆತ್ತೊಡೆ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಕಾಂತುಶೆಟ್ಟಿ ದೂಮಶೆಟ್ಟಿ ಜಪ್ಪಲಾ ಪೋಪೆರಗಾ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ
ಓಡೆಗ್ ಪೋಪಲೆ ಕುಂಞಿ ಮೊಡಂದೂರು ದಿಕ್ಕಾಲೇ
ಓ ಲೇಲೆ ಲೇಲೇ ಲಾ

ಬೈಲ ಮಾರಿ ನಲ್ಕೆದ ಪದೊತ್ತ ಅನೇಕ ಶಬ್ದೊಳೆಗ್ ಅರ್ಥ ತಿಕ್ಕುಜ್ಜಿ. ಬಾಯಿಡ್ದ್ ಬಾಯಿಗ್ ಬನ್ನದ ಶಬ್ದೊಳು ಅಪಭ್ರಂಶವಾದು ಮೂಲ ರೂಪ ಕಳೆದು ಪೋದುಪ್ಪಿನ ಸಾಧ್ಯತೆ ಉಂಡು. ಈ ನಲ್ಕೆದ ಪದೊ ಬೈಲ ಮಾರಿ ಕಳೆಯರ ಬರ್ಪಿನ ಕೊರಗ ತನಿಯಗು ಸಂಬಂದಪಟ್ಟಿನ ಅತ್ತು.

ಆಂಡಲಾ ಇಂದೆನು ನಲಿಪ್ಪುನ ಅಜಲೆರೆನ ನಿತ್ಯ ಜೀವನೊಡು ತೋಜುದು ಬರ್ಪಿನ ವಿಚಾರೊಳು ಆಕುಳೆನ ಅನುಭವೊಳು ಇಂದೆಟ್ಟು ಸರಳವಾದು ಬಿತ್ತರವಾತುಂಡು. ಈ ಪದೊತ್ತ ಬೇತೆ ಪಾಠಾಂತರೊಳು ತಿಕ್ಕುಂಡ ನನಲ ಅನೇಕ ವಿಚಾರೊಳು ತೆರಿದು ಬರು.

ತೆರಿಯಿನೇ ಇಜ್ಜಿ

ಭೂಮಿ ಪೊಗ್ಗಿಯೆ
ಬದ್ಕ್‌ದ ಜಕ್ಕೆಲ್‌ಗ್
ಎಂಚ ದುನ್ನ ಆಯೆ ತೆರಿಯಿನೇ ಇಜ್ಜಿ
ಗಿಡಿತ ರಾಪಾಟಗೆ
ತೂವೊಂದೇ ಇತ್ತೆ
ಕೋರ್ದ ಕಿಣ್ಣನ್ ರಾಪಾಯಿನ ತೆರಿಯಿನೇ ಇಜ್ಜಿ
ಮಣಿನ್ ಪೆಜೊಂದು
ಕಂಠಿ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆ
ಮಣಿ ಜಾರ್ದ್ ನೂಲು ಕೈಟ್ ಒರಿನ ತೆರಿಯಿನೇ ಇಜ್ಜಿ
ಬಾನ ತೂದು
ಬೊಳ್ಳಿ ಗೆನ್ತೊಂದಿತ್ತೆ
ಚಂದ್ರೆ ದೆಂಗಿನ ತೆರಿಯಿನೇ ಇಜ್ಜಿ
ಬದ್ಕ್‌ದ ಜಾಲ್‌ಡ್
ಗೊಬ್ಬೊಂದೇ ಇತ್ತೆ
ಎಂಚ ಬೇನೆ ಮಲ್ತೆ ತೆರಿಯಿನೇ ಇಜ್ಜಿ
ಇಲ್ಲದುಲಯಿಡೇ ಇತ್ತೆ
ಕಂಡಿದ ಬಾಕಿಲ್ ಜತ್ತ್‌ದ್
ತೂಯೆರೆಂಚ ಆಯಿಜಿ ತೆರಿಯಿನೇ ಇಜ್ಜಿ
ಕಾಡಪ್ರಾಣಿಲೆನ ಪಿರವುಡು
ಬಲ್ತೊಂದೇ ಇತ್ತೆ
ಬದ್ಕ್‌ದೆಂಚ ಒರಿಯೆ ತೆರಿಯಿನೇ ಇಜ್ಜಿ
ಸಾದಿಡ್ಯಾನ್ ನಡತೊಂದೇ ಇತ್ತೆ
ಎಂಚ ದಕ್ಕ್‌ದ್ ಪೋಯೆ ತೆರಿಯಿನೇ ಇಜ್ಜಿ.

■ ಜೆ.ಪಿ. ಕುಸುಮಾ, ಮುಂಬೈ

ಚಾವಡಿ ನೋಟ - ಚೇಳ್ಯಾರು

''ದೈವಾರಾಧನೆದ ಚೌಕಟ್ಟ್'' - ಗಡಿಪತ್ತಿ ಗುರ್ಕಾರೆರೆನ ಅಪೂರ್ವದ ಸೇರಿಗೆ.....

...::: ಪೊರ್ಲುದ ಬೊಳ್ಳಿ :::...

ಈ ಎನ್ನ ಮಟ್ಟೆಲ್ಡ್ ಗೊಬ್ಬುನಗ ಎನ್ನ ಇಲ್ಲ್ ನಂದಗೋಕುಲ ಆಂಡ್
ಆಂಡ ಆ ಬಾನೊ ಬುಲ್ತೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್ ಒಂಜಿ ಪೊರ್ಲುದ ಬೊಳ್ಳಿನ್ ಕಳೆವೊನ್ಯ
ಬೇನೆ ಐಕಾದಿತ್ತ್ಂಡ್ ಅಪ್ಪೆನ ಬದ್ಕ್ ಬಂಗಾರ ಆಂಡ್
ಆ ಪೊರ್ಲುದ ಬೊಳ್ಳಿ ತನ್ನ ಬಂಜಿಡ್ ಪುಟ್ಟುಂಡುಂದು

ಪಜ್ಜೆದ ಮಿತ್ತ್ ಪಜ್ಜ ದೀವರೆ ಕಲ್ಪಾಯೆ ಮೋಕೆದ ತೊಟ್ಟಿಲ್‌ಡ್ ಜೆಪುಡಾದ್
ಪಿರ್ತಿದ ಪದ ಪಂದ್ ತೂಂಕಿಯೆ ವಿದ್ಯೆ ಬುದ್ಧಿಲೆನ್ ಕೊರ್ದು ಬುಲೆಪಾಯೆ
ಎನ್ನಾನ್ಸೆಲೆನ್ ಮದತ್‌ದ್ ನಿಕ್ಕ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಕೊರ್ದು
ನಿನ್ನ ಭವಿಷ್ಯೊದ ಮಸ್ತ್ ಕನೊಕುಲೆನ್ ಕಟ್ಟೊಂಡೆ

ನಿನ್ನಪ್ಪೆ ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಆಯಲ್‌ಂದ್ ಎನ್ನೊಚ್ಚಿ ಮಗಾ
ಮನಸ್‌ದ ಕೋಡಿಡೊಂಜಿ ಆಸೆ ಉಂಡು
ನನ ದುಂಬುಗು ಈ ಎನನ್ ಪೊರ್ಲುಡು ತಾಂಕ್‌ವನ ಮಗಾ
ಪ್ರಾಯ ಕರಿದ್ ಪರಬ್ಬಾನಗ ಎನ್ನ ಮನಸ್ಸ್‌ನ್ ಅರ್ಥ ಮಲ್ತೊನು
ಅಪಗ ಯಾನ್ ಕೊರ್ನ ಮೋಕೆನೊಂತೆ ನೆಂಪು ಮಲ್ಪು ಮಗ

ಪಾತೆರ ಮದತ್‌ದ್ ಕೆಪ್ಪು ಮುಪ್ಪಾನಗ ಎಂಕ್ ಕೋಪೊಡು ನೆರೊಡ್ಚಿ
ಬದಲಾದ್ ನಿನ್ನ ಜೋಕುಲಾಟಿಕೆದ ದಿನೊನು ನೆಂಪು ಮಲ್ಪು ಮಗ
ನಡಪರೆ ತೀರಂದೆ ಕೈ ಕಾರ್ ಬೂರ್ನಗ ಈ ಎಂಕ್ ಆಧಾರವಾದುಪ್ಪಲ
ಯಾನ್ ನಡಪುನ ಪಜ್ಜೆಗು ಬಲ ಕೊರ್ಲ ಮಗ

ಯಾನ್ ಉಸಾರ್‌ದಾಂತೆ ಕೋಡಿ ಸೇರ್ನಗ ಪ್ರಾಯ ಆತಿನ ಜೀವ ಪಂದ್
ಎನನ್ ಮೂಲೆಗ್ ನೂಕೊಚ್ಚಿ ಮಗ ನಿಕ್ಕಾದ್ ರಾತ್ರೆ ಪಗೆಲ್ ನಿದ್ರೆ ಕಜ್ಜೆರ್‌ದ್
ನಿನನ್ ಎನ್ನ ಕಣ್ಣಾದ್ ತೂಯಿನ ಆ ದಿನೊಕುಲೆನ್ ಒಂತೆ ನೆಂಪು ಮಲ್ಪು ಮಗ

ದುಂಬು ಪಿರ ತೂವಂದೆ ಅಪ್ಪೆಗಾದ್ ನಿನ್ನ ಕಾಸ್‌ನ್ ಖರ್ಚಿ ಮಲ್ಪು ಮಗ
ಯಾನ್ ಜನ್ಮೊ ಕೊರಿನ ಪೊರ್ಲುದ ಬೊಳ್ಳಿ ಈ ಆಲ
ಪೆದ್ಯಪ್ಪೆನ ಬದ್ಕ್‌ನ್ ಸಾರ್ಥೊಕ ಮಲ್ಪುಲ ಮಗ

....

■ **ಅನಿತಾ ಪಿ. ಪೂಜಾರಿ ತಾಕೊಡೆ**

ಬೆರ್ಮೆರ್ : ತುಳುವಿನ ದೇವರು

ಕೃಪೆ : ಹೊಸದಿಗಂತ, ದಿನಾಂಕ ೫-೧೧-೨೦೧೨

■ ಡಾ. ಬಿ. ಜನಾರ್ದನ ಭಟ್

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ 'ಬೆರ್ಮೆರ್' ಎಂಬ ದೈವದ ಆರಾಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ದೈವದ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಗೊಂದಲಗಳಿವೆ. ಈ ಗೊಂದಲ ನಿವಾರಣೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖನ. ಬೆರ್ಮೆರ್ ಅನ್ನುವುದು ತುಳುವಿನ ರೂಢನಾಮವೇ ಹೊರತು, ಅಂಕಿತನಾಮವಲ್ಲ, ಬೆರ್ಮೆರ್ ಅಂದರೆ ದೇವರು ಎಂದಷ್ಟೇ ಅರ್ಥ. ಅದು ಯಾವುದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದೈವದ ಹೆಸರಲ್ಲ. ಬೆರ್ಮೆರ್ ಶಬ್ದ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವುದು ದೇವರು ಎನ್ನುವ ಸಂಕಲ್ಪದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ, ಅದರ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲ.

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ 'ಬೆರ್ಮೆರ್ ಎನ್ನುವ ದೇವರು ಅಥವಾ ದೈವದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಉಲ್ಲೇಖಗಳು, ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬೆರ್ಮೆರ್ ಅನ್ನುವ ದೇವರ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವೊಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೂ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಬೆರ್ಮೆರ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟು ಗೊಂದಲ ಯಾಕೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಈ ಬೆರ್ಮೆರ್ ಅನ್ನುವ ದೈವ ಅಥವಾ ದೇವರು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನವರು 'ಬ್ರಹ್ಮ' ಶಬ್ದವನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ 'ನಾಗಬ್ರಹ್ಮ', 'ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನ' ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ತುಳುನಾಡಿನ ಬೆರ್ಮೆ ವೈದಿಕ ಪುರಾಣಗಳ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಬೆರ್ಮನ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ತುಳು ಬೆರ್ಮೆರ್ ವೈದಿಕದ ಬ್ರಹ್ಮ ಅಲ್ಲವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಬಹುತೇಕ ತುಳು ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ತುಳು ಬೆರ್ಮೆರು ಯಾರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೀರ್ಮಾನಿಸಲು ಇದುವರೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ನಾಗಬೆರ್ಮೆ ಮತ್ತು ಬೆರ್ಮೆ ಎಂಬ ಎರಡೆರಡು ದೇವರುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಮತ್ತು ಆರಾಧನೆ ಜತೆ ಜತೆಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ಎರಡೆರಡು ಬೆರ್ಮೆರೇ ಇದ್ದಾರೆ (ದೊಡ್ಡ ಬೆರ್ಮೆ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕ ಬೆರ್ಮೆ); ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಶಿವಲಿಂಗ ರೂಪದ ಬೆರ್ಮೆರಿದ್ದಾರೆ- ಅವರನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಎಂದು ಕರೆದು ಶಿವ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ; ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಮೀಸೆ ಹೊತ್ತ ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ ಬೆರ್ಮೆರೂ ಇದ್ದಾರೆ; ವಿವಿಧ ಆಕಾರದ ಕಲ್ಲಿನ ಸಂಕೇತಗಳ ಮೂಲಕ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಬೆರ್ಮೆರಿದ್ದಾರೆ;

ಗುಂಡ ಅಥವಾ ಗೋರಿಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ನಿರಾಕಾರ ಬೆರ್ಮೆರಿದ್ದಾರೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಡಾ. ಇಂದಿರಾ ಹೆಗ್ಡೆಯವರು 'ತುಳುವರ ಮೂಲತಾನ ಆದಿ ಆಲಡೆ' (ಪ್ರಕಾಶನ : ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್ ಪ್ರೈ.ಲಿ. ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೨) ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹೊರತಂದು ಇದರಲ್ಲಿ ಬೆರ್ಮೆರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಆಕರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬೆರ್ಮೆರ ಕುರಿತಾದ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗೆ ಉತ್ತರ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ, ಗೊಂದಲಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗಿಲ್ಲ.

ಬೆರ್ಮೆರ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪಗಳು

ಬೆರ್ಮೆರ್ ಅಂದರೆ, 'ಬ್ರಹ್ಮ, 'ಒಂದು ದೈವದ ಹೆಸರು, ಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನಾದವನು' ಎಂದು ಡಾ. ಯು.ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ತುಳು ನಿಘಂಟು (ಸಂಪುಟ ೫ ಪುಟ ೨೩೮೧) ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಎಸ್.ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ತಮ್ಮ ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪ: ನೆಲೆ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬೆರ್ಮೆ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಭೂತ ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಭೂತಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಎಣಿಸುವುದಾಗದು. ಇವರಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಬೆರ್ಮೆ,... ಇವರಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಜನಪ್ರಿಯ ದೈವಗಳು' (ಪುಟ ೧೬) ಮತ್ತು 'ಇವೆಲ್ಲ ಗ್ರಾಮಭೂತಗಳಾದರೆ, ಕಾಡಿನ ನಡುವೆ ನೆಲೆಸಿರುವ ಬೆರ್ಮೆ (ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ)ನೂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ' (ಪುಟ ೧೭).

ಡಾ. ಇಂದಿರಾ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ತಮ್ಮ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರ್ಮೆರ ಬಗ್ಗೆ ನೀಡಿರುವ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಹೀಗಿವೆ :

1. ಆಲಡೆಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಹುತ್ತವೇ ಬೆರ್ಮೆರಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ. (ಬಂಟರು: ಒಂದು ಸಮಾಜೋ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಪುಟ ೩೬೩)
2. ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಡೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಕಾರ ಇಲ್ಲ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗಾಕಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನ ತಿದ್ಯಂಬಳಗುತ್ತಿನ ಬನದಲ್ಲಿ ೮ ಇಂಚು ವ್ಯಾಸದ ದೋಸೆಯನ್ನು ಹೋಲುವ ಕೆತ್ತಿದ ಕಲ್ಲು ಇದೆ. 'ಇದೇ ಬ್ರಹ್ಮ' ಎಂದು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿದರು. ಆದ್ಯಪಾಡಿಯಲ್ಲಿ 'ಮುರಕಲ್ಲು' ಮೂಲ ಬಿರ್ಮೆರ್ ದೈವವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಿದೆ.? (ಬಂಟರು, ಪುಟ ೩೬೬)
3. 'ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯರ ಪಾಡ್ದನದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯರು ಎಣ್ಮೂರು ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಮ್ಮಲೆಯ ಭೂತ ಸ್ಥಾನ ಕಂಡು ದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭೂತವು ಇವರಿಗೆ ಬಿಳಿಯ ಕುದುರೆ ಏರಿ, ಖಡ್ಗಧಾರಿಯಾಗಿ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೊಡೆ ಹಿಡಿದ ರಾಜಯೋಧನಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮಚಿತ್ರವು ತುಳುವರ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ'. (ಡಾ. ಎಸ್.ಡಿ. ಶೆಟ್ಟಿಯವರ 'ತುಳುನಾಡಿನ ಜೈನಧರ್ಮ'ದಿಂದ ಉಲ್ಲೇಖಿತ. ಆದಿ ಆಲಡೆ, ಪುಟ ೭೮).
4. 'ಕಪ್ಪೆಟ್ಟು ಗರೊಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಮೀಸೆ ಹೊತ್ತ ಹೆಣ್ಣಿನ ರೂಪದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆರ್ಮೆರ ಶಿಲ್ಪ ಇದೆ... ಅನೇಕ ಗರೊಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಗದ ಮೇಲೆ ಮೀಸೆ ಇದ್ದರೂ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಲೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.' (ಆಗಿ ಆಲಡೆ, ಪುಟ ೯೫)

5. ಸಿರಿ ಆಲಡೆ ಇಲ್ಲದ ಕಡೆಯೂ 'ಬಿರ್ಮೆರ್' ಚಾವಡಿ ದೈವವಾಗಿ ಇದೆ... ಬಿರ್ಮೆರ್ ದೈವದ ಮೊಗ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳು ಇವೆ. (ಆದಿ ಆಲಡೆ, ಪುಟ ೬೮)
6. ಬೆರ್ಮೆರ್ ಉಲ್ಲಾಯಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಸು ದೈವ ಆಗಿ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಈತ ಮೀಸೆ ಇರುವ ಉಭಯ ಲಿಂಗಿ. ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷನ ಏಕತೆ. ಎದೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗ ಪುರುಷ! ಮೀಸೆ ಇದೆ. ಮೊಲೆಕಟ್ಟು ಇಲ್ಲ. (ಆದಿ ಆಲಡೆ, ಪುಟ ೬೮)
7. ಯೆಡ್ತಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿನ ಚಿತ್ತೇರಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆರೂರಿನ ಬೆರ್ಮರ ಗುಡಿಯ ಒಳಗಿರುವಷ್ಟು ಪುಟ್ಟ ಲಿಂಗ. ಅದೇ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವನ್ನು ನಾಟಲಾಗಿದೆ. (ಆದಿ ಆಲಡೆ, ಪುಟ ೧೦೭)
8. ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ನಾಗರ ಜೋವು ಜಯ ಬೆರ್ಮೆರ್ ಉದ್ಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬಾಲ ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ, ಜಡೆ (ಹೆಡೆ) ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ (ಆದಿ ಆಲಡೆ, ಪುಟ ೭೬)
9. ತುಳು ಜನಪದ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರ್ಮೆರ್ ಅವರವರ ಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪವನ್ನು ತೋರುತ್ತಾನೆ. ಪುತ್ತೂರು ಮುಂಡಾಲಗುತ್ತು-'ಕಿರಾತ ಬೆರ್ಮ' ಹಂದಿಯ ಬೇಟೆಯ ಆಚರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಸುರತ್ಕಲ್ ಕಂಡಿಗೆ ಆಲಡೆ-'ಕಿರಾತ ಬೆರ್ಮ' ಮೀನಿನ ಬೇಟೆಯ ಆಚರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.... ಮೂಡಂಗಲ ತಾನ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ-'ತಿಂಗೊಲು' (ಚಂದಿರ) ಬೆರ್ಮ. (ಆದಿ ಆಲಡೆ, ಪುಟ ೭೬)
10. ಹಲವಾರು ಪಾರ್ದನಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರ್ಮೆರ್ ವೀಳ್ಯದೆಲೆಯಷ್ಟು ತೆಳ್ಳಗೆ, ಅಡಕೆಯಷ್ಟು ಉರುಟಾಗಿ, ತಾಳೆ ಮರದಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಉದಿಸುತ್ತಾರೆಂದಿದೆ. ಎಡ ಭುಜದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಜನಿವಾರ, ಬಲ ಭುಜದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಜನಿವಾರ ಅವರಿಗೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏಳು ಹೆಡೆಯ ಸತ್ತಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಎಡ ಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಹುತ್ತ (ಅಥವಾ ನೂರಾರು ಹಾವುಗಳು) ಇರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಹಾವುಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇತ್ಯಾದಿ ವರ್ಣನೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಬೆರ್ಮರೆಂದರೆ ತುಳುವಿನ ದೇವರು

ಬೆರ್ಮೆರ್ ಎಂಬುದು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ದೈವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತುಳು ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಬೆರ್ಮೆರ್ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದೈವ, ಆದರೆ ಅವನ ರೂಪ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾತ್ರ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹ ವಿವರಣೆಗಳು ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಬೆರ್ಮೆರ್ ಅಂದರೆ ಯಾರು ಅಥವಾ ಏನು ?

ನನ್ನ ವಾದವೇನೆಂದರೆ ಬೆರ್ಮೆರ್ ಎನ್ನುವುದು ಅಂಕಿತ ನಾಮವಲ್ಲ; ರೂಢನಾಮ. ಅಂದರೆ ಅದು ದೇವರು ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥ ಕೊಡುವ ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲದ ತುಳು ಶಬ್ದ.

ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಎರಡು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು:

1. ದೇವತಾರಾಧನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಯಾವುದೇ ತುಳು ಶಬ್ದ ಈಗ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶಬ್ದಗಳು ಮೂರು-೧. ದೈವ ೨. ಭೂತ ಮತ್ತು ೩. ಸತ್ಯ (ಸತ್ಯೊಲು) ಕೆಲವರ ಪ್ರಕಾರ ಇವು ಸತ್ಯಗಳು ಅಲ್ಲ, ಶಕ್ತಿಗಳು ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥ ಕೊಡುವ ಶಬ್ದ. ಇವೆಲ್ಲವೂ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದ ಶಬ್ದಗಳು. ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆ ತುಳುನಾಡಿಗೆ ಬರುವ ಮುನ್ನವೂ ಇಲ್ಲಿ ದೇವಾರಾಧನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದೇ ಎಲ್ಲ ತುಳು ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ತೀರ್ಮಾನವಲ್ಲವೇ ? ಅದನ್ನೊಪ್ಪಿದರೆ ಏಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಷ್ಟೆ – ಸಂಸ್ಕೃತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ 'ದೇವತಾ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ' ಒಂದು ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲದ ಶಬ್ದ ಇರಬಹುದಲ್ಲವೇ, ಅಥವಾ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೇ ?

ಅಂದರೆ ಆರಾಧನೆ ಮೊದಲೇ ಇತ್ತು. 'ದೈವ', 'ಭೂತ' ಮತ್ತು 'ಸತ್ಯ' ಶಬ್ದಗಳು ಮೊದಲೇ ಇದ್ದ ಆರಾಧನಾ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಜನರು ನಂತರ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಹೆಸರುಗಳಾಗಿರಲೂಬಹುದು.

ಹಾಗಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದು : ಪೂಜಾರ್ಹವಾಗಿದ್ದ ದೈವಿಕವಾದ, ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಗೆ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ತುಳುಮೂಲದ (ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲದ) ಹೆಸರೇನು ?

ಅದೇ 'ಬೆರ್ಮೆರ್' (ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬಹುದಾದ ಮಾತು–'ಉಳ್ಳಾಯ' ಮತ್ತು 'ಉಳ್ಳಾಳ್ತಿ' ಎನ್ನುವುದು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ದೇವರು ಶಬ್ದಕ್ಕಿರುವ ಎರಡು ಸಮಾನಾರ್ಥಕ (ಲಿಂಗವಿವಕ್ಷೆ ಉಳ್ಳ) ಶಬ್ದಗಳೆನ್ನಬಹುದು. ಅವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶಿವ ಮತ್ತು ದುರ್ಗೆಯರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವ ಶಬ್ದಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ದೇವರುಗಳು ಕನ್ನರು ಮತ್ತು ತುರುವರು ತುಳುನಾಡಿಗೆ ತಂದ ದೇವರುಗಳು. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ದೇವತಾ ಸಂಕಲ್ಪಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದ ಬೆರ್ಮೆರ್ ಶಬ್ದ ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಬ್ದವಾಗಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ವಿವೇಚನೆ ಬೆರ್ಮೆರ್ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.) 2. ಬೆರ್ಮೆರ್ ಶಬ್ದದಂತೆ ತುಳು ಮೂಲದ ಹಲವಾರು ಶಬ್ದಗಳು ಮರೆಯಾಗಿ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದಗಳು ನೆಲೆಯೂರಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಊರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಬೆರ್ಮೆರ್ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ಮರೆತು ಹೋಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾಂತರ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಿಕ್ಕಂತಾಗುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳು ಇವು. 1. ಬರ್ಸ (ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲ 'ವರ್ಷ'– ತುಳು ಶಬ್ದ : ಮರೆ) 2. ಸೊಲ್ಮೆಲು (ಉರ್ದು ಮೂಲ 'ಸಲಾಮ್' ತುಳು ಶಬ್ದ 'ಪುಡಾಡ್' / ಕನ್ನಡ ಜ್ಞಾತಿ ಶಬ್ದ 'ಪೊಡವುಡು')

ಬೆರ್ಮೆರ್ ಮತ್ತು ದೇವರು

ಸುಮಾರು ೧೫ ಹಾಗೂ ೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದೆನ್ನಲಾಗಿರುವ ಪಾರ್ದನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಬೆರ್ಮೆರ್ ಎಂದು ಮಾತ್ರವೇ ಹೇಳುವ ಕ್ರಮವಲ್ಲದೆ, 'ದೇವೆರ್ ಬೆರ್ಮೆರ್', ಎಂಬ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ನಾವು ಕೇಳುವ ಪಾರ್ದನಗಳು ಮೂಲಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ. ಪಾರ್ದನಗಳ ರಚನೆಯ ಕೆಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಮೊದಲೇ ತುಳುನಾಡಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ–ಪ್ರಾಕೃತಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದವು. ಕೆಲವರು ಬೆರ್ಮೆರ್ ಎನ್ನುತ್ತಾ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ದೈವ / ಭೂತ / ದೇವರು ಎನ್ನುತ್ತಾ ಇದ್ದಾಗ ಜನರಿಗೆ ಗೊಂದಲವುಂಟಾಗುವುದು ಸಹಜ. ಮುಂದಿನ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರ್ಮೆರ್ ಎನ್ನುವುದು ಮತ್ತು ದೇವರು ಎನ್ನುವುದು ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಶಬ್ದಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಇರಬಹುದು.

ತುಳುನಾಡಿಗೆ ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಜನವರ್ಗಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ಉಂಟಾದ ಮೂಲ

ತುಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ / ವೈದಿಕ ಈ ಎರಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಆರಾಧನಾ ಕ್ರಮಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಸಮನ್ವಯಗಳನ್ನು ಈ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳು (ಬೆರ್ಮೆರ್ ಮತ್ತು ದೇವೆರ್) ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಗೊಂದಲವುಂಟಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು- ೧. ದೇವೆರ್ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬೆರ್ಮೆರ್ ಶಬ್ದದ ಜತೆಗೆ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಯಾಗಿಯೂ, (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಛಪ್ಪನ್ನೈವತ್ತಾರು ದೇಶಗಳು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ) ೨. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೂ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಾಗಬೆರ್ಮೆರ್ ಮತ್ತು ಸುಬ್ರಾಯ ದೇವೆರ್) ಬಳಸಲಾರಂಭಿಸಿರಬೇಕು.

ಬೆರ್ಮೆರ್ ಅನ್ನುವ ಹಲವಾರು ಶಕ್ತಿಗಳು ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ ಅವರದೇ ಆದ ಬೆರ್ಮೆರ್ ಇದ್ದರು ಎಂದು ಕೂಡ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ, ಇಂದಿರಾ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಹಲವಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೆರ್ಮೆರ್ ಎಂಬ ತುಳು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅರ್ಥ ಇರಬಹುದು ? ೧. ಅದು ಕುಲದ ಮೂಲ ಪುರುಷ – ಪೆರಿಯಮ್ಮೆ / ಪೆರಿಯಮ್ಮೆರ್ (ಗೌರವಾರ್ಥ ಬಹುವಚನ) ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದದ ರೂಪಾಂತರ ಇರಬಹುದು. 'ಪೆರಿಯ' ಅಂದರೆ ಹಿರಿಯ, ದೊಡ್ಡ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬ ಅರ್ಥ. ಈ ಅರ್ಥದ ಪೂರ್ವಪದಕ್ಕೆ 'ಅಮ್ಮೆ' ಅಂದರೆ 'ತಂದೆ' (ಗೌರವಾರ್ಥ ಬಹುವಚನ–ಅಮ್ಮೆರ್) ಎಂಬ ಪರ ಪದ ಸೇರಿ ಉಂಟಾದ ಶಬ್ದ ಬೆರ್ಮೆ (ಗೌರವಾಸ್ಥ ಬಹುವಚನ – ಬೆರ್ಮೆರ್) ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ೩. ತಮಿಳಿನ ಜ್ಞಾತಿ ಶಬ್ದಗಳಾಗಿರಬಹುದಾದ 'ಪೆರುಮೈ / ಪೆರುಮಾನ್' ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ತನ್ನು, ಹಿರಿತನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿದೆ. ಕನ್ನಡದ 'ಹಿರಿಮೆ' / 'ಹಿರಿಯವನು' ಶಬ್ದಗಳಿಗಿರುವ ಹಾಗೆ.

ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬೆರ್ಮೆರ್ ಶಬ್ದ ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ದೇವರು ಎಂಬ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥ ಬಂದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಹಾಗಾಗಿ ಬೆರ್ಮಸ್ಥಾನಗಳು ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ತುಳು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಎನ್ನಬಹುದು. ಮೊದಲು ದೂಪೆಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಂಡಗಳು ಮುಂದೆ ಗುಡಿಗಳಾದವು. ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆರ್ಮರ ಗುಂಡಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಿರಿಯ ಅಜ್ಜ ಒಂದು ಬೆರ್ಮರ ಗುಂಡವನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಮಾಹಿತಿ ಪಾರ್ದನಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ತಮಿಳಿನ ಪೆರುವಾನ್

ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ಪೈಕಿ ತಮಿಳು ಮೂಲ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರಷ್ಟೆ? ಹಾಗಾಗಿ ದೇವರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲದ ಶಬ್ದಗಳು ಸಿಗಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಹುಡುಕಹೊರಟರೆ ಎರಡು ಮೂರು ಶಬ್ದಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದು 'ಪೆರುಮಾನ್' ('ಪೆರುಮೈ' ಶಬ್ದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು) ಎನ್ನುವುದು ತುಳುವಿನ ಬೆರ್ಮೆ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೆರಡು ಶಬ್ದಗಳೆಂದರೆ,

‘ಕಡವುಳ್’ ಮತ್ತು ‘ಇರೈವನ್’ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು. (ತುಳುವಿನ ‘ಉಳ್ಳಾಯ’ ಶಬ್ದದಂತಿರುವ ‘ಅಯ್ಯನಾರ್’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೂ ಇದೆ.) ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವೇಚನೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಪೂರ್ವದ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ ಎನ್ನುವುದಷ್ಟೇ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯ.

ಪೆರುಮ್ಮೈ ಎನ್ನುವ ಗುಣವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ; ಅದರ ಜ್ಞಾತಿ ಶಬ್ದಗಳಾದ ‘ಪೆರುಮಾಳ್’ ಮತ್ತು ‘ಪೆರುಮಾನ್’ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿವೆ. ಪೆರುಮಾಳ್ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದ ಈಗ ವಿಷ್ಣು-ವೈಷ್ಣವ ದೇವರು-ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಲ್ಲುವ ಶಬ್ದವಾಗಿ ಸೀಮಿತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಇದು ಯಾವುದೇ ದೇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವ ಶಬ್ದವಾಗಿರಬೇಕು. (ಶೈವ ದೇವರಾದ ಮುರುಗನನ್ನು ಅರುಣಗಿರಿನಾಥರು ‘ಪೆರುಮಾಳ್’ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ) ; ‘ಪೆರುಮಾನ್’ ಈಗಲೂ ಅಂತಹ ಶಬ್ದವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. (ಶಿವನನ್ನು ‘ಶಿವ ಪೆರುವಮಾನ್’ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದಿದೆ.) ಇಲ್ಲಿ ‘ಬೆರ್ಮ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ನೆನಪಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ?

ತೊಡಕು ನಿವಾರಣೆ

ಬೆರ್ಮೆರ್ ಶಬ್ದವನ್ನು ತುಳುನಾಡಿನವರ ದೇವರು ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದೊಂದಿಗೆ ಬಳಸಿದಾಗ ಇದುವರೆಗೆ ಎದುರಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಲವಾರು ತೊಡಕುಗಳು ನಿವಾರಣೆ ಆಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ‘ಬೆರ್ಮೆರ್’, ‘ಬೆರ್ಮೆರ ಮಾಣಿ’ (ಬೆರ್ಮೆರ ಪ್ರತಿನಿಧಿ / ಅವತಾರ) ಎಂಬ ಸೂಚನೆಗಳು ಬಂದಾಗ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ವಿವರಣೆ ಕೊಡಲು ತಡಕಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ‘ದರ್ಶನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರನನ್ನು ಸಿರಿಗಳು, ನರಾಯಿನಾ, ...ನರಾಯಿನಾ ಬಿರ್ಮೆರೇ, ಅನ್ನೆರ್ ಬಿರ್ಮೆರೇ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ.’ ‘ಕುಮಾರ ಎಂದರೆ ‘ಬಿರ್ಮೆರೆ ಮಾನಿ’ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ನಂಬಿಕೆ’ (ಆದಿ ಆಲಡೆ, ಪುಟ ೫೩). ಇದು ಯಾಕೆಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಯಾರೂ ವಿವರಿಸಿಲ್ಲ. ಬೆರ್ಮೆರ್ ಎಂದರೆ ದೇವರು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಮೇಲಿನ ಪಾಡ್ದನ ಭಾಗವನ್ನು ಓದಿದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ; ನಾರಾಯಣ ಬೆರ್ಮೆರ್ ಅಂದರೆ ನಾರಾಯಣ ದೇವರು ; ಕುಮಾರನು ಬೆರ್ಮೆರ ಮಾಣಿ ಅಂದರೆ ದೇವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿ.

ಹಾಗೆಯೇ, ‘ಆಟಿ ಕಲೆಂಜನನ್ನು ‘ಬಿರ್ಮೆರೆ ಮಾನಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ’ (ಆದಿ ಆಲಡೆ, ಪುಟ ೩೦೧). ಇಲ್ಲಿಯೂ ಆಟಿ ಕಳಂಜನು ದೇವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಬೆರ್ಮೆರ್’ ಮತ್ತು ‘ನಾಗಬೆರ್ಮೆರ್’ ಎರಡೂ ಇರುವ ಪೂಜಾಸ್ಥಳಗಳಿದ್ದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ದೇವರು ಮತ್ತು ‘ನಾಗದೇವರು’ ಎಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಬ್ರಹ್ಮಲಿಂಗೇಶ್ವರ, ಬ್ರಹ್ಮಬೈದರ್ಕಳು ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೂ ಇದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಬೆರ್ಮೆರ್ ಅಂದರೆ ‘ತುಳುವರ’ ದೇವರು ಅಲ್ಲ; ‘ತುಳುವಿನ’ ದೇವರು.

ತುಳು ಪದ, ನಾಟಕದ ಬಿರ್ಸೆ 'ಆರ್ಕೆ'

■ ಲಕ್ಷ್ಮಣ

ಶ್ರೀ ರಾಘವ ಕೆ. ಉಳ್ಳಾಲ್
(ಆರ್.ಕೆ. ಉಳ್ಳಾಲ್)
ಜನನ : 8.5.1944
ನಿಧನ : 2.3.2013

ತುಳುರಂಗಭೂಮಿದ ಆರಂಭದ ಆ ಕಾಲೊಡ್ದು ಜನಕುಲೆನ್ ಏಸ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತೆಲ್‌ಪಾವೊಂದು ಇತ್ತಿನಾರ್ 'ಕುಸಲ್‌ದರಾಜೆ' ರಾಘವ ಕೆ. ಉಳ್ಳಾಲ್, ಆರೇ ನಮ್ಮ ಆರ್.ಕೆ. ಉಳ್ಳಾಲ್. ಕಲಾವಿದೆರಾಯಿನ ಮೆರೆನ ಊರುದಕಲು 'ಮಾಸ್ಟ್ರೇ' ಪಂಡ್‌ದ್ ಲೆತ್ತೊಂದು ಇತ್ತೆರ್.

ಮೆರೆನ ಪೂರ್ತಿ ಪುದರ್ 'ರಾಘವ ಕುಕ್ಯಾನ್ ಉಳ್ಳಾಲ್' ಬಜಪೆ ಅದ್ಯಪಾಡಿ ಗಿರಿಯಪ್ಪ ಪೂಜಾರಿ ಬೊಕ್ಕ ಉಳ್ಳಾಲ ಬಂಡಿಕೊಟ್ಯದ ವೆಂಕಮ್ಮ ಮೆರೆನ ಅಪ್ಪೆ-ಅಮ್ಮೆ. ಮೊಕುಲೆಗ್ ಒಂಜಿ ಪೊಣ್ಣು ಮೂಜಿ ಆಣುಲು ಜೊಕುಲು. ಅಕೇರಿದಾರೆ 1944ನೇ ಮೇ ತಿಂಗೊಲುಡು ಪುಟ್ಟಿನಾರ್ ರಾಘವ ಕೆ. ಉಳ್ಳಾಲ್.

ಉಳ್ಳಾಲ ಮೋಗವೀರ ಶಾಲೆಡ್ ವಿದ್ಯೆ ಕಲ್ತೊಂದು ಉಪ್ಪುನಗನೇ ಶಾಲೆದ ಮಾಸ್ಟ್ರ ಐ.ಕೆ. ನಾರಾಯಣ ರಾವ್ ನಟನೆ ಕಲ್ಪದೆರ್. ಐದ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಉಳ್ಳಾಲದ ಯು.ಆರ್.ಚಂದರ್ ತನ್ನ ನಾಟಕದ ಗರಡಿಗ್ ಬಾಲ ನಟೆಯಾದ್ ನಟನೆ ಮಲ್ಪರೆ ರಾಘವೆರೆನ್ ಸೇರ್‌ಪಾವೊಂದೆರ್. 'ಬಡ್ಡಿದ ದೂಮಣ್ಣೆ' ಪನ್ಪಿನ ನಾಟಕೊಡು ಅಭಿನಯ ಮಲ್ತಿ ಬೊಕ್ಕ ಆರ್.ಕೆ. ಉಳ್ಳಾಲ ಹಾಸ್ಯ ಕಲಾವಿದ ಪುದರ್‌ಡ್ ತೋಜೊಂದು ಬತ್ತೆರ್.

ರಾಘವೆರೆನ್ ಕುಡ್ಲಾ ಪೇಂಟೆದ ನಾಟಕರಂಗೊಗು ಕೆ.ಬಿ. ಭಂಡಾರಲು ಆರೆನ ನಾಟಕದ ಮೂಲಕ ಪರಿಚಯ ಮಲ್ತೆರ್. ರಾಘವೆರ್, ಯು.ಆರ್.ಚಂದರ್ ಬೊಕ್ಕ ಕೆ.ಬಿ. ಭಂಡಾರ್‌ಲೆನ್ ನಾಟಕ ರಂಗಭೂಮಿದ ಗುರುಕುಲು ಪಂಡದ್ ನೆನೆತೊಂದಿತ್ತೆರ್.

1970–90ನೇ ಇಸವಿದ ಕಾಲಾವಧಿದಪಗ ತುಳುನಾಟಕಲೆಗ್ ಹಿಂದಿ, ಕನ್ನಡ ಸಿನೆಮಾದ ಗೀತೆದ ರಾಗೊನು ಸಂಗೀತೊಗು ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ತೊಂದಿತೆರ್. ಇಂಚಿನ ಸೂಪರ್ ಸಿನೆಮಾ ರಾಗೊಲೆಗ್ ಆರ್.ಕೆ. ಉಳ್ಳಾಲ್ ಬರೆತಿನ ಗೀತಾ ಸಾಹಿತ್ಯೊಗು ಭಾರೀ ಪುದರ್ ಬೊಕ್ಕ ಬೇಡಿಕೆ ಇತ್ತಂಡ್. ಆ ರೀತಿದ ಪದ ವರ್ಣನೆಡ್ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಉಳ್ಳಾಲೊಡು 'ಆರ್ಕೆ ಟೈಮ್ ಸರ್ವಿಸ್' ಪನ್ಪಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಲ್ತೊಂದು, ತನ್ನ ನಾಲ್ ಜೋಕುಲೆಗ್‌ಲಾ ಮದ್ಮೆ ಮಲ್ತ್‌ಕೊರುದು ಪೊರ್ಲುದ ಸಂಸಾರೊದೊಟ್ಟುಗು ಬದಕೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಸುಮಾರ್ 20 ವರ್ಷಡ್ದಿಂಚ ಯೋಗಾಸನದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಲ್ತೊಂದಿನ ರಾಘವೆರೆಗ್

2012ನೇ ಇಸವಿದ ಅಕೇರಿಡ್, ಆರ್ನ ಆರೋಗ್ಯೊಡು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತೋಜುಂಡು.
ಆಸ್ಪತ್ರೆಗ್ ಸೇರಿನಾರ್ ಅನಾರೋಗ್ಯೋಡ್ದು ಗೆಂದ್‌ದ್ ಬತ್ತ್‌ಜೆರ್.
2013 ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗೊಲುದ 2ನೇ ದಿನತಾನಿ ತಾನ್ ಬರೆತಿನ ಪದತ ಸಾಲ್ ಲೆಕ್ಕ -
ಪುಟ್ಟಿನವು ಚೆಯಿಪಿನವು ಬೆಮ್ಮೆರೆಮೈಮೆ । ಪಂಡ್....
ಈ ಭೂಮಿದ ಬದ್‌ಕ್‌ನ್ ಮುಗಿತೊಂಡೆರ್.

ಲೇ ಲೇ ಲೇ ಲೇ ಲೇ ಪನಪ ಲೇ ಲೇ ಲೇ ಲೇಗ ॥

■ ರಾಘವ ಕೆ. ಉಳ್ಳಾಲ್

(ಚಿತ್ರ : ಬಂಗಾರ್ ಪಟ್ಲೆರ್)

ಪುಟ್ಟುನವು ಚೆಯಿಪಿನವು ಬೆಮ್ಮೆರೆ ಮೈಮೆ ।
ತೆಟ್ಟಾಂದೆ ಬದುಕುನವೆ ನರಮಾನ್ಯ ಪೆರ್ಮೆ ।
ಕೆಲದ ಉಲ್ಲಾರ್ ದೇಬೆರ್ ಆರ್ ।
ಮೂಲದ ಮಂದೆಲೆಗ್ 'ಬಂಗಾರ್ ಪಟ್ಲೇರ್' । ಹಾ ॥ ಲೇ ॥

ಒಕ್ಕೆಲೊ ಮುಕ್ಕೂಲೊ ಒಮ್ಮೆದ್ ಕೊಡುದ್ ।
ಕೋಲೆನೊ ನೇಮನೊ ಜಮ್ಮದ ಬಿದ್‌ರ್ ।

ಅಣಗಾ ಪೊಣ್ಣಗಾ ಕುಲೆಲ್‌ದ ಗರ್ದ್
ನಾಡೊರ್ಮೆ ಗುರಿಕಾರ್‌ಮೆ ನಮ್ಮ ಕರ್ತುಲೆಡ್ದ್ ॥ ಕೆಲ್‌ದ॥

ಊರುಗು ಮಾರಿಯೇ ಜತ್‌ಂಡೊ ದಾನೊ ।
ಬೀರಿಯೇ ಬೂರುದು ಪೊತೂಂಡೊ ದಾನೋ
ಅಕ್ಕಸ ಜರಿಂಡಾ ಭೂಮಿ ಬಿರಿಂಡಾ
ಬೆಕ್ಕಸ ಆಪಿನಾವು ದಾನೆ ಕಲೆಜಿಗಾ
ಕತೆನೇ ನಡಪರೆ ಉಂಡೋ...
ಬಬ್ಬು ಓ ಸ್ವಾಮಿ ಬಬ್ಬು
ಎಂಚ ಬದಕವಾ । ಎಂಚ ಬದಕವಾ ।
ದಾಯೇ ಉಂತಾಪಗ ಲೇ ಲೇ ಪಾಡಿಗ
ಪಾಡಿ ಲೇ ಲೇ
ಲೇ ಲೇ ಲೇ ಪನಪ ಲೇ ಲೇ ಲೇ ಲೇಗ ॥

ಪಂಥ

■ ಎ.ಬಿ. ಶಕುಂತಲಾ ಭಟ್, ಹಳೆಯಂಗಡಿ

ಐತಾರ ಬತ್ತ್ಂಡ ರಾಮಣ್ಣಗ್ ಚಲಿಜ್ವರ. ಇಲ್ಲದ ಒರ್ವಾರದ ಬೇಲೆ ಮುಗಿತ್ ಪೇಪರ್ ಬುಡ್ವಾನಗ- ಇನಿ ಬಯ್ಯಗ್ ಯಾನಿಜ್ಜಿಂದ್ ಕಮಲ ಪನ್ನಗ, ನನ ದಾದ ಪುಡಾವರೆಗುಂಡಂದ್...

ರಾಮಣ್ಣೆ ಕೆಪ್ಪೆರ್‌ಲಕ್ಕ... ಓದುನ ಗ್ಯಾನಡ್ ಮುರ್ಕಿಲೆಕ್ಕ ಬಿಸ್ರ್ಾತಿಕೆ ತೋಜಾಯೆ. ಕೆಬಿಕ್ ಪೊಗ್ಯುಂಡ? ಯಾನ್ ನನ ಪಿದಾಡ್ಯೆ.

'ಬಯ್ಯದ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂಗ್... ಇತ್ತೆ... ಪೊತ್ತ... ಪೊತ್ತ ಉರಿ ದೋ ಪ !

ಇನಿ ಶನಿಯಾರ. ಎಡ್ಡೆ ಲೇಸ್‌ದ ದಿನತ್ತ್.

'ಇನಿ ಎಂಕ್ಲೆನ ಲೇಡಿಸ್ ಕ್ಲಬ್‌ಡ್ ಪಂಥ ಉಂಡು.

'ಐಕ್ ನಿಕ್ಕ್ ದಾಯೆ ಟೆನ್‌ಷನ್ ? ನಿನನೆರ್ಲ ಜಡ್ಜ್‌ಗ್ ಲೆಪ್ಪುಯೆರು'

'ದಾಯೆ ಪಂಥಡ್ ಸೇರ್ರೆಗ್ ಬಲ್ಲಿಯ?'

'ಈಯಾ! ರಾಮಣ್ಣೆ ಕೊಯ ಕೊಯ ಬೆಗತ್‌ದ್ ಮುಂಡದ ಬೆಗರ್ನ ಬೈರಾಸ್‌ಡ್ ವಜ್ಯೊಂಡೆ'

'ದಾಯೆ ಪಾರ್ಟಿಸ್ಪೆಟ್ ಮಲ್ಪರೆ ಬಲ್ಲಿಯ ? ನಮ ಪರಬೆರಾಂಡಲ ಜವನೆರಂದ್ ಎನ್ನೊಡ್ಗೆ. ಅವ್ವೆ ಆರೋಗ್ಯದ ಗುಟ್ಟು'

'ಮಾರಾಯ್ದಿ ಪೋಯಿ ಸರ್ತಿ ರನಿಂಗ್ ರೇಸ್‌ಡ್ ಬಲ್ತ್‌ದ್ ಪತ್ತ್ ಸಾರ ಖರ್ಚಾಂಡು. ಆಜಿ ತಿಂಗಲ್ ಎನ್ನ ಕೈಟ್ ಕತ್ತೆ ಚಾಕ್ರಿ ಮಲ್ಪೊಯಾ... ಪಂದ್ ಬಾಯಿ ಬುಡ್ದ್ ಪನರೆಗ್ ತಿಗಲೆ ಗಟ್ಟಿಯಾವಂದೆ...' ಬೊಡ್ಚಿ ಕಮ್ಮಿ ಬೊಡ್ಚಿ... ಆಜಿ ತಿಂಗಲ್ ಮಂಜಾವುಡ್ ಪುರೆಲ್ಡ್ ಪುರೆಲ್ಡ್... ಈ ಭಂಜ ಬತ್ತಿನೆನ್ ಎನ್ನಗ...

'ದಾನೆ? ಮಕ್ಕರ್ ಮಲ್ಪರ ? ಭಂಜ ಬತ್ತಿನಿ ಯಾನ್... ಈರತತ್ತ ?'

'ಅಂಚತ್ತ್ ಮಾರಾಯ್ದಿ... ಎನ್ನ ಪಾತೆರ ಕೇನ್ಲ. ಕಾಂಪೀಟ್ ಮಲ್ಪುನ ಪ್ರಾಯನ ನಿನ್ನ?'

'ತೂಲೆ ಟಾಲೆಂಟ್‌ಗ್ ಪ್ರಾಯ ಗ್ರಿಯ ದಾಲಾ ಇಜ್ಜಿ. ಮನಸ್ಸ್ ಬೋಡಂದ್ ಅಲ್ಪ... ಮುಲ್ಪ ಒಂಜೊಂಜಿ ಗಂಟೆ ಭಾಷಣ ಮಲ್ಪುನ ಯಾನ್... ಪಂಥಡ್ ಕಾಂಪೀಟ್ ಮಲ್ಜಡ ಎಂಚ ? ತೂಲೆ... ಫ್ರಿಜ್‌ಡ್ ಪೇರುಂಡು.

'ಗೊತ್ತುಂಡ ದಿನಾಲ ಕಾಫಿ ಮಲ್ತ್ ನಿಕ್ಕ್ ಕೊರ್ಪುನಾಯೆ ಯಾನ್‌ಂದ್ ಪನರೆಗ್ ಧೈರ್ಯ ಆವಂದೆ...' ಇನಿ ಕಾಂಪಿಟೇಶನ್ ಒಯ್ತು ? ಪೊಸ ರುಚಿ ಆಂಡ ನನ ಒಂಜಿ ವಾರ ಮೋಲೆನ

ಪೊಸ ಪೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗ್ ಯಾನ್ ಬಲಿಪಶುಂದ್ ಎನ್ನ್‌ದ್. ಎದುರಿತ್ತಿನ ಸೊಂಡಿಲ್‌ದಾಂತನ ಆನೆಟ ಕಿನ್ನಿನ್ ತೂವರೆಗಾವಂದೆ ಕೆಬಿ ಮಾತ್ರ ಕೊರ್ದ್... 'ಇನಿ ಒಯ್ತ ಪಂಥಂದ್ ಮೆಲ್ಲಡ್ ಕೇನ್ಡೆ'. 'ಇನಿ ಹೇರ್‌ಸ್ಟೈಲ್‌ದ ಪಂಥ ಬಲ್ಪರೆಗ್ ನಲ್ಪರೆಗ್ದಾಲ ಇಜ್ಜಿ, ಮಾರಾಯ್ದಿ'. ನಿನ್ನ ಬೊಲ್ದು ಕಂಬ ಚೇಲ್‌ದ ಬೀಲಗ್... 'ಉಪ್ಪುಡಯೆ. ಬೊಕ್ಕ ಬ್ಯೂಟಿಪಾರ್ಲರ್ ಉಪ್ಪುನು ದಾಯೆಗ್' ಎನ್ನ ದೋಸ್ತಿ.. ಬ್ಯೂಟಿಪಾರ್ಲರ್ದ್ ರೀನಾ... ದಾದ ಪಂಡಳ್ ಗೊತ್ತುಂಡ' ಹೇರ್‌ಸ್ಟಯಿಲಂ ಮಲ್ಪರೆಗ್ ಕೂಜಲ್ ಬೊಡ್ಚಿಂದ್ ಪನ್ಪಲ್.

'ಅಂದ! ಅಪಗ ಟೋಪನ್ ದೀಪಲ?'

'ಅಯ್ಯೋ... ಈರ್ನ ಮಂಡೆಡ್ ಬೊಂಡುಲ ಇಜ್ಯಂದ್. ಅತ್ತ್‌ಯೆ. ಆಲೆಗ್ ಆತ್ ಬಿರ್ನಾತಿಕೆ ದಾಂತೆ ಪೋಂಡ. ತಿಂಗಲ್ಗ್ ಐವ ಸಾರ ಬೆನ್ಪಲ? ದಾದನ ಸ್ಪ್ರೇ ಮಲ್ತುಂಡ ಗಿಡ್ಪುಡು. ಕೂಜಲ್ ರಾಪುಂಡುಗೆ.

ಪತ್ತ್ ಜನ ಬೇಲೆಗುಲ್ಲೆರ್ಗ್' 'ನಿನ್ನಂಚಿನಾಕ್ಲು ದಿನಕ್ ಆಲೆಗ್. ಇರ್ವ ಜನ ತಿಕ್ಕುಂಡ ಯಾವ್'ಂದ್ ಎನ್ನೊಂದು.

'ನಿಕ್ಕ್ ಧರ್ಮಗ್ ವೇಷ ಮಲ್ಪಲ್ಗೆನಾ?' 'ಈರ್ ದಾದಯೆ?' ಬೇತಾಕ್ಲೆಗಾಂಡ ಒಂಜರೆ ಸಾರಗೆ, ಈರ್ ಒಂಜಿ ಸಾರ ಕೊರ್ಲೆ. ಕ್ಲಬ್‌ದ ವಿ.ಐ.ಪಿ. ಅತ್ತಂದ್ ಪಂಡಲ್. ಬಿರ್ನಾತಿಕೆ ಪಂಡ ಉಂದು. ಈ ಮಲೆ ಮಂಗೇದಿ. ಬಾಯಿನಿಲ್ಕೆ ಪುಗರ್ದ್ ಪಂಡ. ಈ... ನನ ನೂದ್ ರೂಪಾಯಿದೆಚ್ಚ ಕೊರ್ಪಂದ್ ಆಲೆಗ್ ಗೊತ್ತುಂಡು. ಅಂದದೆ ಕಮಲ ತಿಂಗಲ್ದ ಕಡೆಂದ್ ನಿಕ್ಕ್ ನೆಂಪಿಪ್ಪುಡು.'

'ವಾ ಪಿನಾರಿಯೆ ಈರ್. ರೂಪಾ ದಿವಾಕರ್, ಸ್ವಾತಿ ಅಶೋಕ್, ರೇಖಾ ವಾಸ್ತವ್ ಮುಕ್ಲು ಬ್ಯೂಟಿ ಪಾರ್ಲರ್ಗ್... ತಿಂಗಲ್ ತಿಂಗಲ್ ಸಾರ ಸಾರ ದೊರ್ಪೆರ್.'

'ದಾದ ಪುರ್ಕೊಟ್ಟೆನ?' ರಾಮಣ್ಣನ ಸೊರ ಮಾತ್ರ ಪಿದಾಯಿ ಪಿದಾಡುಜ್ಜಿ.

'ಯಾನ್ ಸುರುತ ಸರ್ತಿ ಪೊಗ್ಗುನು, ತರೆತೊಟ್ಟುಗು ಮೋನೆಗ್ ಮೆಕಪ್ಪು ಮಲ್ಪಲ್‌ಗೆ.'

ತರೆಕ್ ಮೋನೆ ಉಚಿತಂದ್ ಖಚಿತಂದ್ ರಾಮಣ್ಣೆ ನೆನೆತೆ.

ಅತ್ತಾಂದೆ ಎನ್ನ ಮಾತ್ರತ್ತ್. ಈರ್ನಲ ಪ್ರೆಸ್ಟೇಜ್‌ದ ವಿಚಾರ. ಅಕ್ಲು ಪನ್ರೆ ಬಲ್ಲಿಯತ್ತ. ನುಪ್ಪುಗು ದಂಡ. ಭೂಮಿಗ್, ಐಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕದ ಶಬ್ದ ಕೇನ್ರೆಗ್ ಧೈರ್ಯ ಬರಂದಿನ ರಾಮಣ್ಣೆ ವಿಷಯ ಬದಲ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ 'ನಿನ್ನ ವಾ ಹೇರ್‌ಸ್ಟೈಲ್ ಮಾರಾಯ್ದಿ?'

ಪಂಡ...!

ಅತ್ತ್ ಕುಟ್ರಿ, ಕತ್ತೆ, ಚಕ್ಕುಲಿ, ಅಂಬಡೆ, ಕುಕ್ಕು, ಒಟ್ಟೆ ವಡೆ... ಮಾರಾಯ್ರೆ... ಒರ ಉಂತಾವರ. ಈರ್ ದುಂಬು ಹೋಟೆಲ್ದ ಮಾಣಿ ಆದಿತ್ತರ್'ಂದ್ ಎಂಕ್ ಗೊತ್ತುಂಡು. ಇತ್ತೆ ಆ ಪುದಾರುಲು ಇಜ್ಜಿ.

ಈ ದಾದ ಪನ್ಪದೆ, ದುಂಬು ಎದ್ರು ಮೋನೆ ದಾತೇ ಪಿರವು ಮಲ್ಲ ಸೂಡಿ ಇತ್ತುಂಡು. ಶರ್ಮಿಳಾ, ಮಾಲಸಿನ್ಹಾ, ಕಲ್ಪನ, ಭುವನ...

ಯಾವ್ ಯಾವ್ ಸಿನೆಮದಕ್ಲೆನ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಯಾವ್.

ಎಪಲ ಟಿ.ವಿ.ದ ದುಂಬು ಗೂಟ ಪಾಡ್ದ್ ಕುಲ್ಲುದು ಕಣ್ಣ್ ಬುಲಾದ್ ತೂಪುನಾರ್ ಈರ್.

ಮಾರಾಯ್ದಿ ನಿಕ್ಕ್ ಸಾರ್ದ್ ಸಾರ್ದ್ ಪನ್ಪೆ... ನಿಕ್ಕ್ ವೇಷ ಬೊಡ್ಚಿ
ಸುರುಕೇ ಪೇದಂಬುದ ಅಪಶಕುನದ ಪಾತೆರ.

ಸತ್ಯ ಪನ್ಪೆ. ಈ ಏಪದಲೆಕ್ಕ ಗೇಣುದ್ದ ಪುಚ್ಚೆ ಕಟ್ಟೊಂದು ಪೋಲ.

ಈ ಪ್ರಾಯೊಗು, ಈ ಜೀವಗ್ ವೇಷ ಮಲ್ತುಂಡ ಪೊರ್ಲು ತೋಜಂದ್.

ಯಾವ್... ಯಾವ್‍ಯೆ... ಈರ್ನ ಲಾಟಾನ್‍ಗ್ಲಾಸ್‍ಗ್ ಯಾನ್ ಏಪ ಪೊರ್ಲು ತೋಜ್ಪೆ ಪನ್ಲೆ. ಎನನ್ ಬುಡ್ದ್ ಬಾಕಿದಾಕ್ಲು ಊರ್ಮಿಳಾ, ಶರ್ಮಿಳಾ.

ತೂಲ ನಿಕ್ಕ್ ಇನಾಂನು ಯಾನ್ ಕೊರ್ಪೆ. ನಿನ್ನ ಮರ್ಲ್ ಗುದ್ದೊಲಿದ ಪಂಥಗ್ ಎನ್ನ ಕಿಸೆ ಖಾಲಿ. ಐಕ್ ತಿಕ್ಕುನ ಮಣ್ಣಾಂಗಟ್ಟಿ ದಾದ ?

ಗಲಸರೆಗಾವಂದಿನ ಪತ್ತಿರ್ವ ರೂಪಾಯ್ದ ಸ್ಟೀಲ್ ಗ್ಲಾಸ್, ಪ್ಲೇಟ್. ಐತ್ತೊಟ್ಟುಗ್ ನೆಲಗಡಲೆ ಕಟ್ಟರೆಗೊಂಜಿ ಕಾಕಾಜಿದ ಚೂರು.

ಕತ್ತೆಗ್ ದಾದ ತೆರಿವು ಕಸ್ತೂರಿದ ಕಮ್ಮೆನ ? ಐತ ಬಿಲೆ ಈರೆಗ್ ಗೊತ್ತಿತ್ತುಂಡತ್ತ ? ಪತ್ತ್ ಜನತೆದುರು ಕೊರ್ಪುನಂಚಿನ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗ್ ಸಮ.

ಅಂದಂದ್ ಒಂಜಿ ಗ್ಲಾಸ್ ಚಾ ಮಲ್ಪುಲೆಗ್ಲ ನಿಕ್ಕ್ ತಿಕ್ಕ್‍ದಿನ ಕಾಕಾಜಿಲು ಯಾವಂದ್.

ದಾದ ಮನ ಮನ ಪಾತೆರುನು, ಸುರುಕು ರಿಕ್ಷಾಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್‍ಗ್ ಫೋನ್ ಮಲ್ಪುಲೆ.

ದಮ್ಮಯ್ಯ ಒರ ಮುಲ್ಪಡ್ದ್ ಪೋಲ ಮಾರಾಯ್ದಿಂದ್ ಎನ್‍ದ್ ಮೊಬೈಲ್ ದೆತ್ತೆ.

.....

ಪಿರ ಬತ್ತಿನ ಕಮಲನ ಮೋನೆ ಗಾಲಿ ಪೋತಿನ ಪುಗ್ಗದಲೆಕ್ಕ ಬಾಡ್ದಿನ ತೂದು ದಾನೆ ಇನಿ ಕಾಕಾಜಿದ ಚೂರ್ಲ ತಿಕ್ಕ್‍ದಿಜ್ಯ ? ತರೆತ ಮಿತ್ತ್ ಪಕ್ಕಿದ ಗೂಡು ! ತಡ್ಪೆನಾ ?

'ಇಂಚ ಏಪಲಾ ಆತಿಜ್ಜಿ' ಮೂಜ್ಜೆಟ್ ಒಂಜಿ ತಿಕ್ಕೊಂದಿತ್ತುಂಡು. ಇನಿ ಮಾತಾ ಆ ದೀಪಾಲಿ ರಾವ್ ಹಾಲ್ ಮಲ್ತಲ್. ತರೆ ಬೇನೆ ಆವೊಂದುಂಡು. ದುಂಬುದ ಹೇರ್‍ಸ್ಟೈಲ್‍ಗ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಕೊರ್ಕಂದ್ ಛದಿ ಮಲ್ತಲ್.

ರಾಮಣ್ಣೆ ಮೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣ್ ಬುಲಾದ್ ತೂಯೆ. ಬಲ್ಲೆ ಬಲ್ಲೆದ ಪಜಿರ್ದ ಕಟ್ಟ ಪಾಡಿಲೆಕ್ಕ ಹೇರ್‍ಸ್ಟೈಲ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡು.

ಓ... ಈ ವೇಷಗೇ ಮೋಲ್ ದೋಸ್ತಿ ಕಾರ್ಡ್ ಬತ್ತಿನಿ. ಇಜ್ಜಿಡ ಮಾರ್ನಮಿದ ವೇಷದಲೆಕ್ಕ ತೋಜುದು. ಕನಿಕರಡ್ ಕೇನ್ಡೆ.

ಪೋವಡು ಪಂಥದ ಕಲಟ್ ಏತ್ ಜನ ಇತ್ತೆರ್ ?

ಮೂಜೆಂದ್ ಪಂಡಿನ ಕಮಲಿ ಬೊಕ್ಕ ದುಡಿ ಆಗ್ಗಿಯೊಂಡಳು.

ಓ... ಮೂಜಿ ಜಡ್ಜ್‌ನಾಕ್ಲೆಗ್... ಮೂಜಿ ಜನ...

'ತೂಲೇ ಎನ್ನ ಬಂಜಿ ಉರಿಕ್... ನೈ ಪಾಡೊಡ್ಚಿ.

ತೂಲೆ ಈ ಕ್ಲಿಪ್ಪು ಈ ಪಿನ್ನ್ ಧರ್ಮಗ್‍ಂದ್ ಕಮ್ಮಿ ಸೂಡಿ ಗಿರ್ಪುನಗ...

ರಾಮಣ್ಣೆ ಮಂಡೆ ಬೆಚ್ಚಡ್ ಕಿಸೆ ಮುಟ್ಟೊಂಡೆ.

ತೋರ್ತಲ್ಲ್ ಬಂಟ್ರೆ ಭವನೊಡೊಂಜಿ ಪುಗಾರ್ತೆದ ಲೇಸ್
ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿ ಚಾವಡಿ ತಮ್ಮನ, ತಾಳಮದ್ದಳೆ

■ ಪುತ್ತಿಗೆ ಪದ್ಮನಾಭ ರೈ

● ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗೊಲುದ ೧೦ ತಾರೀಕ್‌ದಾನಿ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ಸುರತ್ಕಲ್ ಬಂಟರ ಸಂಘೊಲೆನ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆಡ್ ಸುರತ್ಕಲ್ ಬಂಟರ ಭವನೊಡು ನಡತಿನ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿ ತಮ್ಮನ, ತಾಳಮದ್ದಲೆ ಲೇಸ್ ದಿಂಜಿ ಸಭೆಟ್ ಪೊರ್ಲಕಂಟ್‌ಡ್ ಕಳೆ ಏರ್ಪಾದ್‌ಂಡ್ ಪನ್ಪಿನವು ಒಂಜಿ ಸಂತೋಸೊದ ಸಂಗತಿ. ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿದಂಚಿತ್ತಿ ಲೇಸ್‌ಗ್ ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಹಾಲ್ ದಿಂಜ ಜನ ಸೇರುನು, ಅಂಚ ಸೇರ್ದಿನಕುಲು ಬಯ್ಯಮುಟ್ಟ ಕುಲ್ದು ಲೇಸ್‌ನ್ ಪೊರ್ಲುಗ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಪಿನವು ಮಸ್ತ್ ಅಪರೂಪ. ಮುರಾನಿ ನಡತಿನ ಈ ಲೇಸ್ ಅಂಚಿತ್ತಿ ಒಂಜಿ ಅಪರೂಪದ ಲೇಸ್‌ದ ಸಾಲ್‌ಗ್ ಸೇರ್‌ದ್‌ಂಡ್.

ಬಿನ್ನೆರೆನ್ ಕೊಂಬುದ ಮರ್ಯಾದಿಡ್ ಮಿತ್ತ ಮಂಚೊಗು (ವೇದಿಕೆಗ್) ಲೆತೊಂದು ಬತ್ತಿನವು ತುಳುವೆರೆನ ಮರ್ಯಾದಿ ಕೊರ್ಪಿನ ರೀತಿನ್ ತೋಜಾಂಡ್. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪದ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ನಡತಿ ಬೊಕ್ಕ ಚೆಂಡೆ ಬೊಟ್ಟುದು ಲೇಸ್‌ನ್ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತಿನ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮಾಮಲ್ಲ ಪಂಡಿತೆ, ಹಿರಿಯೆರಾಯಿನ ಡಾ। ಶಿಮಂತೂರು ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ರ್, ಭಾರೀ ಗಡ್ಸ್‌ಡ್ ನಾಲ್ ತೂಕದ ಪಾತೆರ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪೊಸ ಚಿಂತನೆಗ್ ಸಾದಿ ತೋಜಾಯೆರ್. ಆನಿದ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿದ ಇಸಯೋ ಇತ್ತಿನ 'ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನ: ಕೋಡೆ- ಇನಿ – ಎಲ್ಲೆ' ಪಂಡ್ದ್. ಡಾ। ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ರ್ ಮಸ್ತ್ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಕಾಲೊಗು ಪೋದು, ಯಾನ್ ಕೋಡೆಡ್ದ್ ಮುರಾನಿಗ್ ಪೋವೊಂದುಲ್ಲೆಂದ್ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸುಮಾರು ೭ನೇ ಶತಮಾನೊಡೇ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್ ಪನ್ಪಿನೆಕ್ ಕೆಲವು ಉದಾರ್ಣೆ ಕೊರಿಯೆರ್. ಆಂಡಲಾ ಯಕ್ಷಗಾನ ಒಂದು ಪೊರ್ಲುದ ರೂಪೊಡು ಬೆಳಗೊಂದು ಬತ್ತಿನಿ ೧೫ನೇ ಶತಮಾನೊಡ್ದು ಬೊಕ್ಕ. ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನದಂಚಿ ತೂನಗ ಬಡಕಬೈಲ್ ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ರ್, ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್ರ್, ಸಂಕಯ್ಯ ಭಾಗವತೆರ್ ... ಇಂಚಿತ್ತಿ ಇಲ್ಲಲ್ ತುಳು ಪಾತೆರಂದಿನಕುಲೇ ಈ ಕಲೆಕ್ ಮಸ್ತ್ ಬೆಗರ್ ಬಿಚ್ಚಾದೆರ್. ಎಡ್ಡೆಡ್ಡೆ ಸಾಹಿತ್ಯೊಲೆನ್ ಅಕುಲು ಕಟ್‌ದ್ ಕೊರ್ತೆರ್. ಅಕ್ಲೆಡ ಇತ್ತಿನ ಶಬ್ದೊಲು ಮಸ್ತ್ ಪೊರ್ಲಕಂಟ್‌ದವು. ಆವೆನ್ ಕೇನುನನೇ ಖುಷಿ. ಕನ್ನಡೊಡು ಪದ ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕ ತುಳುಟು ಪನೆರೆ ಆಪುಜಿ ಪನ್ಪಿನೆನ್ ಅಕುಲು ಸುಳ್ಳು ಮಲ್ತ್ ತೋಜಾದೆರ್. ತುಳುಟು ಏತ್ ಪೊರ್ಲುಡು ಬೋಡಾಂಡಲಾ ಪದ ಪನೊಲಿ. ಕನ್ನಡೊದ ಪದೊನೇ ತುಳುಕು ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ಪೊಲಿ ...ಇಂಚಿತ್ತಿನೆನ್ ಪೂರ ಅಕಲು ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ತೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಯಕ್ಷಗಾನೊಗು ಕನ್ನಡ ಒಗ್ಗ್‌ನಾತ್ ತುಳು ಒಗ್ಗುಜಿ ಪನ್ಪುನವು ಸರಿ ಅತ್ತ್. ಕಲೆಕ್ ಭಾಷೆದ ಲೇಪನ ಬೊಡ್ಚಿ, ಭಾಷೆದ ಆಧಾರೊಡು ಕಲೆನ್ ಮಲ್ಲವು –ಕಿನ್ಯವುಂದು ನಿಗಾಂಟ್

ಮಲ್ಪೆರೆ ಪೋವೊಡೆ. ಇಂಚಿತ್ತಿ ಹಿರಿಯೆರ್ ಪೊರ್ಲುಡು ಒರಿತ್ ಕೊರಿನ ಯಕ್ಷಗಾನೊನು ನಮೊ ಇತ್ತೆ ಹಾಳ್ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲ. ಇತ್ತೆದ ಪದೊಕ್ಕುಲೆಗ್ ಛಂದಸ್‌ಲಾ ಬೊಡ್ಚಿ, ಪ್ರಸಂಗೊಡು ಕಥೆಲಾ ಬೋಡೂಂದು ಇಜ್ಜಿ ಪನ್ಪಿ ಸ್ಥಿತಿ ಬೈದ್‌ಂಡ್. ಆವು ಬದಲಾವೊಡು. ಪಂಡಿನವು ಪೂರ ಪದ ಆವಂದ್ ಪಂಡೆರ್. ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಒಂತೆ ತೂಕದ ಮಕ್ಕಾರ್‌ಡ್ ಸಾಗ್‌ನ ಮೇರೆನ ಪಾತೆರ ಮಸ್ತ್ ವಿಚಾರೊದಂಚಿ ಬೊಳ್ಪು ರಟ್ಪಾಂಡ್.

ಚಾವಡಿ ತಮ್ಮನ

ಉದಿಪನದ ಪಾತೆರ ಮುಗಿ ಬೊಕ್ಕ ಹಿರಿಯೆರಾಯಿನ ಕಸ್ತೂರಿ ವರದರಾಯ ಪೈ ಮೇರೆಗ್ ಚಾವಡಿಕೂಟದ ತಮ್ಮನ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಸುರತ್ಕಲ್ ಶ್ರೀ ಮಹಮ್ಮಾಯೀ ಮೇಳೊನು ಸುಮಾರು ೪೫ ವರ್ಷ ಕಾಲ ನಡಪಾದಿನ ಕಸ್ತೂರಿ ವರದರಾಯ ಪೈಕುಲು ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನೊಗು ಮಲ್ಲ ಸೇವೆ ಸಂದಾದಿನಾರ್. ಅರೆಗ್ ತಿಕ್ಕಿನ ಒಂಜಿ ಲಾಟರಿದ ೨೫ ಸಾರ ಪಣವುದ ಇನಾಮು ಒಂಜಿ ಮೇಳ ಕಟ್ಟೆರೆ ಕಾರಣ ಆತ್‌ಂಡ್ ಪನ್ಪಿನವು ಅರೆನ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮೋಕೆನ್ ತೋಜಾವುಂಡು. ಮೇರೆಗ್ ಶಾಲು ಪೊದೆತ್‌ದ್, ಮಾಲೆ ಪಾಡ್ದ್ ಪೂಪಂದ್ರ್, ಅಭಿನಂದನಾ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸಾದ್, ಮುಡಿಅರಿ ಒಪ್ಪಿಸಾದ್ ತಮ್ಮನ ಮಲ್ತಿನವು ಒಂಜಿ ಎಡ್ಡೆ ಬೇಲೆ. ಹಿರಿಯೆರೆಗ್ ಕೊರ್ತಿನ ಮಾಮಲ್ಲ ಮರ್ಯಾದಿಂದ್ ಪನೊಡಾವುಂಡು.

ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿ

ಬೊಕ್ಕ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿ ಸುರು ಆಂಡ್. ಮಲ್ಲ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ ಕೆ.ಎಲ್. ಕುಂಡಂತಾಯೆರ್, ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪುದರ್ ಪೋತಿನ ಕಲಾವಿದೆರಾಯಿನ ಸಿದ್ಧಕಟ್ಟೆ ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಶೆಟ್ರ್, ಸಂಪಾಜೆ ಶೀನಪ್ಪ ರೈಕುಲು, ತಾರಾನಾಥ ವರ್ಕಾಡಿ, ಸರಪಾಡಿ ಅಶೋಕ್ ಶೆಟ್ರ್, ಡಿ. ಮನೋಹರ್ ಕುಮಾರ್ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಕಲಾವಿದೆರ್ ಮಿತ್ತ ಮಂಚೊಡಿತ್ತೆರ್. ಮೂಲು ಒಂಜಿ ಪೊಸ ರೀತಿಡ್ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಒರಿಯೊರಿಯೇ ಲಕ್ಕ್‌ದುಂತುದು ಪಾತೆರಂದೆ, ಇಲ್ಲಡ್ ಅತ್ತ್‌ಂಡ ನಾಲ್ ಗ್ರಾಸ್ಥೆರ್ ಸೇರ್ದಿನವುಲು ಒಂಜಿ ಎಡ್ಡೆ ವಿಸಯೊದ ಮಿತ್ತ್ ಎಂಚ ಪಾತೆರಕತೆ ನಡಪುಂಡಾ, ಅಂಚ ಮೂಲುಲಾ ಒಂಜಿ ಪಾತೆರಕತೆ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಡಾ। ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ರ್ ಪಾತೆರಿನ ವಿಸಯೊನು ಪತೊಂದು ಪಾತೆರಕತೆ ಸುರು ಮಲ್ತಿನಾರ್ ಕೆ.ಎಲ್. ಕುಂಡಂತಾಯೆರ್.

ಕೆ.ಎಲ್. ಕುಂಡಂತಾಯೆರೆ ನುಡಿಮುತ್ತು

ಡಾ। ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ರ್ ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕ ಯಕ್ಷಗಾನೊ ೭ನೇ ಶತಮಾನೊಡು ಸುರು ಆತ್‌ಂಡ್ ಪನ್ಪಿನೆನ್ ಯಾನ್ ಒತೊನುಜಿ. ಅಯಿಡ್ದ್‌ಲಾ ದುಂಬೇ ಆ ಕಲೆ ಇತ್ತ್‌ದುಪ್ಪೊಡು ಪನ್ಪಿನವು ಎನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ವಾ ರಾಣಿ ಕಾಲೊಡು ಗಜ ಊರುದು ನಿಲೆ ಉಂತಿಯನಾ ಪನ್ಪಿನವು ಎನ್ನ ಪಾತೆರೊನು ಒಂತೆ ಗಟ್ಟಿ ಮಲ್ಪುಂಡು. ನನ ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನದಂಚಿ ತೂಂಡ, ಜನೊಕ್ಕುಲೆಗ್ ಅರ್ಥ ಆಪಿ ಭಾಷೆಡ್, ಪಂಡ ತುಳುಟು ಈ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕಥೆ ಬತ್ತ್‌ದಾನಗ ಅವು ಜನೊಕ್ಲೆಗ್ ಕೊಸಿ ಕೊರ್‌ಂಡ್. ಅತ್ತಂದೆ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣೆ ಇಂಚಿತ್ತಿ ದೇವೆರ್ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಡ್ ಪಾತೆರುವೆರ್ ಪನ್ಪಿನ ಆತ್ಮೀಯತೆಲಾ ಮೂಡ್‌ಂಡ್. ನಮೊ ದೇವೆರ್‌ಂದ್ ಪೂಜೆ ಮಲ್ಪುನ ಪುರಾಣದ

ಪಾತ್ರೊಲು ತುಳುಟು ಪಾತೆರುನೆನ್ ತೂವೆರೆ ಜನೊಕ್ಲು ಆಟದ ಟೆಂಟ್ ಪೋಗ್ಗಿಯೆರ್. ದುಂಬು ಪುರಾಣ ಕಥೆಕ್ಕುಲು ಮಾತ್ರನೇ ಯಕ್ಷಗಾನೊಡು ಬರೊಂದಿತ್ತ. ಅವೆಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ತುಳುಟು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಬೊಕ್ಕ ಪಾಡ್ದನ ಆಧಾರಿತ ಕಥೆಕ್ಕುಲು ಯಕ್ಷಗಾನೊಡು ಬರಿಯೆರೆ ಸುರು ಆಂಡ್. ಉಂದು ಪೂರ ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಬುಳೆವೆರೆ ಕಾರಣವಾಂಡ್. ನನ ದುಂಬುಗು ನಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ಗೊಬ್ಬಾನಗ ತುಳುಟೇ ಗೊಬ್ಬಾವೊಡು ಪನ್ಪಿನವು ನಿಕ್ಲೆಡ ಎನ್ನೊಂಜಿ ಆರಿಕೇಂದ್ ಪಂಡೆರ್.

ತಾರಾನಾಥ ವರ್ಕಾಡಿ ಪಾತೆರದ ತಿರ್ಲ್

ಮೇರ್ ಪಾತೆರಿನೆಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಪಾತೆರಿನ ತಾರಾನಾಥ ವರ್ಕಾಡಿ ಪುರಾಣ ಕಥೆಕ್ಕುಲೆಗ್ ಕನ್ನಡ ಒಗ್ಗುನಾತ್ ತುಳು ಒಗ್ಗುಜಿ ಪನ್ಪಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯೊನು ದುಂಬು ದೀಯೆರ್. ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗೊಲೆನ್ ತುಳುಟು ಗೊಬ್ಬುದಾನಗ ಅವು ಜನೊಕ್ಲೆಗ್ ಕೊಸಿ ಕೊರ್‌ಜಿ. ದೇವೆರ್ ಪಾತೆರುನ ಬಾಸೆ ಕನ್ನಡ ಪನ್ಪಿ ಒಂಜಿ ಬ್ರಮೆ ಜನೊಕ್ಲೆಡ ಇತ್ತಿನವೇ ನೇಕ್ ಕಾರಣ. ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಡ್‌ಲಾ ತುಳು ಒಂತೆ ಪಿರಾವು ಉಂತಿನೆಡ್ದಾದ್ ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್‌ಲಾ ಆಮರ್‌ಂಡ್. ಆಂಡಲಾ ಇತ್ತಿತ್ತೆ ಪುರಾಣ ಕಥೆಕ್ಕುಲೆನ್ ತುಳುಟು ಗೊಬ್ಬಾವುನಕುಲು ಎಚ್ಚಾವೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ನಮೊ ಮಾತೆರ್ಲ ತುಳುಟು ಆಟ ಗೊಬ್ಬಾವೆರೆ ಪುಣೆಂಡ ಗೆಲ್ಮೆ ತಿಕ್ಕು. ಕಟೀಲ್, ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಂಚಿ ಮೇಳೊದ ಕಲಾವಿದೆರ್ಲ ತುಳುಟು ಆಟ ಗೊಬ್ಬುವೆರ್ ಪಂಡೆರ್. ದುಂಬು ಕಾಂಚನ ಸಂಜೀವ ರೈಕುಲೆನಂಚಿತ್ತಿ ಕೆಲವು ಮಲ್ಲ ಕಲಾವಿದೆರ್ ತುಳುಟು ಪೊರ್ಲುಡು ಪಾತೆರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಎಡ್ಡೆಡ್ಡೆ ಶಬ್ದೊಲೆನ್ ಗಳಸೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಂಚಿತ್ತಿ ಕಲಾವಿದೆರ್ ಮಲ್ಲ ಸಂಖ್ಯೆಡ್ ದಾಂತಿನವುಲಾ ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನೊಗು ಒಂಜಿ ಕೊರತೆ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆಂಡ ಇತ್ತೆ ಅಂಚಿತ್ತಿ ಕೊರತೆ ಇಜ್ಜಿ. ಇತ್ತೆ ಮಾತಲಾ ಉಂಡು. ಆಂಡ ಮಲ್ಲ ಎಡ್ಡೆ ಮನಸ್‌ದ ಕೊರತೆ ಮಾತ್ರ ದೆರ್ತ್ ತೋಜೊಂದುಂಡು ಪಂಡೆರ್.

ಧರ್ಮಸ್ಥಳ, ಕಟೀಲ್ ಮೇಳೊದ ಆಟೊನು ತುಳುಟ್ ಗೊಬ್ಬಾವೆರೆ ತುಳುವೆರ್ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಲ್ಪೊಡೂಂಡು ಬಲ್ಯಾಯೆರ್ ಪಂಡಿ ಪಾತೆರೊಗು ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತಿನಕುಲೇ ಒಂಜಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪಾಡಿಯೆರ್. ಜನೊಕ್ಕುಲು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಲ್ಪುನುವು ಮುಖ್ಯ ಅತ್ತ್, ಆಂಡ ಅಕುಲು ಗೊಬ್ಬುವೆರಾ ಪನ್ಪಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುಖ್ಯ ಪಂಡೆರ್. ನೇಕ್ ಬಲ್ಯಾಯೆರ್ ಉತ್ತರ ರೂಪೊಡು ದುಂಬು ಗೊಬ್ಬುದೆರ್ ಪನ್ಪಿನೆಕ್ ಕೆಲವು ಉದಾರ್ಣೆ ಕೊರಿಯೆರ್.

ಮನೋಹರ್ ಕುಮಾರ್ರೆನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ

ಬಲ್ಯಾಯೆರೆನ ಪಾತೆರೊಡ್ದು ಬೊಕ್ಕ ಪಾತೆರಿನಾರ್ ಡಿ. ಮನೋಹರ್ ಕುಮಾರ್. ದುಂಬು ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನೊಗು ಎಂಚ ಕೆಲವೆರ್ನ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್ ಪನ್ಪಿನೆನ್ ಉದಾರ್ಣೆ ಕೊರ್ದು ವಿವರಿಸಿಯೆರ್. ಸುಳ್ಯಡ್ ಆಟ ಗೊಬ್ಬುನಗ ಇರ್ವೆರ್ ಬುದ್ಧಿವಂತೆರ್ನ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆಡ್ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡತ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಕುಲು ೧ ರೂ. ಕೊರ್ದು ನೆಲತ್ತ ಟಿಕೆಟ್ ದೆತ್ತ್‌ದ್ ತುಳುಟು ಯಕ್ಷಗಾನ ಬೊಡ್ಚಿಂದ್ ಬೊಬ್ಬೆ ಪಾಡ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಅವುಲೇ ಬೊಕ್ಕೊಂಜಿ ವರ್ಗದಕುಲು ಬೋಡೂಂದು ಬೊಬ್ಬೆ ಪಾಡಿಯೆರ್. ಬೊಂಬಾಯಿಡ್ ತುಳುಟು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಗೊಬ್ಬುನಗ ತೂಪಿನಕುಲೇ ಕನ್ನಡೊಡು ಮುಂದುವರಿಸಾಲೇಂದ್ ಪಂಡೆರ್, ಅಂಚನೇ ಮಲ್ಪೊಡಾಂಡ್. ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗೊಲು ಕನ್ನಡೊಡೇ ಪೊರ್ಲು, ಬೊಕ್ಕ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗೊಲು ತುಳುಟೇ ಪೊರ್ಲು. ಕೋಟಿ-ಚೆನ್ನಯ,

ಕಾ[illegible]ಬಾರೆ-ಬೂದಬಾರೆ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಪ್ರಸಂಗೊಲು ತುಳುಟೇ ಪೊರ್ಲುರ್ಯ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭೊಡು ಅಗತ್ಯದಾಂತಿನ ಹಾಸ್ಯೊಡ್ದಾಡ್ ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನೊಗು ಹಾಳ್ ಪುದರ್ ಬೈದ್‌ಂಡ್. ಹಾಸ್ಯ ಬೋಡು, ಆಂಡ ದಾಂತಿನ ಬಪ್ಪರ್ ಪಾತೆರುನವು ಕಡಮೆ ಆವೊಡು ಪಂಡೆರ್.

ಸರಪಾಡಿ ಅಶೋಕ್ ಶೆಟ್ರ್ ಪಂಡಿನಿ ದಾದ ಪಂಡ

ಬೊಕ್ಕ ಪಾತೆರಿನಾರ್ ಸರಪಾಡಿ ಅಶೋಕ್ ಶೆಟ್ರ್. ಆರ್ ಒಂಜಿ ರೀತಿಡ್ ಭಾಷಣ ಮಲ್ತೆರ್‌ಂದೇ ಪನೊಲಿ. ಉಂದೆನ್ ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ರ್ ಎದುರುಡೇ ಪಂಡೆರ್. ಈರ್ನವು ಪಾತೆರಕತೆ ಅತ್ತ್, ಒಂಜಿ ಭಾಷಣ ಆಂಡ್‌ಂದ್ ಪಂಡೆರ್. ಆಂಡಲಾ ಯಾನ್ ನನ ಪಾತೆರುಜಿ ಪಂಡ್‌ದೇ ಒಂಜೇ ಉಸುಲುಗು ಮಸ್ತ್ ಪಾತೆರ್ನ ಅಶೋಕ್ ಶೆಟ್ರ್, ಮಸ್ತ್ ವಿಸಯೊಲೆನ್ ತೆರಿಪಾಯೆರ್‌ಂದ್ ಪನೊಡಾಪುಂಡು. ಆರ್ ಪಂಡಿನಿ ದಾದಾಂದ್ ಪಂಡ, ಇತ್ತೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕಲೇಂದ್ ಗುರುತಿಸಾವೊಂದುಲ್ಲಾಯಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ನಿಜವಾದ್ ಒಂಜಿ ಜಾನಪದ ಕಲೆ. ಜನೊಕ್ಲು ಅವೆನ್ ಆಟಂದೇ ಪನೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಇತ್ತೆ ಯಕ್ಷಗಾನಾಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಆರಾಧನಾ ಕಲೆಯಾಯಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಲೆ ಆದ್ ಬದಲಾತ್‌ಂಡ್. ದುಂಬು ಬೆನ್ನಿದಕುಲು ಮನಸ್‌ದ ಬೇಜಾರ್ ಪೋವೆರ್ ಬೋಡಾದ್ ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣೆರೆನ ವೇಸ ಪಾಡೊಂದು, ಕಥೆ ಪಂಡೊಂದು ನಲಿತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ತುಳುಟು ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಂಗ ಕಷ್ಟಾಂದ್ ಪನ್ಪಿನವು ಸರಿಯತ್ತ್. ಮಹಾರಥಿ ಕರ್ಣ ಪನ್ಪಿ ಪ್ರಸಂಗೊನು ತಾರಾನಾಥ ಬಲ್ಯಾಯೆರ್ ದೇವೆರೆಗ್ ಅರ್ಪಣೆ ಪಂಡ್ದ್ ತುಳುಟ್ ಬರೆದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಎಂಕುಲು ಅಳದಂಗಡಿ ಮೇಳೊಡು ಆ ಪ್ರಸಂಗೊನು ಮಸ್ತ್ ಕಾಲ ಗೊಬ್ಬುದ. ಎಡ್ಡೆ ಪುಗಾರ್ತೆ ಗೆತೊಂದ. ಇತ್ತೆ ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಂಗೊಲೆನ್ ತುಳುಟು ಗೊಬ್ಬಾವೆರೆ ದುಂಬು ಬರ್ಪಿನಕುಲು ಮಸ್ತ್ ಜನೊಕ್ಕುಲು ಉಲ್ಲೆರ್‌ಂದ್ ಉದಾರ್ಣೆ ಕೊರ್ದುರ್ಯ ಪಂಡೆರ್. ಆಂಡ ಇತ್ತೆ ಯಕ್ಷಗಾನೊ ತೂಪಿನಕುಲು ಕಡಮೆ ಆತೆರ್. ಎಲ್ಲೆದ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂಚನಾ ದಾನ್ನ, ಜೋಕುಲೆಗ್ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮಿತ್ತ್ ಮೋಕೆ ಪುಟ್ಟ್‌ಂಡ ಮಾತ್ರ ಅವು ನನ ದುಂಬುಗುಲಾ ಗಟ್ಟಿಯಾದುಂತು. ಅಯಿಕ್ಕಾತ್ರ ಶಾಲೆಲೆಡ್ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲ್ಪಾವುನ ಅಗತ್ಯ ಉಂಡು. ಜೋಕುಲೆಡ ಇತ್ತೆ ಆತ್ಮೀಯವಾದ್ ಪಾತೆರಿಯೆರೆ ನಮಕ್ ಪುರುಸೊತ್ತು ದಾಂತಿನೆಡ್ದಾದೇ ಅಕುಲು ಫೇಸ್‌ಬುಕ್‌ದಂಚಿತ್ತಿ ಅಪಾಯಕಾರಿ ದೋಸ್ತಿಲೆನ ಒಡನಾಟ ಮಲ್ಪುವೆರ್. ನಮ್ಮ ಇಲ್ಲದ ವಾವೊಂಜಿ ಎಡ್ಡೆ ಲೇಸ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ, ಆ ಪೊರ್ತುರ್ಡು ಒಂಜಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅತ್ತ್‌ಂಡ ತಾಳಮದ್ದಳೆದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಲ್ಪೊಡು ಪಂಡೆರ್.

ಸಂಪಾಜೆ ಶೀನಪ್ಪ ರೈಕುಲು ಪಂಡೆರ್

ಮಲ್ಲ ಕಲಾವಿದೆರಾಯಿನ ಸಂಪಾಜೆ ಶೀನಪ್ಪ ರೈಕುಲು ಪಾತೆರ್ದ್ ಯಕ್ಷಗಾನೊಗು ಬಂಟೆರ್ನಲಾ, ಬ್ರಾಣೆರ್ನಲಾ ಕೊಡುಗೆ ಮಲ್ಲವು. ಒರಿದಿನಕುಲೆನ ಕೊಡುಗೆಲಾ ಉಂಡು. ನನ ದುಂಬುಗು ಶಾಲೆಡ್ ಜೋಕುಲೆಗ್ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲ್ಪಾಂಡ ಮಾತ್ರ ಆ ಕಲೆ ಒರಿಯು. ಇತ್ತೆ ಒಡಿಪು(ಉಡುಪಿ)ಡ್ ಶಾಲೆಲೆಡ್ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲ್ಪಾವೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಅಂಚಿತ್ತಿ ಬೇಲೆ ಮಾತ ಕಡೆಟ್‌ಲಾ ಆವೊಡು. ಅತ್ತಂದೆ ಯಕ್ಷಗಾನೊಡು ಎಂಚಿತ್ತಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆಂಡಲಾ ಅವು ವೇಷಗಾರಿಕೆಡ್ ಆವೆರ್ ಬಲ್ಲಿ. ವೇಷಗಾರಿಕೆ ದುಂಬುದೇನೇ ಒರಿತೊನೊಡು ಪಂಡೆರ್.

ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಶೆಟ್ರೆನ ಪಾತೆರ

ಮಾಮಲ್ಲ ಕಲಾವಿದೆರಾಯಿನ ಸಿದ್ದಕಟ್ಟೆ ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಶೆಟ್ರ್ ಪಾತೆರ್ದ್ ಒವ್ವೇ ಒಂಜಿ ಬಾಸೆಲಾ ಹಾಳತ್ತ್. ಬಾಸೆನ್ ಹಾಳ್ ಮಲ್ಪುನಿ ದುಂಬುಪಿರಾವು ತೂವಂದೆ ಪಾತೆರುನಾಯೆ. ಓಲು ಎಂಚಿನ ಶಬ್ದೊಲೆನ್ ಪ್ರಯೋಗಿಸೊಡು ಪನ್ಪಿನೆನ್ ತೆರಿಯಂದಿನಾಯೆನೇ ಬಾಸೆಗ್ ಹಾಳ್ ಪುದರ್ ಕನಪುನ ಬಾಸೆದಾಂತಿನಾಯೆ. ರಂಗೊನು ಸರಿಯಾಯಿನ ಶಬ್ದೊಲೆಡ್ ಪಾತೆರ್‌ಂಡ ಬಾಸೆದ ಬಿಲೆಲಾ ಎಚ್ಚುಂಡು, ಪಾತೆರುನಾಯನ ಬಿಲೆಲಾ ಎಚ್ಚಾಪುಂಡು. ತುಳುಟುಲಾ ಕನ್ನಡೊಡು ಇತ್ತಿನಾತೇ ಎಡ್ಡೆ ಶಬ್ದಸಂಪೊತ್ತು ಉಂಡು. ಕಲೆಕ್ ಬಾಸೆದ ಕಟ್ಟ್‌ಪಾಡ್ ಬೊಡ್ಚಿ. ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಂಗೊಲೆಗ್ ಕನ್ನಡದಾತ್ ತುಳು ಒಗ್ಗುಜಿ ಪನ್ಪುನವು ಸರಿಯತ್ತ್. ಬದಿಯಡ್ಕಡ್ ನಡತಿನ ಒಂಜಿ ಆಟೊಡು ಭಗವದ್ಗೀತೆದ ಕೃಷ್ಣ–ಅರ್ಜುನನ ಸಂವಾದೊನು ತುಳುಟು ಕೊರ್ದುರ್ ಪತ್ರಿಕೆಲೆಡ್ ಎಡ್ಡೆ ಪುಗಾರ್ತೆ ಗೆತೊಂದ. ಆಂಡ ಪಾತೆರ್ನಗ ಒಂಜೊಂಜೇ ಶಬ್ದೊಲೆನ್ ನಿಂಗ್‌ಂಡ ಆಯಿತ್ತ ಪೊರ್ಲುರ್ ಒರಿಯುಜಿ. ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಿಕ್ಕೊಡು ನಿಜ. ಆಂಡ ಒಯಿಕ್, ಒಲ್ತು, ಎಂಚಿನ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಿಕ್ಕ್‌ಂಡ್ ಪನ್ಪಿನೆನ್ಲಾ ನಮೊ ತೆರಿಯೊನೊಡು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಚಪ್ಪಾಳೆಗ್ ಮರ್ಲ್‌ದ್ ಬಾಯಿಗ್ ಬತ್ತಿಲೆಕ್ಕ ಪಾತೆರುನವುಲಾ ಸರಿಯತ್ತ್. ತುಳುಟು ಪುರಾಣದ ಯಕ್ಷಗಾನೊಲೆನ್ ಗೊಬ್ಬುನಗ ಪುರಾಣದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬುಡುದು ಪಿದಾಯಿ ಬರಿಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿ, ಅತ್ತಂದೆ ರಂಗೊನು ಸರಿಯಾಪುನ ಪ್ರಸಂಗೊಲೆನ್ ಆರಿಸಾಂಡ ಅಯಿಕ್ಕ್ ಗೆಲ್ಮೆ ತಿಕ್ಕು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಂಡಲಾ ಆವು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಂಡಲಾ ಆವು. ಮಲಯಾಳೊಡು ಮಣಿಚಿತ್ರತ್ತಾಳ್ ಪಂಡ್ದ್, ಕನ್ನಡೊಡು ಆಪ್ತಮಿತ್ರ ಪಂಡ್ದ್ ಸಿನಿಮಾ ಆತಿನ ನಾಗವಲ್ಲಿನ ಕಥೆಟ್ ಪೆರ್ಡೂರು ಮೇಳದಕುಲು ಗೊಬ್ಬುದಿನ ಒಂಜಿ ಪ್ರಸಂಗ ಬಾರೀ ಪುಗಾರ್ತೆ ಪಡೆಯಿನವು ನೇಕೊಂಜಿ ಎಡ್ಡೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನ, ತೆಂಕುತಿಟ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನದಂಚಿ ತೂನಗ ಬೊಕ್ಕೊಂಜಿ ಸಂಗತಿ ಪನೊಡಾಪುಂಡು. ದುಂಬು ಯಾನ್ ಆಟೊಗು ಸೇರ್ನಗ ಎನನ್ ಎನ್ನ ಇಲ್ಲದಕುಲೇ ಛೀ, ಥೂ ಪಂಡ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಒಂಜಿ ನರಮಾನಿಯಗ್ ಕೊರ್ಪಿನ ಮರ್ಯಾದಿಲಾ ಕೊರಂದೆ ಪಾತೆರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಆಂಡ ಇತ್ತೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಂಚ ಇಜ್ಜಿ. ಮಣಿಪಾಲದ ಕೆಎಂಸಿದ ಮಲ್ಲ ಪುದರ್‌ದ ಡಾಕ್ಟರ್ ಭಾಸ್ಕರಾನಂದ ಕುಮಾರ್‌ನಂಚಿತ್ತಿ ಗಣ್ಯೆರ್ಲಾ ಆಟೊಡು ವೇಸ ಪಾಡುವೆರ್. ಇತ್ತೆ ಯಕ್ಷಗಾನೊನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಡ್ ತೂಪಿನವು ಕಡಮೆ ಆತ್‌ಂಡ್. ಬೊಕ್ಕ ತೆಂಕುತಿಟ್ಟುಡು ಇತ್ತೆ ಒಂಜಿ ಟೆಂಟ್‌ದ ಮೇಳಲಾ ಇಜ್ಜಾಂದಿನವು ಬೇಜಾರ್‌ದ ಸಂಗತಿ. ದುಂಬು ಪುತ್ತೂರು ಮಹಾಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಜಾತ್ರೆದಾನಿ ಒಂಜೇ ದಿನ ಅವುಲು ೭–೮ ಮೇಳದಕುಲು ಆಟ ಗೊಬ್ಬೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಮಾತ ಮೇಳದ ಟೆಂಟ್‌ಲಾ ದಿಂಜೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಕೆಲವು ಮೇಳದಕುಲು ರಡ್ಡ್–ಮೂಜಿ ದಿನ ಅವುಲೇ ಇತ್ತಿನ ಕಾಲ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆಂಡ ಇತ್ತೆ ಅವು ಪೂರ ಕಥೆ ಆದೇ ಒರಿದ್‌ಂಡ್. ಆಂಡಲಾ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸೈಪುಜಿ, ಅವು ರೂಪಾಂತರ ಆಪುಂಡು ಪಂಡೆರ್. ಶಾಲೆಲೆಡ್ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲ್ಪೆರೆ ಅವಕಾಶ ತಿಕ್ಕೊಡೂಂದು ಮೇರ್ಲಾ ಪಂಡೆರ್.

ಸಾರ ಪ್ರಶ್ನೆಲು ಎದುರಾಂಡ್

ಇಂಚ ಪಾತೆರೊಂದು ಪೋಯಿಲೆಕ್ಕ ಪೊತ್ತುರ್ ಮೀರೊಂದುಂಡು ಪನ್ಪಿನವು ವೇದಿಕೆಡತ್ತಿನಕುಲೆಗ್ ಗೊತ್ತಾಯಿಜಿ. ಆಂಡ ಸಭೆಟತ್ತಿನಕುಲೆಗ್ ಗೊತ್ತಾಂಡ್. ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನ: ಕೋಡೆ–ಇನಿ–ಎಲ್ಲೆ ಇಸಯೊಡು ಪಾತೆರ್ಪಿನವೇ ಕಡಮೆ. ಒಟ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನ, ತುಳು–ಕನ್ನಡದ

ಬಗ್ಗೆನೇ ಪಾತೆರಿನವು ಎಚ್ಚ ನಿಕ್ಲ್ ಇಸಯೊದ ಮಿತ್ತ್ ಪಾತೆರ್ಲೆ. ಇಸಯೊ ಬುಡ್ದು ಪೋವೊಡ್ಚಿ ಪಂಡೆರ್ ಸಭಿಕೆರ್. ಒರಿ ಲಕ್ಕ್‌ದುಂತಿನನೇ ತಡ, ಮಸ್ತ್ ಜನೊಕ್ಕುಲು ಲಕ್ಕ್‌ದುಂತುದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಂಡೆರ್. ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಲು ಸ್ವಂತ ಪುಗಾರ್ತೆದ, ಬೊಕ್ಕ ಕೆಲವು ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತಿನಕುಲೆಗೇ ಸವಾಲ್ ಪಾಡುನಂಚಿತ್ತಿನ, ಕುಡೊಂತೆ ದಾಲಾ ತಿರ್ಲ್‌ದಾಂತಿನವು, ಕೆಲವೆರ್ನವು ಪ್ರಶ್ನೆದ ರೂಪೊದ ಸಲಹೆ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆಂಡ ಕೆಲವೆರ್ ಮಾತ್ರ ಎಡ್ಡೆಡ್ಡೆ ಅಗತ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಲೆನ್ ಕೇಂಡೆರ್. ಅವೆಕ್ ಉತ್ತರ ಕೊರ್ತುಂಡ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿದ ಇಸಯೊದ ಮಿತ್ತ್ ಪೊರ್ಲುದ ರೂಪ ಬೈದು. ಅವೆಕ್ ಉತ್ತರ ಕೊರಿಯೆರೆ ಮಿತ್ತ ಮಂಚೊಡಿತ್ತಿ ಮಾತೆರ್ಲ ತಯಾರ್ ಇತ್ತೆರ್. ಆಂಡ ಪುರುಸೊತ್ತು ಇಜ್ಜಿ ಪನ್ಪಿ ಕಾರಣ ಕೊರ್ದು ಉತ್ತರಿಸಾಯೆರೆ ಅವಕಾಶ ಕೊರ್ಜೆರ್.

ಗುರ್ಕಾರ್ರೆನ ನುಡಿ

ಲೇಸ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದಿತ್ತಿನ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರೆ ಉಮಾನಾಥ ಕೋಟ್ಯಾನ್ ಪಾತೆರ್ದ್ ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ದುಂಬು ಯಕ್ಷಗಾನ ನಮ್ಮ ನಿಚ್ಚದ ಜೀವನೊಡು ಎಂಚಿತ್ತಿನ ಪರಿಣಾಮೊಲೆನ್ ಬೀರ್‌ದ್‌ಂಡ್, ಅವೆಡ್ದಾದ್ ನಮ್ಮ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್‌ಗೆ ಏತ್ ಸಾಯ ಆತ್‌ಂಡ್ ಪನ್ಪಿನೆನ್ ಬುಡ್ಪಾದ್ ಪಂಡೆರ್. ಪುರಾಣದ ಪಾತ್ರೊಲೆನ ಭಾಷೆ ಇಂಚಿತ್ತಿನವು ಪನ್ಪಿನವು ಏರೆಗಾ ಗೊತ್ತಿಜ್ಜಿ. ಅವು ಪೂರ ಕವಿಕ್ಕುಲೆನ ಸೃಷ್ಟಿ. ಆಂಡ ನಮೊ ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್ ನಿಧಾನೊಡು ಕೈಬುಡೊಂದುಲ್ಲನಾ ಪನ್ಪಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಾತ್‌ಂಡ್. ದುಂಬು ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜ-ಅಜ್ಜಿನಕುಲು ತೊಟ್ಟಿಲ್ ತೂಂಕ್‌ನಗಲಾ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪದ ಪನೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಂಚಿತ್ತಿ ಪದೊ ಕೇಂದ್ ನಮೊ ಬಲತ್ತ್‌ನಕುಲು. ತುಳುನಾಡ್‌ದಕುಲು ಬುದ್ಧಿವಂತೆರ್ ಪನ್ಪಿನವು ಸತ್ಯ. ಅವೆನ್ ಮಾತೆರ್ಲ ಒತೊನುವೆರ್. ಆ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆದ ಪಿರಾವುಡು ಯಕ್ಷಗಾನ ಉಂಡು ಪನ್ಪಿ ಸತ್ಯೊನು ನಮೊ ತೆರಿಯೊಂದಿಜ. ನಮೊ ಎಂಚ ಬದಲಾವೊಂದುಲ್ಲ ಪನ್ಪಿನೆನ್ ತೆರಿಯೊನೊಡು. ನಮುಕ್ ನಮೊನೇ ವಿಮರ್ಶೆಕೆರಾವೊಡು. ಕೋಡೆ-ಇನಿ- ಎಲ್ಲೆ ಪನ್ಪಿನವು ಯಕ್ಷಗಾನೊಗು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್, ಅವು ಮಾತೆಟ್ಲ ಉಂಡು. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಎಡ್ಡೆ ಸಾರೊನು ಒರಿತೊಂದು ನಮ ಬದಲಾವೊಡು. ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಆ ಸಾರೊನು ತೆರಿಪಾವೊಡು. ಅವು ಅಕ್ಲೆಗ್ ಎಡ್ಡೆಪ್ಪು ಕನತ್ತ್ ಕೊರ್ಪುಂಡು. ಅಂಚನೇ ಯಕ್ಷಗಾನೊಗುಲಾ ಒಂಜಿ ಪರಂಪರೆ ಉಂಡು. ಕಲಾವಿದೆರೆಗ್ ಮಲ್ಲ ಮರ್ಯಾದೆ, ಗೌರವ ಉಂಡು. ಪರಂಪರೆನ್ ಒರಿತೊಂದು ಕಲಾವಿದೆರ್ ಯಕ್ಷಗಾನೊದ ರೂಪ ಬದಲಾವಂದಿಲೆಕ್ಕ ತೂವೊನೊಡು. ಇತ್ತಿತ್ತೆ ಯಕ್ಷಗಾನೊಡು ಪರಂಪರೆ ನಾಶ ಆವೊಂದುಂಡು. ಅಂಚಾವೆರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಕಲಾವಿದೆರ್ಲ ತನ್ಕುಲೆ ಗೌರವೊನು ಒರಿತೊನೊಡು....ಇಂಚ ಪೊರ್ಲುದ ಪಾತೆರೊಡು ಗುರ್ಕಾರೆ ಪಾತೆರೊಗು ದುನ್ನ ಕೊರಿಯೆರ್.

ಈ ಲೇಸ್‌ಡ್ ಒರ್ತಿ ಕಿನ್ಯ ಪೊಣ್ಣು, ಅವುಲಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೀಡಿಯಂಡ್ ಕಲ್ಪುನ ಬಾಲೆ ಯಕ್ಷಗಾನೊ ವೇಸ ಪಾಡ್‌ದ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ರೀತಿಡ್ ಅಭಿನಯ ಕೊರ್ದು ಮಾತೆರ್ನ ಬಿರೆಲ್‌ನ್ ಮೂಕುದ ಮಿತ್ತ್ ದೀಪಾಯಲ್. ೨-೩ ನಿಮಿಷ ಕಾಲ ಈ ಬಾಲೆ ಪದೊಕ್ಕು ತಕ್ಕ ನಲಿತ್ತ್‌ನವು ಮಿತ್ತ್ ಮಂಚೊಡು ಇತ್ತಿನಕುಲೆಗ್ಲಾ ಕೊಸಿ ಕೊರ್‌ಂಡ್ ಪನ್ಪಿನೆಕ್ ಅಕುಲು ತರೆ ಆಡಾವೊಂದಿತ್ತಿನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಉಂದು ಕೋಡೆದತ್ತ್, ಇನಿತತ್ತ್, ಎಲ್ಲೆದವು. ಇತ್ತೆ ಜೋಕುಲು ಯಕ್ಷಗಾನೊ ಕಲ್ಪುಜೆರ್

ಪನ್ಪಿನೆಕ್ ಈ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೀಡಿಯಂಡ್ ಕಲ್ಪುನ ಬಾಲೆ ವೇದಿಕೆಡ್ ಎಂಚ ಉತ್ತರ ಕೊರಿಯಲ್ ಪನ್ಪಿನೆನ್ ನಿಕುಲು ತೂಯರ್ – ಇಂಚ ಪಂಡಿನಾರ್ ಲೇಸ್‌ನ್ ಪೊರ್ಲುಡೆ ದುಂಬು ಕೊನೊಂದು ಪೋರ್ತುಗು ಸರಿಯಾದ್ ಕೋಡಿ ಎತ್ತಾಯಿನ ನವನೀತ್ ಶೆಟ್ರ್ ಕದ್ರಿ. ಮೇರ್ ಲೇಸ್‌ನ್ ನಿರೂಪಣೆ ಮಲ್ತೆರ್‌ಂಡ ಅಯಿಟ್ಟ್ ಕೊರತೆ ಆಪಿನವು ದಾಲಾ ಇಜ್ಜಿ ಪನ್ಪಿ ಪಾತೆರೊನು ಈ ಲೇಸ್‌ಡ್ ಬೊಕ್ಕಲಾತ್ ಗಟ್ಟಿ ಮಲ್ತೆರ್.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ವಣಸ್ ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ಕೋಟಿಚೆನ್ನಯ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಉಂದುಲಾ ಪೊರ್ಲುಡೆ ಕೋಡಿ ಎತ್ತ್‌ದ್ ಸೇರ್ದಿನಕುಲೆನ ಮನಸ್‌ನ್ ಅರಳಾಂಡ್.

ವಣಸ್-ತೆನಸ್

ತೋರ್ತಲ್ಲ್(ಸುರತ್ಕಲ್) ಬಂಟ್ರೆ ಸಂಘೊದಕುಲು ಕಾಂಡೆ ಚಾ-ತಿಂಡಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ವಣಸ್, ಬೊಕ್ಕ ಬಯ್ಯಗ್‌ಲಾ ಚಾ-ತಿಂಡಿ ಕೊರ್ದು ಬತ್ತಿ ಮಾತ ಜನೊಕ್ಲೆನ್ಲಾ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಗೌರವಿಸಾಯಿನವು ಆಕ್ಲೆನ ಮಲ್ಲ ಮನಸ್‌ಂದ್ ಪನೊಡಾಪುಂಡು.

ಸುರೂಕು ಒಂತೆ ಬೋರಾಂಡ್ ಮಾರಾಯ. ಬೊಕ್ಕ ಎಂಚ ಪೊರ್ತು ಪೋಂಡೊಂದೇ ಗೊತ್ತಾಯಿಜಿ- ಉಂದು ವಣಸ್‌ದ ಸಾಲ್‌ಡ್ ಒರಿ ಜವ್ವನೆ ಪನೊಂದಿತ್ತಿನ ಪಾತೆರ.

ಏಪ ನನಲಾ ಬೋಡು, ನನಲಾ ಬೋಡೊಂದು ಮನಸ್ ಪನ್ಪುಂಡಾ ಅವು ಎಡ್ಡೆ ಉಂಡೊಂದೇ ಲೆಕ್ಕ. ಮುರಾನಿ ತೋರ್ತಲ್ಲಡ್ ನಡತಿನ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿ ಅಂಚ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಉಂದು ಆ ಲೇಸ್‌ದ ಗೆಲ್ಮೆಂದೇ ಪನೊಲಿ.

ಪುಗಾರ್ತೆದ ಲೇಸ್

ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿದ ಒಂಜಿ ಚಾವಡಿಕೂಟೊಗು ತೋರ್ತಲ್ಲ್‌ಡ್ ಸೇರ್ದಿನಾತ್ ಜನ ಇಡೆಮುಟ್ಟ ಸೇರ್ದ್‌ಜಿ ಪನ್ಪಿನವು ಈ ಲೇಸ್‌ಗ್ ತಿಕ್ಕಿನ ಬೊಕ್ಕೊಂಜಿ ಪುಗಾರ್ತೆ. ನೇತ ಪಿರಾವು ಸುರತ್ಕಲ್ ಬಂಟರ ಸಂಘ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಯೋಜಕೆರಾದಿತ್ತಿನ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸದಸ್ಯೆರ್ ಬಾಳ ಜಗನ್ನಾಥ ಶೆಟ್ರೆನ ಶ್ರಮ ಮಸ್ತ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಆಂಡ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಡ್ ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕೋಡೆ-ಇನಿ- ಎಲ್ಲೆದ ಸಂಗತಿಲು ಸರಿಯಾದ್ ಮೂಡ್ದ್ ಬರಂದಿನವು ಒಂಜಿ ಬೇಜಾರ್‌ದ ಸಂಗತಿ. ನನ ದುಂಬುಗು ಇಂಚ ಆವಂದಿಲೆಕ್ಕ ಜಾಗ್ರತೆ ವಹಿಸೊಡಾತಿನ ಅಗತ್ಯ ಉಂಡು.

ಸೂತಕದ ನಿರೆದ ಉರ್ಲು

■ ಜಪ್ಪು ಪದ್ಮನಾಭ ಗಟ್ಟಿ, ಜಪ್ಪು

ಇನಿ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ ಬಾರೀ ಗಡಿಬಿಡಿಟ್ ಉಲ್ಲೆರ್. ಅರೆನ ಇಲ್ಲಡ್ ಇನ್ಯೊಂಜಿ ಮದ್ಮೆದ ಲೇಸ್ ಲಕ್ಕಂದ್‌ಂಡ್. ಅರೆನ ಮಗಳ್ ಗಿರಿಜ ಇಲ್ಲದ ಅಂಗಣೊಡು ಒರ್ತಿಯೇ ಕುಳ್ಯೊಂದು ಬಾರೀ ಅಲಚನೆಗ್ ಬೂರ್ದಳು. ಲೇಸ್‌ದ ಓಲಗದ ಸಂಗೀತ ಅಳೆನ ಕೆಬಿಕ್ ಸರ್ಯಾದೇ ಕೇನೊಂದ್ದುಂಡು. ಆಂಡಾ ಅಳೆನ ಉಡಲ್ ಪೋಡಿಗೆಡ್ ತುಡ್ತೊಂದ್ದುಂಡು – 'ತನನ್ ಈತ್ನೇಟ 'ಪೊನ್ನು ತೂಪುನ' ನೆಪೊಟು ಬತ್ತ್‌ದ್, ತಿಂದ್ದ್‌ದ್ ಉಂಡ್ದುದು ಆರಿಗೆ ಬುಡ್ದು ಕೈಯಾಡದ್ ಪೋತಿನಕ್ಲೆತ್ ಜನ ಇಂದ್ ಆಳ್ ಲೆಕ್ಕದೀತಿನಾಳತ್ತ್. ಏತೋ ಮದ್ಮೆದ ದಳ್ಳಾಲಿಲು ಕಳುಕಳೇ ಪಂಡ್ದ್ ಪೆದ್ದಿನಕ್ಲೆಡ ದುಡ್ಡು ವಸೂಲು ಮಂತ್‌ದ್ ಕೈಕಾರ್‌ದಾಂತಿನ ವಿಕಲಾಂಗರೆಗ್ ಬಡಪತ್ತ್‌ದ ಪೊನ್ನು ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಮದ್ಮೆ ಮನ್ಪಾದ್ ಸಾಗ ಪಾಡ್ದಿನೆನ್ ಆಳ್ ಕೇಂದಳ್. ಅಂಚಿನ ವಿಕಲಾಂಗ ಕಂಡನ್ಯೆರನ್ನ ಚಾಕ್ರಿ ಮನ್ಪುನೆಟೇ ಆ ಪೊನ್ನನ ಬಾಳ್ ತರೆದ್ ಪೋತಿನೆನ್ನಾ ಆಳ್ ಕಣ್ಣ್‌ಡ್ ತೂತಳ್. ಯಾವಂದಿನೆಕ್ ಮೂಂಕುಮುಟ್ಟ ಪರ್ದ್ ಬೊಡೆದಿಲೆನ್ ನೋತು ಪತ್ತ್‌ದ್ ಇಲ್ಲರ್ದ್ ಪಿದಯಿ ಪಾಡ್ದಿನೆನ್ನಾ ಆಳ್ ಕೇಂದಳ್. ಕೆಲ ಪೊನ್ನುಲಂತೂ ಈ ನರಕೊರ್ದು ಬಚಾವಾಯೆರೆ ಉರ್ಲು ಪಾಡೊಂದಿನೆನ್ನಾ ಇಂಬಳ್ ತೆರ್ಯೊಂದಳ್.

''ದೇಬೆರೇ..... ಎಂಕ್ ಈ ಗತಿ ಬರಂದುಪ್ಪಡ್. ತಾನ್ ಉಟ್ಟು ಅಟ್ಟೆಕಾರ್‌ದಾದ್ ಸೊತಃ ವಿಕಲಾಂಗಿಯಾದ್‌ತ್ತ್ಂಡಲಾ.... ಎನ್ನ ಕಂಡನಿಯಾದ್ ಬರ್ಪುನಾಯಗ್ ರಡ್ಡ್ ಕೈ, ರಡ್ಡ್ ಕಾರ್, ರಡ್ಡ್ ಕೆಬಿ, ಬೊಕ್ಕ ರಡ್ಡ್ ಕಣ್ಣ್‌ಲುಪ್ಪಡ್. ಬೊಕ್ಕಾ.... ಅವು ಮಾತಾ ಸರ್ಯಾದೇ ಉಪ್ಪಡ್...'' ದೇಬೆರೆಡ ಒಂಜೇ ಸಮ ನಟ್ಟೊಂದುಲ್ಲಳ್. ಒಂಜಿ ಯೇಲೆ ಆಯೆ ದೆತ್ತ್ ಪಾಡ್ದಿನಾಯೆ ಆಜಿತ್ತೆಡಾ....? ಕುರ್ಚಲೆ ಆದಿತ್ತೆಡಾ...? ಅಟ್ಟೆಕಾರ್‌ದಾಳಾಯಿನ ತನನ್ ಆಯೆ ಮದ್ಮೆ ಆಯೆರೆ ಒಪ್ಪುವೆನಾ ಇಜ್ಜಾ....! ಉಂದುವೇ ಅಳೆನ ಬೆಂಗಾದಿತ್ತ್ಂಡ್.

ಇಂಚಿರ್ದ್ ಮದ್ಮಾಳ್ ಇಂಚ ಅಲಚಣೆ ಮಂತೊಂದುಪ್ಪುನಗ... ಅಳೆನಮ್ಮೆರ್ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ ಬೇತನೇ ಅಲಚಣೆಗ್ ಬೂರ್ದಿತ್ತೆರ್. ಮದ್ಮಳೆನ್ ಬೈಯ್ಯಗ್ ಪೊದ್ಯೆರ್ ಲೆತೊಂದು ಪೋಪುನ ಪೊರ್ತುಗು ಪೊದ್ಯೆರೆಗ್ ಬಾರೀ ಬಿರ್ದ್‌ದ ತಮ್ಮನ್ದೊನಸ್‌ದ ಅಟ್ಟಣೆ ಮನ್ಪೊಡಿತ್ತ್ಂಡ್. ವಾಟಿಸ್, ಕೋರಿ, ಮಾಸದೊನಸ್‌ದ ಖರ್ಚಿ ದಿಣ್ಣದಾತ್ತ್ಂಡಲಾ ಈ ಸಾಲದ ದಿಣ್ಣೊನು ತುಂಬೊನ್ಯೆರೆ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ ತಯಾರಿತ್ತೆರ್. ದಾಯೆ ಪಂಡಾ... ಉಂದು ಬಜೀ ತಮ್ಮನ್ದೊನಸತ್ತ್. ಮದ್ಮಳೆನ ಅನೆಬರೊನು ನಿಫುಂಟ್ ಮನ್ಪುನ ಗೆಂಡ ಪರೀಕ್ಷೆ! ಇಂದೆಟ್ ಪೊದ್ಯೆರ್ ದಾನಾಂಡಲಾ ಕುಂದೆಲ್ ಕಂಡ್ ಪತ್ಯೆರ್ಡ ಆ ಪೊಣ್ಣನ ಬದ್ಕ್‌ಡ್ ಅಪಕೋಟಲೆ ತಪ್ಪಂದ್. ಆಣನ ಕಡೆತಕ್ಲು ಮದ್ಮಳೆನ್ ಲೆತೊಂದು ಪೋನಗನೇ ಅಳೆಗ್ ತಾದಿಯಿಡೀಕ ಅಪಕೋಟಲೆ ಕೊರ್ಪೆರ್. ಆ ಹಳ್ಳಿಡ್ ಕರೀನ ವರ್ಸಾತೇ ಒಂಜಿ ಮದ್ಮೆದ ಲೇಸ್‌ಡ್ ನಡತಿನ ಒಂಜಿ ಘಟನೆ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರೆಗ್ ನೆಂಪಾಂಡ್. ಕೋರಿದ ಕಜಿಪು ಬಲಸ್‌ದಿನೆಟ್ ಒಂತೆ ಎಚ್ಚಾಮ್ಮಿಯಾದ್ ಅರ್ದೊಂಡೇ ಪಂತ್ಯೊರ್ದು ಲಕ್ಕ್‌ದುಂತ್ತಿನ ಆಣನ ಕಡೆತಕ್ಲು ಈ ಪಗೆನ್ ಮದ್ಮಳೆನ ಮಿತ್ತ್ ಸಾದಿಸದಿತ್ತೆರ್.

ಮದ್ಮಾಳ್ ಕುಲ್ದಿತ್ತಿನ ಪಲ್ಲೆಂಕಿನ್ ಗರಗರ ತಿರ್ಗಾದ್, ನೆಲಕ್ಕ್ ದೊರ್ತ್‌ದ್ ಅಳೆಗ್ ತರೆ ತಿರ್ಗುಲೆಕ್ಕ ಮನ್ಪುನ ಅಪಶಕುನದ ಬೇಲೆಗ್ಲಾ ಅಕ್ಲು ಪಿರ ಜಾರ್ದಿಜ್ಜಂಡ್. ಅವೆನ್ ಮಾತಾ ನೆಂತೊನ್ನಗ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರನ್ನ ಮೈ ನಡ್ಗ್‌ಂಡ್.

ಅಂಚಿರ್ದ್, ಕರಿನ ದಿನೊರ್ದಿಂಚಿಲಾ ಉಂತಿನವ್ಲು ಉಂತ್ಯೆರಾವಂದೆ, ಕುಲ್ದಿನವ್ಲು ಕುಲ್ಯೆರಾವಂದೆ ತುಡ್ತೊಂದಿತ್ತಿನ ಓಲೆಮಾಣಿ ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರ್ನ ಮನಸ್ಸ್‌ಲಾ ಇಚಿತ್ರ ತಿರ್ಗಾಸ್ ಪಡೆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. 'ಮದ್ಮೆದ ಲೇಸ್‌ದ ಸಂಬ್ರಮೊಡು ಮುರ್ಕುಲಕ್ಕೊಂದಿತ್ತಿನ ಈ ಇಲ್ಲಡ್ ಇಲ್ಲ್ ಅಡಿಮೇಲಾಪುನಂಚಿತ್ತಿನ ಬಾರೀ ಸುದ್ದಿನ್ ಪರಡ್ಯೆರುಲ್ಲೆ' ಇನ್ಪಿನ ಕಿಂಞ ಸುದ್ದಿಲಾ ತೋರಂದಿನಾತ್ ಜಾಗ್ರತೆಡಿತ್ತೆರ್ ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರ್.

"ಯಾನ್ ವಾ ಜಮ್ಮೊಡು ವಾ ಪಾಪದ ಕೆಲ್ಸ ಮಂತ್‌ದೆನಾ... ಅೃತ ಫಲ ಈ ಜನ್ಮೊಡು ಈ ಕೆಲ್ಸೊನು ತನರ್ದ್ ಮನ್ಪವೊಂದುಂಡು..." ಶಾಂತಿದಾಂತಿ ಕುಲೆತಲೆಕ್ಕ ತುಡ್ತೊಂದಿತ್ತಿನರೆಗ್ ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆ ಕಾಡೊಂದಿತ್ತ್‌ದ್ ಒರ ಮಂಡೆ ಕುಡ್ತೊಂಡೆರ್.

ಆರ್ ಮಂಡೆ ಕುಡ್ತೊಂಡಿನಿ ಅೃಕತ್ತ್!

ತನ್ನ ಮಗಳ್‌ಲೆಕ್ಕಂದೇ ಎಣ್ಣೊಂದಿತ್ತಿನ ಗಿರಿಜಗ್ ತಾನೇ ಆಣ್ ನಾಡ್‌ದ್, ಮಾತೆಕ್ಲಾ ತಾನೇ ಕೈಯಾದೇ ದುಡ್ಡು ಒಂದಾದ್, ತಾನೇ ದುಂಬು ಉಂತುದ್ ನಡಪವೊಡಾಯಿನ ಈ ಮದ್ಮೆದ ಲೇಸ್‌ದ ಸಂಬ್ರಮ... ಕಡೇಕ್ ನೀರ್‌ಡ್ ಮಂತಿನ ಹೋಮದಲೆಕ್ಕಾವಂದಾ....?

ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ನ ಸಂಸಾರಲಾ ಬರವು ಸರವು ದಾಂತಿನಕುಲೆ. ಅರೆಗ್ ಬರ್ಪುನ ಓಲೆ ದಾನಾಂಡ್‌ತ್ತ್‌ಂಡ್ಲಾ ಅವು ಬೆಂಗಳೂರುಡು ಪೆದ್ದಪ್ಪೆನೊಟ್ಟಿಗುಪ್ಪುನ ಅರೆನ ಮೆಗ್ಯೆ ವಿಠಲರ್ದ್ ಮಾತ್ರ ಇಂದ್‌ದ್ ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರೆಗ್ಲಾ ಗೊತ್ತುಂಡು. ಆ ಹಳ್ಳಿದ ಬರವು ಸರವು ದಾಂತಿನಕ್ಲೆಗ್ ಬಟವಾಡೆ ಮನ್ಪೊಡಿತ್ತಿನ ಓಲೆಲೆನ್ ಅಕ್ಲೆಕ್ಲೆನೆದುರು ದರ್ತ್‌ದ್ ಓದು ಪಂಡ್‌ದ್-ಅವೆಕ್ಕಕುಲು ಕೊರಿನ ಜವಾಪುಲೆನ್ ಬರೆವೊಂದು ಪಿರ ಟಪ್ಪಾಲ್ಗ್ ಕಡಪುಡ್ದು ಕೊರ್ಪುನೆಟ್ ಬಾರೀ ಉಮೇದ್ ಮೈದಿಂಜವೊಂದಿನಾರ್. ಇಂಚಿತ್ತ್‌ದ್ಲಾ ... ಕರೀನ ಪತ್ತಿರ್ವೊ ವರ್ಸೊರ್ದಿಂಚಿಲಾ ತನ್ನ ಚಾಕ್ರಿಯಿಡೀಕ ಕರ್ತವ್ಯ ದಕ್ಷತೆಟ್ ಮೆರೆಯೊಂದಿತ್ತಿನರೆನ ಪುದರ್ಗ್ ಈ ರೀತಿಡೊಂಜಿ ಕುಂದ್ರೆಲ್ ತಾಗ್‌ದ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ತೆರಿನಗ ಪೊರ್ತುಕರಿದ್‌ತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಕಿಂಞೊರ್ದೇ ಪರ್ತ್ ತಿನ್ಪುನ ಬಡಪತ್ತ್; ಕಷ್ಟ-ದುಖೋಃಲೆನ ಗುಡ್ಡೆ ಪದವು ಏರ್ದ್ ಜತ್ತ್‌ದಿನಾರ್ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್. ಇಂಚಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಡ್ಲಾ ತನ್ನ ಮೆಗ್ಯಗ್ ಬೆಂಗಳೂರುಡು ಒಂಜಿ ಕಿಂಞ ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲ್ಸ ದೆತ್ತ್‌ಕೊರೊಡಾಂಡ ಆರ್ ಏರೇರ್ನ ಕೈಕಾರ್ ಪತ್ತ್‌ದಿಜ್ಜಂಡ್! ಪೆದ್ದಪ್ಪೆಲಾ ಮೆಗ್ಯೆ ವಿಠಲನೊಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರುಗು ಪಿದಡ್ನಗ ಆರ್ ದಾನೇಂದ್ ಪಂಡ್‌ದಿತ್ತೆರ್ - "ಮಗಾ... ನಿಕ್ಕಾಂಡ ಸಂಸಾರವುಂಡು. ಆಯಗವ್ಲು ಬೆಯ್ಪುದ್ ಪತ್ತ್‌ದ್ ಪಾಡ್ಯೆರೆ ಏರುಲ್ಲೆರ್? ಯಾನ್ಲಾ ಆಯನೊಟ್ಟಿಗೆ ಪಿದಡ್ವೆ ಮಗಾ. ನಮ ಏತೋ ಸರ್ತಿ ಬೊಡೆದಿ ಜೋಕ್ಲೆನ ಒಯ್ಲ್‌ಡ್ ತಿಕ್ಕ್ ಬೂರ್ಪು ಬೋಡಾಪುನ ಇಸಯಾನೇ ಮದತ್ ಬುಡ್ಪ. ನೂದು ವರ್ಸೊ ಮುಟ್ಟಲಾ ಬದುಕೊಡು ಇನ್ಪುನ ಆಸೆ ಎಡ್ಡೆತ್ತ್ ಮಗಾ. ನಮ್ಮ ಅವುಸ ಮುಗಿಯುನೆಕ್ ದುಂಬೇ ನಮ ಈ ಲೋಕೊರ್ದು ಪಿದಡ್ಪು ಪೋಪುನ ಎಡ್ಡೆ. ಕಡೆ ಕಡೇಕ್ ಏರೆಗ್ಲಾ ಬೊರ್ಚಾಂದಿಲೆಕ್ಕಾದ್, ಒದ್ದಾಡ್ದ್, ಪುರಿಯಾದ್ ಸೈಪುನೆತ ಬದಲ್ಗ್ ಪಟಕ್ಕಂದ್ ಕಣ್ಣ್ ಮುಚ್ಚುನ ಎಡ್ಡೆ ಮಗಾ...."

ಪಿರಯು ಕರಿದಿನ ತನ್ನ ಪೆದ್ದಪ್ಪನ್ ಮೆಗ್ಯೆ ವಿಠಲನೊಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಪುಡ್ದು ಕೊರ್ನಗ ಅಪ್ಪೆನ

ಉಡಳ್ದ ಪಾತೆರ ಕೇಂಡೊನ್ನಿನ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ನ ಕಣ್ಣ್ ಚಂಡಿಯಾದಿತ್ತಿನ ಕಳು ಅತ್ತ್.

ಕೆಲವು ವರ್ಸೊನೇ ಕರೀಂಡ್.

ಒಂಜಿ ದಿನ ಅರೆಗ್ ಬತ್ತಿನ ಓಲೆನ್ ಓಲೆಮಾನಿ ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರ್ ಓದುದು ಪನೊಂದಿತ್ತಿಲೆಕ್ಕನೇ ಗಿರಿಜನ ನೆತ್ತಿಡ್ ಬೊಳ್ಳೆ ಕುಜಲೊಂಜಿ ಮಿನ್ಕೊಂದಿತ್ತಿನೆನ್ ಗೋಸ್ಪ್ ಮಂತ್‌ದ್ ದಿಗಿಲ್ ಬೂರಿನ ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರ್ –

"ಕಿಟ್ಟಣ್ಣರೇ.... ಇರೆನ ಮಗಳ್ ಬೇತೆ ಅತ್ತ್ .... ಎನ್ನ ಮಗಳ್ ಬೇತೆ ಅತ್ತ್. ಮದ್ಮೆದ ಪಿರಯ ದಾಂಟ್‌ದಿನ ಮಗಳೊರ್ತಿ ಇಲ್ಲಡುಲ್ಲಳ್ ಇನ್ನಿನ ಅಕಲ್ ಉಂಡತ್ತೇ? ಏತ್ನೇಟಾಂದ್ ಆಳ್ ಇಂಚೆನೇ ಒರಿದುಪ್ಪೊಡುಂದು ಇರ್ನ ಅಲಚಣೇ? ನನ ಮಿತ್ತ್‌ಗ್ ಆಳೆನ ಮದ್ಮೆದ ಇಸಯೊಡು ಈರ್ ಗೋಸ್ಪರಿ ಮನ್ಪೆರೆ ಬಲ್ಲಿ."

"ಈರ್ ಅನ್ಪುನಂತ್ ನಿಜನೆ!" ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ ತನ್ನ ಉಡಳ್ದಿತ್ತಿನೆನ್ ಪಿದಯ ಪಾಡ್ಯೆರ್. "ಪೊದು ಕೂಡ್ದು ಬರೊಚೇೀ? ದುಡ್ಡು ಒಂದವೊಚೇೀ? ಒಂಜಿ ಪೊರ್ತುದ ಗಂಜಿಗ್ಲಾ ಅರಂಟುನ ಯಾನ್ ದುಡ್ಡುದ ಅಲಚಣೆ ಮನ್ಪೊಚೇ?" ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ನ ಬೆಂಗ್ ಸಾಜವಾದ್‌ತ್ತ್ಂಡ್.

"ದುಡ್ಡುದ ಅಲಚಣೆ ಮನ್ಪೊಚಿ. ವಿತಲಗೊಂಜಿ ಓಲೆ ಬರೆತ. ಒಂತೆ ದುಡ್ಡುದ ಸಾಯ ಸಾಕಾರ ತಿಕ್ಯೆರ್ಲ್ಲಾಯಾವು. ಎನ್ನ ಗುರ್ತಾರ್ಥದೊರಿಯೆ ಉಲ್ಲೆರ್. ಅರೆಗ್ ಒರ್ಯೇ ಮಗೆ. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಡ್ ಗುಮಾಸ್ತೆಯಾದ್ ಐನಂಕೆದ ಪಡಿ ಗೆನ್ಪುನಾಯೆ. ದಾಲಾ ಹಾಳ್ ಬುದ್ದಿ ಇಜ್ಜಿ. ಪೊದು ಪಾತೆರೊಡೇ?"

"ದಾನೋ.... ದೇಬೆರ್ ಇತ್ತೇಂಡಲಾ ಎನ್ನ ಮಗಳ್ನ ಮಿತ್ತ್ ಕಣ್ಣ್ ಬುಲಯೆರತ್ತಾ..." ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ನ ಮುಗೊ ಒರಾನೆ ಅರಲ್‌ಂಡ್.

ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರ್ನ ಪೊದುತ ಪಾತೆರ ಫಲ ಕೊಂರ್ಡು. ಜಾತಕೊಲು ಕೈ ಕೈ ಬದಲಾಂಡ್. ಪೊನ್ನನ ಜಾತೊಕೊಗ್ಲಾ ಆಣನ ಜಾತಕೊಗ್ಲಾ ಒಂಜೆಕ್ಕೊಂಜಿ ಕೂಡ್ದು ಬತ್ತ್ಂಡ್. ಪೊನ್ನನ ಜಾತಕೊನು ಕಣ್ಣರಲ್ತ್‌ದ್ ತೂಯಿನ ಆಣನಮ್ಮೆರೆಗ್ ಇತ್ತೆನೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಾರ್ ಪೊಲ್ತೊಂದು ತನ್ನ ಇಲ್ಲಡ್ ಬೂರ್ಡಳ್ ಇನ್ನಿನ ಸಂಬ್ರಮೊಡೇ ಬಾರೀ ಉಮೇದ್‌ಡೇ ಪಂಡೆರ್–"ಪೊನ್ನನ ಪೋಟೋ ತೂಂಡಯಾರು. ತೂದಾಂಡ್. ಪೊನ್ನು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಂಡ್. ಆಂಡಾ... ಆಣನ ಜಾತಕೊಡು ಒಂಜಿ ಕುಂದೆಲ್ ಉಂಡು. ಉಂದ್ವೇ ಪಗ್ಗುಡು ಮೂಜಿ ಪೋಪುನೆತ ಉಲಾಯಿಡ್ ಆಯಗ್ ಮದ್ಮೆ ಮಂತ್‌ದ್ ಬುಡೊಡು. ಇಜ್ಜಾಂಡಾ... ನನಲಾ ಐನ್ ವರ್ಸೊ ಮುಟ್ಟಲಾ ಆಯಗ್ ಮದ್ಮೆದ ಯೋಗ ಇಜ್ಜಿ. ಉಂದ್ವೇ ಬರ್ಪಿನ 14ನೇ ತಾರೀಕ್‌ಗ್ ಸಿಂಹಲಗ್ನೊಡು ಒಂಜಿ ಎಡ್ಡೆ ಮೂರ್ತ ಉಂಡು. ಅವ್ವೇ ದಿನ ಲೇಸ್ ದೀವೊನ್ಗಾ ... ಆವಂದೇ?"

ಆತ್ ಪೊರ್ತುಲಾ ಪೊರ್ಲುಗಂಟಾಯಿನ ಆಣನ ಮೋನೆನೇ ಕಣ್ಣ್‌ನಿಲ್ಕೆ ದಿಂಜವೊಂದು ಕನ ಕಟ್ಟೊಂದಿತ್ತಿನ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ನ ಮುಗೊ ಒರಾನೇ ಕಪ್ಪು ಕರಿಯಾದ್ ಬಾಡ್‌ದ್ ಪೋಂಡು. ಆರ್ ತರೆ ಬಗ್ಗಿಯೆರ್. ಆರ್ ತರೆ ಬಗ್ಗಿಯಿನಿ ಐಕತ್ತ್!

ನನ ಉಪ್ಪುನ್ಯೇ ಬಜೀ ಪತ್ತ್‌ದಿನ. ಈ ಪತ್ತ್ ದಿನತುಲೈ ಮದ್ಮೆದ ಲೇಸ್ ದೆಪ್ಪುನಿ ಪಂಡ್‌ಂಡಾ.... ಉಂದು ದಾಸೆ ಜೋಕ್ಲಾಟಿಗೆನಾ? ದುಡ್ಡು ನನಾತೇ ಒಂದಾವೊಡು.

ಪೊದ್ಯೆರಾಯೆರಿತ್ತಿನಕುಲ್ಲುಕುಡಲಾ ದುಂಬೊರ್ತೊಂದು – "ಎಲ್ಲೆನೇ 'ನಿಘಂಟ್' ದೀವೊನ್ಗ ಆವಂದೇ? ಎಂಕ್ಲೆನ ಊರುಡು ಮದ್ಮೆದ ಮಂಟಪಯಿಜ್ಜಿ. ಎಂಕುಲೇ ನಿಕ್ಲೆನ ಇಲ್ಲಡೆ ಬರ್ಪ.

ಮದ್ಮೆದ ಲೇಸ್‌ದ ಜಬದಾರಿನ್ ನಿಕುಲೇ ಒಯಿಸೊನ್ಲೆ. ಆವಂದೇ? ಬದಿಗಿದಿ ದಾಲಾ ಬೊರ್ಚಿ. ಕರ್ಚಿ ಮಾತಾ ನಿಕುಲೇ ಒಯಿಸೊನ್ಲೆ. ಆವಂದೇ....?''

ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ ಬಗ್ಗದಿನ ತರೆನ್ ದೆರ್ತಿನೇ ಇಜ್ಜಿ.

''ಇರ್ನ ಬರವು ಸರವು ದಾಂತಿ, ಅಟ್ಟೆಕಾರ್‌ದ ಮಗಳೆಗ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಡ್ ಕೈ ನಿಲ್ಕೆ ಪಡಿಗೆನ್ಪುನ ಒಂಜಿ ಆಣ್ ತಿಕ್ಕಿನನೇ ಇರ್ನ ಪೆರಿಯಕ್ಲು ಮಂತ್‌ದಿನ ಪುಣ್ಯಂದೇ ಗ್ರೇಪುಲೆ'' ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರ್ ಕಿಂಞ ಉಸುಲುಡು ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ನ ಕೆಬಿ ಉರ್ತೆರ್. ಇಂದೆತ್ ನಮ ಪಿರ ಜಾರ್‍ಯಡ ಈ ಸರ್ತಿದ ಪೊದುಲಾ ತತ್ತ್ ಪೋವು. ದಯದೀದ್ ಒತ್ತೊನ್ಲೆ. ದುಡ್ಡುಗಾದ್ ಮಂಡೆಬೆಚ್ಚ ಮಂತೊನೊಚ್ಚಿ. ಏತಲಗೊಂಜಿ ಕಾಕಜಿ ಬರೆಕ.''

ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ ಬೋರಿಬಸವ ಲೆಕ್ಕ ಮಂಡೆ ಆಡಯೆರ್.

'ಪೊನ್ನು ಕೊರ್ಪರಾ...' ಇಂದ್ ತೂಯ್ಯೆರೆ ಪೋಪುನಿ' ಇಂದ್ ಅನ್ಪೆರ್. ಆಣಗ್ ಪೊನ್ನು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಂಡ ಅಡೆಗ್ ಮುಗಿಂಡ್. ಒಂಜಿಯೇಲೆ ಪೊನ್ನಗ್ ಆಣ್ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದ್‌ಜ್ಜಿಡಾ...? ಆಪಗಾ...? ಆಪಗ ಅಳೆನ ಅಬಿಪಿರಯೊಗು ಪೈಸೆದ ಬಿಲೆಲಾ ಉಪ್ಪುಜಿ. ''ಆಣ್ ಆವಾ...?'' ಇಂದ್ ಅಳೆಡ ಬಾಯಿ ಪಾತೆರೊಗಾಂಡ್ಲಾ ಏರ್ಲಾ ಕೇನುನ ಸುದ್ದಿಗ್ಲಾ ಪೋಪುಜೆರ್. ಒಂಜಿಯೇಲೆ ಕೇಂಡಲಾ ಪೊನ್ನು ತರೆ ಆಡವಳ್. ಒಂಚಿಗ್ ತರೆ ಆಡಂಡಲಾ.... ವಾ ತಿರ್ಗಾಸ್ಗ್ ತರೆ ಆಡಂಡಲಾ ಅವು ಅಳೆನ ಒಪ್ಪಿಗೆಂದೇ ಗ್ರೇತೊನ್ಪೆರ್. ಅಳೆನ ಉಡಲ್ ದುಲ್ಮೆ ದೆಂಗ್‌ದಿತ್ತಿನ ಭಾವನೆಲೆಗ್ ದಾಲಾ ಬಿಲೆ ಇಜ್ಜಿ.

ಅಂಚಿನವ್ಲು, ಆಣನ ಮೋನೆನೇ ತೂವ್ವಂದಿನ ಗಿರಿಜನ 'ಸೌಭಾಗ್ಯೊ'ನು ದಾನೆಂದ್ ಪನಡ್?

ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ ಮಗಳೆಗ್ ಕೊಂಬು ಉರುಪಯೆರೆ ಅಟಣೆ ಮಂತೆರ್. ಮಗಳೆನ ಚಟ್‌ಪಟ್ ಮದ್ಮೆದ ಇಸಯೊನ್ಲಾ, ಸಾದ್ಯಾಯಿನಾತ್ ದುಡ್ಡು ಕಡಪುಡ್ಯೆರ್ಲಾ ಅವ್ವೇ ದಿನ ಓಲೆಮಾನಿ ಗೋಪಾಣ್ಣೆರ್ನ ಮುಖಾಂತ್ರ ಓಲೆ ಬರೆಪಯೆರ್. ಮದ್ಮೆಗ್ ರಡ್ಡ್ ಮೂಜಿ ದಿನೊಕು ದುಂಬೇ ಅಪ್ಪೆನ್ಲಾ ಲೆತೊಂದು ಬರೊಡುಂದು ಬರೆಪಯೆರೆ ಮದತ್‌ಜೆರ್.

ದಿನೊ ಕರ್‍ಯೊಂದು ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಲೇಸ್‌ದ ದಿನೊಲಾ ಮುಟ್ಟ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಮೆಗ್ಯರ್ದ್ ಬಯಕಿನ ದುಡ್ಡು ಕಾಸಂಚಿ ಉಪ್ಪಡ್ – ತನ್ನ ಕಾಕಜಿಗ್ ವಾವೊಂಜಿ ಜಬವುಲಾ ಬರಂದಿನೆನ್ ತೂದು ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ ಕೈಕಾರ್ ಬುಡ್ಯೆರ್. ಮರ್ಯಾದಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಎಲ್ಲೆ ಪೊದ್ಯೆರಾಪುನಕ್ಲೆನೆದುರು ನಾಚಿಕೆಟ್ಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಮರ್ಯಾದೆಗ್ ಬೋಡಾದ್ ಪೀ ತಿನ್ಯೆರ್ಲಾ ತಯಾರಿತ್ತಿನಾರ್ ಏತ್ ಬಡಪತ್ತಾಂಡಲಾ ಸಾಲಸೋಲಗಾದ್, ಒಂಜಿ ಪುಂಡಿ ನುಪ್ಪುಗಾದ್ ಕುಡೊರ್‍ಯನ ಎದುರು ತಗ್ಗ್ ಬಗ್ಗಂದೆ, ಅಂಗಲ್ಪಂದೆ ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನೊನು ಮೆರೆತಿನಾರ್.

''ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರೇ...'' ಇತ್ತೆ ಆರ್ ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರೆಗ್ ತರೆ ಬಗ್ಗವೊಡಾಂಡ್. ಆರೆನ ಸ್ವಾಬಿಮಾನೊಗು ಕರಿ ಪೂಜಿಲೆಕ್ಕಾಂಡ್ ''ಬೆಂಗಳೂರುರ್ದು ದುಡ್ಡುದ ಸಾಕಾಯಲಾ ಬೈಜಿ. ಒಂಜಿ ಕಾಕಜಿಲಾ ಇಜ್ಜಿ. ಇಂಚಾಂಡ ಎಂಚ ಗೋಪಾಲಣ್ಣಾ... ಎಂಕ್ ಒಂಜಿಲಾ ತೋಜುಜಿ.''

''ಬರ್ಪುಂಡು ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರೇ. ಬತ್ತ್‌ದೇ ಬರ್ಪುಂಡು. ಮಂಡೆಬೆಚ್ಚ ಮನ್ಪೊಚಿ. ಇಂದೇ ದೆತೊನ್ಲೆ – ನೇಟ್ ಮುಪ್ಪ ಸಾರ ಉಂಡು. ಸದ್ರ್‌ದ ಕರ್ಚಿಗ್ ಉಪೋಗ ಮನ್ಪುಲೆ. ದುಡ್ಡುಗು ಕೈ

ಕುದ್ಯ ಆತ್‌ಂಡ್ ಇನ್ವಿನ ನೆಪದೀದ್ ಸದ್ರ್‌ಗ್ ವಾ ಕಾರೊಣೊಗ್ಲಾ ಇರ್ನ ಮಗಳೆನ ಮದ್ಮೆ ಉಂತ್ಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿ. ನಿಘಾಂಟಾತಿನ ಮೂರ್ತೊಗು ಸರ್ಯಾದೇ ಲೇಸ್ ವಾವೊಂಜಿ ಅಡ್ಡ ವಿಡ್ಡೂರದಾಂತೆ ಪೊರ್ಲುಡೇ ನಡಪಡ್...''

ಇಂಚಾವುಂದೇ ನೆಂತ್‌ದ್ ಗುಪ್ಪೆ ಮಂತ್‌ದಿತ್ತಿನ ಮುಪ್ಪಸಾರ ರೂಪಾಯಿದ ಗಂಟ್‌ನ್ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ನ ಮಟ್ಟೆಲ್‌ಗ್ ಪಾಡ್ದ್ ಪುಸಲಾಯಿಸೆರ್. ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರ್ನ ಮುತ್ತಾಲಿಕೆಡೇ ಲೇಸ್‌ದ ಆಟಣೆ ಗಡಿಬಿಡಿಟೇ ನಡತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಆ ದಿನ ಬತ್ತ್‌ಂಡೇ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಪೊನ್ನನ ಕಡೆತಕ್ಲು ಆಣನ ಕಡೆತಕ್ಲೆನ್ ಎದ್ಕೊನ್ಯೆರೆ ಬಾರೀ ತಯಾರ್ ಮಂತೊಂದೆರ್. ಕುಟುಂಬದಕ್ಲು, ಪೊದ್ಯೆರ್ನಕ್ಲು ಅಕ್ಕೆಕ್ಲೆನ ಬೊಡೆದಿ ಜೋಕ್ಲೊಟ್ಟಿಗೆ ದುಂಬುನಾನಿಯೇ ಝುಂಡೆ ಊರ್ದೆರ್. ಅಕ್ಲೆನ ಬೋಡು ಬೊರ್ಚಾವುನೆನ್ ಇಚಾರ್ಸಿಯೆರೆ ಮೂಲಿತ್ತೆ ಏರೆಗ್ಲಾ ಪುರೊಸ್ತು ಇಜ್ಜಿ. ಮಾತೆರ್ಲಾ ಅಕ್ಕೆಕ್ಲೆನನೇ ಗಡಿಬಿಡಿಟ್ ಉಲ್ಲೆರ್. ಬ್ಯಾಂಡ್, ವಾಲಗ, ವಾದ್ಯದ ಸೊದ್ದ ಜೋರಾದೇ ಕೇನೊಂದುಂಡು. ಅಟಿಲ್‌ದಕ್ಲು ಅಟಿಲ್‌ದ ಆಟಣೆಡ್ ಕೈಯಾಡವೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಉಂದ್ವೇ ಮೂರ್ತೊಗು ಸರ್ಯಾದ್ ಕುಡೊಂಜಿ ಕಡೆತ ಲೇಸ್‌ನ್ಲಾ ನಡಪದ್ ಕೊರ್ಪಂದ್ ಬಾಸೆ ಕೊರ್ದು ಬೈದಿನ ಪುರೋಯಿತೆರ್ಲಾ ಆರ್ನನೇ ಗಡಿಬಿಡಿಟ್ ಉಲ್ಲೆರ್. ಮಂತ್ರ ಘೋಷದೊಟ್ಟಿಗೆ ಅಮಸರಮಸರವಾದ್ ಶಾಸ್ತ್ರಪಂಡ್‌ದ್ ಹೋಮದೆದುರು ಕುಲ್ಲಿತ್ತಿನ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣರ್ಲಾ ಅರೆನ ಬೊಡೆದಿಡ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರಪಿರ್ಕಾರನೇ ಮಗಳ್ ಗಿರಿಜಗ್ ದಾರೆ ಮೈಪದ್ ಕೊರ್ನಗ ಗೋಡೆಡಿತ್ತಿನ ಜೋಡಿ ಪಲ್ಲಿಲು ದಾದನೋ ಅಪಶಕುನ ಇನ್ಪುಲೆಕ್ಕ ಲೊಚಗುಟ್ಟಿನ ಸೊದ್ದ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ನ ಕೆಬಿಕ್ ಬೂರಂದೆ ದಾಲಾ ಇಜ್ಜಂಡ್. ''ಥತ್! ಶನಿ ಮುಂಡೆಲೇ'' ಅರ್ನಾತಿಗೇ ಗುನ್ಗೊಂಡೆರ್.

ಮದಿಮಳೆನ್ 'ಪೊನ್ನು ಒಚ್ಚಿದ್' ಕೊರ್ಪ್ಪಾಯಿ ಬೊಕ್ಕ ಆನಿಯೇ ಬೈಯ್ಯಗ್ ಪೊದ್ಯೆರ್ನಕ್ಲೆಗ್ ಬಾರೀ ಗೌಜಿದ ತಮ್ಮನ್ದೊನಸ್ಸ್ ಪಾಡೊಡಾಯಿನ ಮಾಮಾಲ್ಲೆ ಜಬದಾರಿ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ನ ಪುಗೆಲ್ದ ಮಿತ್ತುಂಡು. 'ವಾಟಿಸ್'ದ ತುದೆನೇ ಪರತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಪೊದ್ಯೆರ್ ಮೂಂಕು ಮುಟ್ಟ ಪರ್ದ್, ತಿಂದ್‌ದ್ ಕೋಲು ನಲಿಕೆ ನಲಿಪುನಗ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರೆಗ್ಲಾ ಕುಸಾಲಾದ್ ಆರ್ಲಾ ಪೊದ್ಯೆರ್ನಕ್ಲೊಟ್ಟಿಗೆ ಕೈ ಜೋಡಾಯಿನೆನ್ ಕೊಡಿ ಕಣ್ಣ್‌ಡ್ ತೂವೊಂದಿತ್ತಿನ ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆ – ''ನೇನಾಂಡಲಾ ತಪ್ಪವೊಲಿತ್ತ್‌ಂಡ್'' ಇಂದ್ ಕಿಂಞ ಸೊರೊಟು ಗುನ್ಗೊಂಡಿನ ಬೇತೆ ಕೆಬಿಕ್ಲೆಗ್ ಬೂರ್ಯೆರೆ ಸಾಧ್ಯ ಇಜ್ಜಂಡ್.

ಪೊದ್ಯೆರ್ನಕ್ಲೊಟ್ಟಿಗೆ ಮದ್ಮಯೆ ಮದ್ಮಾಳ್ ಅಕ್ಲೆನ ಊರುಗು ಆಗಪುನೆನೇ ಕೊಡಿಕಾರ್ಡ್ ಉಂತುದು ಕಾತೊಂದಿತ್ತಿನ ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರ್ ಇತ್ತೆ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣರೆನ್ ಬರಿಕ್ ಲೆತ್ತ್‌ದ್ ಕರೀನ ದಿನೊರ್ದಿಂಚಿಲಾ ತನ್ನ ಕಿಸೆಟ್ ದೆಂಗದೀದಿತ್ತಿನ ಆ ವಯರ್‌ನ್ ತೂಪದ್ –

''ಇರ್ನ ಮೆಗ್ಯೆ ಇರೆಗ್ ವಯರ್ ಬುಡ್ತೆ''.

''ಹಾಂ....? ಪೊರ್ತುಗು ಸರ್ಯಾದ್ ದುಡ್ಡು ಕಡಪುಡ್ಯೆರಾವಂದಿನಾಯೆ ಇತ್ತೆ ಮಾತಾ ಮುಗೀ ಬೊಕ್ಕ ವಯರ್ ಕಡಪುಡ್ದೆ. ವಯರ್ ದಾಯೆ? ವಯರ್‌ದ ಬದಲ್‌ಗ್ ಎಂಕ್ ಬಲ್ಲ್ ಪಾಡೊನ್ಯೆರೆ ಮೂಜಿ ಮಾರ್ಪುದ ಬಲ್ಲ್‌ನೇ ಕಡಪುಡೊತ್ತಿಂಡ್. ಅವುಪ್ಪಡ್... ದಾನೆಗೇ? ವಯರ್‌ಡ್ ದಾನೇಂದುಂಡೂ...?'' ಲೇಸ್‌ಗ್ ಮೆಗ್ಯೆ ದುಡ್ಡು ಸಾಕಾಯ ಮಂತಿಜೆತ್ತಾ ಇನ್ವಿನ ಬೆಂಗ್‌ಡ್ಲಾ ಪರ್ತಿನ ಬಿರಿಯಂದೆಲಾ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ನ ಬಾಯಿದಿರ್ದ್ ಜಾರ್ದ್ ಪೋಂಡು.

''ಈರ್ ತಸ್ಯನ ಬೆಂಗಳೂರುಗು ಪೋದು ಮುಟ್ಟೊಡುಗೆ.'' ಅಡ್ಡ ಗೋಡೆದ ಮಿತ್ತ್ ತುಡರ್ ದೀಯಿಲೆಕ್ಕ ಪಂಡಿನ ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರ್ನ ಪಾತೆರ ಕೇಂದ್ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರೆಗ್ ಒಂತೆ ಸಮದರಿಕೆ ಆದ್ ದುಡ್ಡುದ ಆಸೆ ಕುಡಾ ಚಿಗ್‌ರ್‌ಂಡ್. ''ದುಡ್ಡು ಅವ್ಲೇ ಕೊರ್ಪೆನಾ ದಾನಾ....!''

ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರೆನ್ ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡೊಗು ತಿಕ್ಕದ್ ಆನಿಯೇ ರಾತ್ರೆದ ಬೆಂಗಳೂರು ಬಂಡಿಗ್ ಮಿತರ್ಪದ್ ಉಸುಲು ಬಿಗ್ತ್ ಪತ್ತೊಂಡೆರ್ ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರ್.

ಮನದನಿ ಬೊಲ್ಪುಗು ಬೆಂಗಳೂರು ಮುಟ್ಟುನಗ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರೆಗ್ ಅಪ್ಪೆನ ಪುಣ ತೂಯ್ಯೆರೆಸಾನ್ ಎತ್ತಿಜಿ. ತಡಾದ್ ಬತ್ತಿನರೆನ ಮಿತ್ತ್ ಮೆಗ್ಯೆ ಗೆಂಡ ಕಾರ್ಯೆ – ''ಇತ್ತೆನಾ ಬರ್ಪುನೀ...? ಅಪ್ಪೆನ ಮಾತಾ ಮುಗಿಬೊಕ್ಕ ಇತ್ತೆ ಬತ್ತ್‌ದ್ ದಾನೆ ಪಿರಜನಾ?''

''ದಾನೆ ಪಂಡಾ... ವಿಠಲಾ... ದಾನೆ ಪಂಡಾ...? ಅಪ್ಪೆನ ಕರಿಂಡಾ...?''

''ಅಂದ್! ಅಪ್ಪೆ ನಿನನ್ ನೆಂತೊಂದೇ ಮುರನಿ ಕಣ್ಣ್ ಮುಚ್ಚಿ ತಸ್ಸನ ನಿಕ್ಕ್ ವಯರ್ ಬುಡ್ಡಿತ್ತೆತ್ತಾ? ಅವು ಮುರಾನ್ಯೇ ನಿನ್ನ ಕೈ ಸೇರ್‌ದ್ಪೊಡತ್ತಾ? ಕಡೀರ್ದ ಮಗೆ ಆದ್ ಅಪ್ಪೆನ ಮರಣ ದೆಪ್ಪೆರೆ ಈ ಬತ್ತ್‌ದೇ ಬರುವ ಇಂದ್ ಕಾತ್ ಕಾತ್‌ದ್ ಕಡೇಕ್ ಕೋಡೆ ಪೊರ್ತು ಕಂತಿಬೊಕ್ಕ ಯಾನೇ ಕಾಟೊಗು ಏರಾದ್ ಬೊಂಙ ಮಂತ್ ಬುಡ್ಯೆ. ನಿಕ್ಕಂತ್ ಆ ಭಾಗ್ಯ ಇಜ್ಜಿ ಬುಡು. ನನ ಸಾವು ಸುದ್ದದ ವನಸ್ಸ್ ಮಂತ್‌ದೇ ಪಿಜಿಡ್''. ಮಗಳೆನ ಲೇಸ್‌ದ ಗೌಜಿಡ್ ಅಪ್ಪೆನ ಮರಣೊಗು ಕಡೀರ್ದ ಮಗೆ ಆದ್‌ಲಾ ಬರಂದಿನೆಕ್ ಪಲಯನ ಮಿತ್ತ್ ಕಿಟಿ ಕಾರಿಯೆ.

ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರೆಗ್ ಒರಾನೇ ತೆಡ್ಲ್ ಆಕಿಲೆಕ್ಕಾಂಡ್. ಅಪ್ಪೆ ತೀರ್ನ ಇಸಯದ ಬಗ್ಗೆ ಏರಾ ತನನ್ ಕತ್ತಲೆಡ್ ದೀತೆರ್. ಏರಾ ತನ್ನ ಪುದರ್‌ಗ್ ಕರಿ ಪೂಜೊಡುಂದುಲ್ಲೆರ್. ಉಂದು ಏರ್ನ ಕಿತಾಪತಿ ಆದುಪ್ಪೂ....? ಆರೆನ ಮೈ ಕುಂಬರ್‌ಂಡ್. ಭೂತ ವಸಯ ಬತ್ತಿಲೆಕ್ಕ ಗಗ್ಯೆಲ್ತೊಂದು ಜೋರುಡೇ ಅರಬ್ಬೆ ಕೊರ್‍ಯೆರೆ ಸುರ್ಮಂತೆರ್.

ಆರ್ ಅರಬ್ಬೆ ಕೊರ್ನಿ ಲ್ಯಾಕತ್ತ್!

''ತೀರ್ ಪೋಯಿನ ತನ್ನ ಪೆದ್ದಪ್ಪೆನ ಪುಣೊನು ಎದುರು ದೀವೊಂದೇ, ಸೂತಕದ ನಿರೆಳದ ಉರ್ಲ್ಲು ತನ್ನ ಕೆಕ್ಕ್ಲ್‌ಗ್ ಬಿಗ್ತ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡಲಾ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಾದ್‌ತ್ತ್‌ದ್ದಾ, ಮಂತ್ರಘೋಷದೊಟ್ಟಿಗೆ, ವೈಧಿಕ ವಿಧಿ ಇದಾನೊಲೆಡ್, ಹೋಮ ಕುಂಡದ ಎದುರುಗೇ ಮಗಳೆಗ್ ದಾರೆ ಮೈತ್‌ದ್ ಕೊರ್‍ಯೆತ್ತಾ ....!''

ಸೇಂಕ್ ಸೇಂಕ್‌ದ್ ಬುಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿನರೆನ್ ಮೆಗ್ಯೆನೇ ಸಮದರಿಕೆ ಮನ್ಪೊಡಾಂಡ್ –

''ನಿನ್ನ ಕಾಕಜಿ ತಿಕ್ಕ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆಂಡಾ, ಅಪ್ಪೆ ರಡ್ಡ್ ಮೂಜಿ ತಿಂಗೊಲುರ್ದಿಂಚಿ ಪಜೆ ಪತ್ತಿತ್ತಿ – ಎಲ್ಲೆ ಬೂದಿ ಒಪ್ಪ ಮಂತ್‌ದ್, ಸಾವು ಸುದ್ದ ಮುಗ್ತ್‌ದ್, ಆರೆನ ಆತ್ಮೊಗು ಶಾಂತಿ ಬಯಕ್‌ದ್ ಪಿಜಿಡುನನೇ ಎಡ್ಡೆ. ಆವಂದಾ?''

ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ ಬೋರಿ ಬಸವ ಲೆಕ್ಕ ಮಂಡೆ ಆಡಯೆರ್.

ಇನಿ ಸಾವು ಸುದ್ದ! ಸಾವು ಸುದ್ದದ ಮಾತಾ ಕ್ರಿಯೆಲಾ ಕ್ರಮ ಪಿರ್ಕಾರನೇ ನಡತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಕಕ್ಕೆಗ್ ನುಪ್ಪು ದೀದಾತ್ತ್‌ಂಡ್. ಮಂಡೆ ಕಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಂದೆ ಬೇತೆ ಕಕ್ಕೆಲು ಮುಟ್ಟುನ ಕ್ರಮ ಇಜ್ಜಿ. ಮಂಡೆ ಕಕ್ಕೆ ಬುಡಿ... ವಾ ಕಾಟ್ ಕಕ್ಕೆಲುಲಾ ಮುಟ್ಟಂದಿನೆನ್ ಗೋಸ್ಸು ಮಂತಿನ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್, ಕಾತ್ ಕಾತ್‌ದ್, ಕಡೇಕ್ ಆವೆನ್ ಆರೇ ಪತ್ತೊಗು ದೊರ್ತೆರ್.

ಪೊರ್ತು ಕಂತಿ ಬೊಕ್ಕ 'ಉಲ್ಯಲೆಪ್ಪುನ' ಕಜ್ಜೊದ ಅಟಣೆಲಾ ಬಾರೀ ಸಂಭ್ರಮೊಡು

ನಡತ್ತೊಂದುಂಡು. ನೇತ ನಡೂಟು ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರೆಗೊಂಜಿ ದೊಂಬು ನಿದ್ರೆ. ಪಲ್ಲಂಕೊಡು ಕಣ್ಣ್ ಅಡ್ಡಾದ್ ಅಡ್ಡ ಬೂರ್ದಿನರೆಗ್ ಒಂಜಿ ಪೊರ್ಲುದ ಕನ ಕಟ್ಟ್‌ಂಡ್. ಆ ಕನೊಟು ಅರೆನಪ್ಪೆ ಬತ್ತೆರ್–

''ಎಂಕ್ ಸಾವು ಸುದ್ದ ಮನ್ಪೆರೆ ಬತ್ತಿನಾ ಮಗಾ? ಅತ್ತ್ ಮಗಾ... ರಡ್ಡ್ ತಿಂಗೊಳ್‌ದಿಂಂಚಿ ಯಾನ್ ಅರ್ಧಜೂವ್ವೊಡು ಪಜೆಪತ್ತ್‌ದ್ ಗತಿದಾಂತಿಲೆಕ್ಕಾದ್ ನರಕ ಬರೊಂದುಪ್ಪುನಗಲಾ ನಿಕ್ಕೆನ್ನ ನೆಂಪು ಬತ್ತ್‌ಂಡಾ? ಅಪಗ ಈ ರಡ್ಡ್ ವರ್ಸೊದ ಕಿಂಞ ಬಾಲೆಯಾದುಪ್ಪುನಗ ನಿನ್ನ ಬಾಯಿ, ನಾಲೈಡ್ ಪುಡಿಯಾದ್, ತಿನ್ಯೆರೆ ನಿಂಗ್ಯೆರಾವಂದೆ ಬಡವುಡು ಈ ಬುಲ್ತೊಂದುಪ್ಪುನಗ ಯಾನ್ಯೇತ್ ಕಣನೀರ್ ಪಾಡ್ಡಿತ್ತೆ ಗೊತ್ತುಂಡ ಮಗಾ?''

''ನನ ನಿನ್ನ ಮೆಗ್ಯನ ಕತೆ ಕೇನ್ – ಕರೀನ ವರ್ಸೊ ಆಯಗೊರ ಜೊರ ಬತ್ತ್‌ದ್ ನರಕ್ಕೊಂದಿತ್ತಿನಾಯನ ಮುಂಡೊಗು ಚಂಡಿ ಕುಂಟು ಒತ್ತ್ ಪತ್ತ್‌ದ್ ಬೊಲ್ಪು ಮಂತಿನ ಎಂಕೇ ನೆಪುಂಡು. ಒಂಜಿ ದಿನ ಚಳಿ ಜೊರೊಟು ಕುಂಬರೊಂದಿತ್ತಿನ ಯಾನ್. ಪಜೆದರ್ದ್ ಲಕ್ಯೆರಾವಂದೆ– 'ಮಗಾ.... ಒರ ಡಾಕ್ಟರೆನ್ ಲೆತೊಂದು ಬಲಾ' ಇಂದ್ ಪನ್ನಗ ಆಯೆ ದಾನೆ ಪಂಡ್‌ತ್ತೆ ಗೊತ್ತುಂಡಾ? 'ಇಜ್ಜಮ್ಮಾ, ಇತ್ತೆಂಕ್ ಅರ್ಜೆಂಟ್ ಕೆಲ್ಸ ಉಂಡು' ಇಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪಿದಡ್ಡೇ ಪೋದಿತ್ತೆ. 'ಕಣ್ಣ್ ಸರ್ಯಾದ್ ತೋಜುಜಿ. ಪರೆ ಬತ್ತುಪ್ಪೊಡು. ಒರ ಎನನ್ ಕಣ್ಣ್‌ದ ಡಾಕ್ಟರ್ಯೆತಡೆ ಲೆತೊಂದು ಪೋಲಮಗಾ' ಇಂದ್ ಪನ್ನಗ ಆಯೆ ದಾದ ಪಂಡ್‌ತ್ತೆ ಗೊತ್ತುಂಡಾ? 'ಅವು ನನ ಅಂಚೆನೇ. ಪಿರಯ ಕರಿನಕ್ಲೆಗ್ ಆಪುನಂಚಿನನೇ ಇರೆಗ್ಲಾ ಆತ್‌ಂಡ್. ಅವು ಮಾತಾ ಮಾಮೂಲು. ಪೊಕ್ಕಡೆ ದುಡ್ಡು ದಂಡ. ಒಂತೆ ದಿನ ಸುದಾರ್ದೊನ್ಲೆ' ಇಂದ್‌ತ್ತೆ. ಸಿರ್ಕ್‌ಡ್ ಪಜೆ ಪತ್ತ್‌ದ್, ಬೆರಿಟ್ ಪುಡಿಯಾದ್, ಜೊರೊಟು ನರಳೊಂದಿತ್ತ್‌ದ್ 'ಬಾಜೆಲ್ ಆಪುಂಡು. ಒಂತೆ ನೀರ್ ಪರ್ಪವು ಮಗಾ' ಇಂದ್ ಕೈ ಬಾಸೆಡ್ ಕೇನ್ನಗ ದಾದ ಪಂಡಿತ್ತೆ ಗೊತ್ತುಂಡಾ? 'ಬೊರ್ಚಮ್ಮಾ.. ಬಾಜೇಲ್ ಪಂರ್ದ್ದ ಪಜೆತ್ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಅಡಿಕ್‌ಲಾ ಚಂಡಿಯಾಪುಂಡು. ಅವೆನ್ ಮಾತ ಏರ್ ಅರ್ದ್ದ ಪತ್ತ್‌ದ್ ಲುಂಬು ಸೈಪುನೀ?' ಇಂದಿತ್ತೆ. 'ಬಡಾಪುಂಡು. ಒಂತೆ ಉನೊಡುಂದಾಪುಂಡು' ಇಂದ್ ಪನ್ನಗ ದಾದ ಪಂಡಿತ್ತೆ ಗೊತ್ತುಂಡಾ? 'ಬೊರ್ಚಮ್ಮಾ.. ಉಂಡುಂಡ ತಿಂದ್‌ಂಡ ಅಡಿಕ್, ಪಜೆ ಮಾತಾ ಏಸಿಗೆ ಆಪುಂಡು' ಇಂದಿತ್ತೆ. ಕೈಕಾರ್ ಬೂರ್ದು, ಪಜೆ ಪತ್ತ್‌ದ್ ನರಕ್ಕೊಂದುಪ್ಪುನಗ ಯಾನೇತ್ ಸರ್ತಿ ನಿನನ್ ನೆಂತೊಂಡೆ ಗೊತ್ತುಂಡಾ? ಅಂತೇ ಕಡೇಕ್ಕೊರ ಯಾನ್ ಕಣ್ಣ್ ಮುಚ್ಚೆನಗ ನಿಕ್ಲೆಲ್ವೆರೆಗ್ಲಾ ಒಂಜಿ ಪುದೆ ಜಾರಿನಾತ್ ನೆಮ್ಮದಿ ತಿಕ್ಕ್‌ದುಪ್ಪೊಡು. ಅಂದಾ ಅತ್ತಾ? ಇತ್ತೆ ಎಂಕ್ ಸಾವು ಸುದ್ದ ಮಂತೊಂದುಲ್ಲರ್. ಆಂಡಾ ಎಂಕ್ ಒಂಜಿ ಅರ್ಥ ಆಯಿಜಿ ಮಗಾ. ಇತ್ತೆ ದಾಯೆ ಮಗಾ ಬಾರೀ ಕರ್ಚಿ ಮಂತೊಂದುಲ್ಲರ್? ಬೊಂಡ, ಚೀಪೆ ಚೀಪೆದ ತೆನಸ್ಸಲ್, ನುಪ್ಪು, ಬಗೆಬಗೆತ ಕಜಿಪುಲು, ಪುಂಡಿ, ಮೀನ್, ಕೋರಿ....? ಯಾನ್ ಜೂವ್ವೊಡುಪ್ಪುನಗ ಅವೆನ್ ಮಾತಾ ಅಂಗಲ್ಪುಡು ಕೇನ್ನಗ ಕಂತ್ ಕೊರ್ತಿಜರ್. ಇತ್ತೆ ದಾಯೆ ಮಗಾ? ಇತ್ತೆ ಎಂಕ್ ಬಾಜೆಲೇ ಆಪುಜಿ. ಬೊಕ್ಕ ಆ ಬೊಂಡದಾಯೆ ಮಗಾ? ಇತ್ತೆ ಎಂಕ್ ಬಡವೇ ಆಪುಜಿ. ಬೊಕ್ಕ ದಾಯೆ ಆತಾತ್ ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಬಲಸ್‌ದರ್? ಅಂತ್ ವಿಕಲರ್ದ್‌ಲಾ ಈಯ್ಯೇ ಬಿರ್ಸೆ ಮಗಾ. ಎನ್ನ ಪುಣೊನು ಎದುರು ದೀವೊಂದೇ ಸೂತಕದ ನಿರೆಲ್ದಿತ್ತ್‌ದ್ಲಾ ಗೆನ್ಪಂದೆ, ಮೈಲಿಗೆಡ್ ಇತ್ತ್‌ದ್ಲಾ, ಹೋಮದ ಎದುರು ಕುಳ್ಳೊಂದು, ಪುರೋಯಿತೆರ್ನ ಮಂತ್ರಘೋಷದೊಟ್ಟಿಗೆ ಮಗಳೆಗ್ ದಾರೆ ಮೈತ್ ಕೊರ್ಯ! ಬೇಷ್! ನಿಕ್ಲುಲಾ ಯಾನ್ ಪೆದ್ದ್‌ದ್ ತಾಂಕ್‌ದಿನ ಜೋಕ್ಲಾ? ಪೆದ್ದಪ್ಪೆನ ಋಣ ಸಂದಾಪುನಿ

ಇಂಚನ ಮಗಾ...?''

''ಓ... ಅಪ್ಪೇ.... ಯಾನ್ ಸೈತೆ!'' ..... ಕನಂಬರೊಂದು ಪಲ್ಲಂಕೊರ್ದು ತಿರ್ತ್ ಪೊರೆಲ್ನಗ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ ಬೆಗತ್‌ದ್ ನೀರಾದಿತ್ತೆರ್.

ಊರುಗು ಪಿಜಿಡಿನೇ ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರ್ನ ಮಿತ್ತ್ ಕಣ್ಣ್ ಮಲೆದ್ -

''ದಾದ ಅಲ್ಕಟ್ ಕೆಲ್ಸ ಮಂತ್ ಬುಡ್ಯಾ ಮೂಜಿ ಕಾಸ್ದಾಯಾ.....? ಅಪ್ಪೆ ತೀರಿನ ಸಾವುದ ಸುದ್ದಿನ್ ತುಂಬೊಂದು ಬೈದಿನ ಆ ವಯರ್‌ನ್ ಎನಡ ದೆಂಗದೀದ್ ಮದ್ಮೆ ಮುಗೀ ಬೊಕ್ಕ ಎನ್ನ ಮೋನೆಗ್ ದಕ್ಕ್‌ದ್ ದಾನೆ ಸಾದಿಸೊಡಿಂದ್ದ್‌ತ್ತಾ? ಯಾನ್ ವಾ ನರಕೊಗು ಪೋವಡ್ ಬಗ್‌ಲ್!'' ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ನ ರಟ್ಟೆ ಮಿತ್ತ್ ಪೋಂಡು.

''ವಯರ್ ಬೈದಿನ ಇಸಯೊನು ಇರೆರ್ದ್ ದೆಂಗದೀತಿನಿ ಅಂದ್! ಒತ್ತೊನ್ವೆ. ಎನರ್ದ್ ತಪ್ಪಾಪ್‌ಂಡ್.'' ಅಪರಾದಿ ಬಾವೊಡಿತ್ತಿನ ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರ್ನ ಬಾಯಿರ್ದ್ ಇತ್ತೆ ಸತ್ಯೊ ಪಿದಯಿ ಜಾರ್‌ಂಡ್.

''ಬೋಡ ಬೋಡುಂದೆ, ಉರ್ದಿಮೆ ಪೂರಕವಾದೇ ಆ ವಯರ್‌ನ್ ಪೋರ್ತುಗು ಸರ್ಯಾದ್ ಇರೆಗ್ ಬಟವಾಡೆ ಮನ್ಪಂದೆ ಪೊರ್ತು ತಪ್ಪದ್ ಬಟವಾಡೆ ಮಂತಿನ ಎನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಕುಂದೆಲ್‌ಗಾದ್ ಸುರೂಟು ಯಾನಿರೆಡ ಮಾಪು ನಟ್ಟುವೆ. ಆಂಡಾ ಅಂಚ ದಾಯೆ ಮಂತಾ... ಇಂದ್ ಈರೆನನ್ ಕೇಂಡಿನೇ ಇಜ್ಜತ್ತೇ?'' ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರೆಗ್ಲಾ ಪಿಸ್‌ರ್ ಬತ್ತ್‌ತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ತಗ್ಗ್‌ದೇ ಕೇಂಡೆರ್.

''ದಾಯೆ ಅಂಚ ಮಂತಾ? ಬೇಗ ಬಗ್‌ಲ್.'' ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ನ ಪಿತ್ತ ಇತ್ತೆ ನೆತ್ತಿಗ್ ಅಡರೊಂದು ಬತ್ತ್‌ಂಡ್.

''ದಾಯೆ ಪಂಡಾ...'' ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರ್ ಬುಡ್ಪದ್ ಪನ್ಯೆರೆ ಸುರ್ಮಂತೆರ್- ''ಇರನ್ನ ಅಟ್ಟೆಕಾರ್‌ದ ಬರವು ಸರವುದಾಂತಿ ಮಗಳೆಗ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಡ್ ಐನಂಕೆದ ಪಡಿ ಗೆನ್ಪುನ ಪೊರ್ಲುಗಂಟ್‌ದ ಜವ್ವನೆ ಒರಿ ತಿಕ್ಕಿನ್ಯೇ ಇರ್ನ ಪೆರಿಯಕ್ಲು ಮಂತಿನ ಪುಣ್ಯಂದ್ 'ಥೈ ತಕ ಥೈ' ಇಂದ್ ಲಾಗ ಪಾಡ್ದಿನಿ ಈರೇ ಅತ್ತೇ? ಈ ಪೊದುನು ಎಂಚಾಂಡಲಾ ಮಂತ್‌ದ್ ತಾಗದ್ ಕೊರು ಇಂದ್ ಎಂಕ್ ದೊಗ್ಗು ಸಲಾಮು ಪಾಡ್ದಿನಿ ಈರೇ ಅತ್ತೇ? ವಿಠಲನ ಕಾಸ್‌ಬೈಜೆಂದ್ ಎನ್ನ ದೆಕ್ಕರುಲ್ಟೆ ನೂರ್ದು ದುಡ್ಡುಗಾದ್ ಅಂಗಲ್ತೊಂದ್ದಿನಿ ಈರೇ ಅತ್ತೇ? ನನ ಪತ್ತ್ ದಿನತುಲ್ಯೆ ಲೇಸ್‌ದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಗ್ತ್ ಬುಡೊಡು -ಇಜ್ಜಾಂಡ ನನಲಾ ಐನ್ ವರ್ಸೊ ಮುಟ್ಟಲಾ ಆಣಗ್ ಮದ್ಮೆದ ಯೋಗ ಇಜ್ಜಿಂದ್ ಆಣನಮ್ಮೆರ್ ಪಂಡ್ಡಿತ್ತಿನ ನೆಂಪುಡತ್ತೇ? ಅಪ್ಪೆ ತೀರ್ನ ಸುದ್ದಿ ಕೇಂಡಿಸಾತ್‌ಗ್ ಲೇಸ್‌ದ್ ಅಟಣೆನ್ ಮಾತಾ ಬರಿಕ್ಕೊಂದದ್ ಅಪ್ಪೆನ ಮರಣ ದಪ್ಯೆರ್‌ಂದ್ ಈರ್ ಬೆಂಗಳೂರುಗು ಬಲ್ತ್‌ದಿತ್ತ್‌ದ್ವರ್ಡ.... ಅತ್ತಾಂಡ.. .ಸೇರ್ದಿತ್ತಿನ ಸಬೆತ ಎದುರು, ಪೊದ್ಯೆರ್ನೆದುರು ಈರ್ ಸೂತಕದಾರ್‌ಂದ್ ಗೊತ್ತು ಮನ್ಪವೊಂದು, ಮೂರ್ತದ ಪೊರ್ತುಗು ಸರ್ಯಾದ್ ನಡಪೊಡಾಯಿನ ಇನ್ನ ಮಗಳ್ನ ಮದ್ಮೆ ತತ್ತ್‌ದ್, ಈ ಸರ್ತಿದ ಪೊದುಲಾ ತತ್ತ್‌ದ್... ಒಂಜಿ ಪೊರ್ತುಡ ಉನ್ಪುಗ್ಲಾ ಗತಿದಾಂತಿನ ಈರ್ ನನ ಈ ಜನ್ಮೊಡು ಇರ್ನ ಮಗಳೆಗ್ ನೇರ್ದ್‌ಲಾ ಎಡ್ಡೆ ಪೊದು ನಾಡ್ದ್ ಮದ್ಮೆ ಮನ್ಪರೆ ಉಂಡೇ? ಈ ಪೊದುಲಾ ತತ್ತ್‌ಪೋದು ಇರ್ನ ಮಗಳ್ ಅಕೇರಿ ಮುಟ್ಟಲಾ ಮದ್ಮೆ ಆವಂದೆ ಕನ್ನೆ ಯಾದೇ ಒರಿದುಪ್ಪಡ್ ಇಂದ್ ಇರ್ನ ಉರ್ದಿಮೆನೇ? ಇರ್ನ ಮಗಳೆನ ಬವಿಸ್ಸೊದ ಸಮಾದಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗ್ ಅಕೇರಿದ ಆಣಿ ಈರೇ

ಅರ್ ಲೆಕ್ಕಾತ್ವಂದೇ? ಇರ್ನ ಅಟ್ಟೆಕಾರ್‌ದ ಮಗಳೆಗ್ ಬೋಡಾದ್ ನನಲಾ ಐನ್ ವರ್ಸೊ ಕಾಪೆರೆ ಆಣನ ಕಡೆತಕ್ಲೆನ ಮಂಡೆಗ್ ದಾನೆ ಪುರಿ ಬೂರ್ದಿತ್ತ್‌ಂಡೇ? ಇರೆಗ್ ಇರ್ನಪ್ಪೆ ಏತ್ ಮುಖ್ಯನೋ ಇರ್ನ ಮಗಳೆನ ಬವಿಸ್ಸೊಲಾ ಆತೇ ಇರೆಗ್ ಮುಖ್ಯಂದ್ ಯಾನಿರೆಗ್ ತೆರ್ಪದ್ ಕೊರೊಡಾತ್‌ಂಡೇ? ಪೋಪುನಕ್ಲಂತೂ ಪೋಯೆರ್. ನನ ಇತ್ತಿನಕ್ಲೆನ ಬಗ್ಗೆ ಆಂಡಲಾ ಒಂಚೂರು ಅಲಚನೆ ಮನ್ಪರಾವಂದೇ....?''

ಗೋಪಾಲಣ್ಣೆರ್ನ ತೆರ್ಪಟಿಗೆ ನನಲಾತ್ ದುಂಬೊತ್ತೊಂದು ಪೋತುವಾ ದಾನಾ! ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ ಒಂತೆ ಮೆತ್ತೆ ಆಯಿನೆನ್ ಗೋಸ್ಟ್ ಮಂತಿನಾರ್ – ''ಆಯಿನ ಆದ್ ಪೋಂಡು. ಎನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಡ್ ಕುಂದೆಲ್ ಆತಿನಂತ್ ಸತ್ಯೊ. ಒತ್ತೊನ್ವೆ. ಇರ್ನಪ್ಪೆ ತೀರ್ನ ಇಸಯೊನು ಇರ್ಡ ದೆಂಗದೀದ್ ಇರೆನ್ ಕತ್ತಲೆಡ್ ದೀತಿನ ಎನ್ನ ತಪ್ಪುಗಾದ್ ಇರ್ನಪ್ಪೆನ ಸಾಪ ದಾನೆತ್ತ್‌ಂಡ್ಲಾ ಅವು ಎನ್ನ ತರೆತ ಮಿತ್ತ್ ಉಪ್ಪಡ್. ನೇತ ಬಗ್ಗೆ ಬಟ್ರೆಡ ಪಾತೆರ್ದ್ ಒಂಜಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ ಹೋಮದೊಟ್ಟಿಗೆ ಒಂಜತ್ತ್ ರಡ್ಡ್ ತಿಲ ಹೋಮೊನ್ಲಾ ನಡಪದ್ ಕೊರ್ಡ್ಡಾಂಡ್. ಆವಂದೇ? ದಾನೆ ಪನ್ಪರ್?''

''ಓ.... ಓ..... ಅಂಚೆನೇ? ಅಂಚೆನೆ ಆವಡ್''

ಕಿಟ್ಟಣ್ಣೆರ್ನ ಬೆಂಗ್ ರಪ್ಪುಂದ್ ತಿರ್ತ್ ಜಾರ್ದ್ ಕೋಲೆ ಬಸವಲೆಕ್ಕ ಮಂಡೆ ಆಡಯೆರ್.

ಕುದ್ಕಗ್ ಮದಿಮೆಗೆ ....

■ ಸುಮಂತ್ ಶೆಟ್ಟಿ

ಆಟಿದ ಪಗೆಲ್‌ಡ್ ಸುಡುಸುಡು ದೊಂಬುಡು
ಒರೋನೆ ಕತ್ತಲೆ ಮುಚ್ಚಿಂಡ್‌ಯೇ
ಬಾನೊನೆ ದರಿಂಡಾ ಮುಗಲ್ ತಾಂಟ್‌ಂಡಾ
ರಪರಪ ನೀರ್ ದೊರಿಂಡ್‌ಯೇ

ಕಾಲೊಲು ಮೂಜೆಗೆ ಟೀಚರ್ ಪಂತೆರ್
ಒಟ್ಟೆಗೆ ಬರೊಲಿಂದ್ ಪಂತ್‌ಜೆರ್
ದಾಯೆಗ್ ಇಂಚಂದ್ ಅಮ್ಮಡ ಕೇನ್‌ಂಡ
ಕುದ್ಕಗ ಕೋರಿಗ ಧಾರೆಂದೆರ್

ಮುರ್ಗಲ ಪಕ್ಕಿಲ ಜಾತಿಯೆ ಬೇತೆನೆ
ತತ್ತ್‌ದ್ ಮದಿಮೆ ಆವೊಲಿಯ
ಪ್ರಕೃತಿ ಧರ್ಮೊನು ಮೀರೊಲಿಯ
ನೆರಿಯೆರ್ 'ಮನಿಪಂದೆ ಕುಲ್ಲೊಲಿಯ?'

ಪೊಣ್ಣನಾ ಬದ್ಕ್

‘ಪೊಣ್ಣು’
ಅಪ್ಪೆ-ದೇವೆರ್
ಶಕ್ತಿ-ದುರ್ಗೆ
ಸೀತೆ-ಸಾವಿತ್ರಿ...
ಪಂಡ್‌ದ್-
ಕೊಂಡಾಡುನ
ನಮನ ಸುತ್ತುಮುತ್ತ
ಇನಿ ದಾನೆ ಮಾಂತಾ
ಆವೋಂದುಂಡು ???

ನರ ರಕ್ಕಸೆರೆ
ಮರ್ಲ್ ಆಸೆಗ್
ಇರ್ಲ್ ಪಗೆಲ್
ಅತ್ಯಾಚಾರೊ-ಅನಾಚಾರೊದ
‘ತೂ’-ಗು
ಬಲಿ ಆವೋಂದುಂಡು...
ಪೊಣ್ಣನಾ ಬದ್ಕ್...॥

ಆಚಾರೊ-ವಿಚಾರೊ
ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್-
ಮಾಂತಾ ಮರತ್ತ್‌ದ್
ಸಾದಿ ತತ್ತೋಂದುಂಡು
ನಮನ-
ಜನ-ಮನ-ಶಕ್ತಿ...

‘ಪೊಣ್ಣು’
ಸಮಾಜೊದ ಕಣ್ಣ್...
ನಮನ ಬದ್ಕ್‌ದ
ಸಿರಿ ಬೊಲ್ಪು... ॥

▸ಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರೊ: ಸೂರ್ಯ ಆಚಾರ್ ವಿಟ್ಲ.

-ನೆನ್ನ್ ತೆರಿದ್
ನಮೊ ಪಜ್ಜೆ ದೀವೊಡು...
ತಪ್ಪು ಮಲ್ತಿನಾಕ್ಲೆಗ್
ಶಿಕ್ಷೆ ತಿಕ್ಕೊಡು... ॥

ಪೊಣ್ಣನಾ ಬದ್ಕ್
ಕಣ್ಣ ನೀರ್‌ಡ್...
ಕರಗ್ಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿ
ದಿಂಜಿದಿ ಕತ್ತಲೆ
ಮಾಜಾದ್...
ಗೇನೊದಾ ಬೊಲ್ಪು
ಬೆಳಗಾವಡ್...
ಪೊಣ್ಣನಾ ಬದ್ಕ್... ॥

■ ನಾರಾಯಣ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ

ರಾಜರ್ಷಿ ಡಾ. ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪ್ರವರ್ತನೆದ ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗ್ 37 ವರ್ಷ

■ ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ.

ಒಂಜಿ ಭಾಷೆಗ್ ಐತ ಸಂಪದ್ಭರಿತ ಸಾಹಿತ್ಯನೇ ಭಾಷಾವೃದ್ಧಿಗ್ ಅಡಿಪಾಯ ಬೊಕ್ಕ ಭದ್ರ ಪಂಚಾಂಗ. ತುಳುನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು ನಾಟಕದಲ್ಕ ಎಡೇನ ಸಪದಿಂಜಿದಿತ್ತಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆದಿಪ್ಪೊಡು ಪನ್ಪಿ ಗೇನ ದೀವೊಂದು ತನ್ನ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆರೆನ ನೆಂಪುಗಾಸ್ರ ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ ರಾಜರ್ಷಿ ಡಾ.ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡ್ ಕುಡ್ಲ ತುಳುಕೂಟದ ನಿಲೆಟ್ 1976 ಡ್ದಿಂಚ ಕೈಬರವುದ (ಅಪ್ರಕಟಿತ) ಪೊಸ ನಾಟಕ ಕೃತಿಕ್ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷಲಾ ಕೊರೊಂದಿಪ್ಪುನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೇ ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ. ತುಳು ಭಾಷೆಡ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗ್ ಒತ್ತುಕೊರ್ಪುನ ಎಡ್ಡೆ ಕೆಲಸ.

ಜಾನಪದ, ಪೌರಾಣಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಥಾನಕ ಇತ್ತಿನ ಎಡ್ಡೆ ನಿರೂಪಣೆ, ಎಡ್ಡೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಎಡ್ಡೆ ಭಾಷೆದ ತುಳುನಾಟಕ ಕೃತಿಕ್ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷಲಾ ಪ್ರಥಮ, ದ್ವಿತೀಯ, ತೃತೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮೂವೆರಿಪ್ಪುನ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿದ ತೀರ್ಪುದಂಚ ಸಂದುಂಡು. ಈ ಮೂಲಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ತುಪ್ಪೆ ದಿಂಜಿದ್ ತಮೆಲೆರೆ ಖಾವಂದೆರ್ ಕೊರೊಂದಿಪ್ಪುನ ಈ ರೀತಿದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಎಡ್ಡೆ ಪುಗರ್ತೆದವಾದುಂಡು.

ಗಾದೆ ಪಾಡ್ದನ, ಎದ್ರ್‌ಸವಾಲ್, ಉರಾಲ್, ಕುಸಾಲ್-ಕುಸೆಲ್, ಓ ಬೇಲೆ, ಅಜ್ಜಿಕತೆತ ಮಾಮಲ್ಲ ಕದಿಕೆನೇ ಆದಿಪ್ಪುನ ತುಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯೊಡು ತನ್ನ ನಾಟಕ ಕೃತಿಕ್ ಜೀವಕಲೆ ದಿಂಜಾವೊಂದು ಪತ್ತ್ ವರ್ಷ ಬುಡಂದೆ ಪ್ರಥಮ ಅತ್ತ್‌ಡ ದ್ವಿತೀಯ ಅತ್ತ್‌ಡ ತೃತೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆಯಿನ ಕೊಂಕಣಿ - ಕನ್ನಡ - ತುಳು ತ್ರಿಭಾಷಾ ಪ್ರಖಾಂಡ ಪ್ರತಿಭೆ ಕಟಪಾಡಿ ಕ್ಯಾಥರೀನ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ ಒಟ್ಟು56 ತುಳುನಾಟಕ ಬರೆತೆರ್. ಸ್ಥಾಪಕಾಧ್ಯಕ್ಷೆರ್ ಸ್ವ. ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆಡ್ ತುಳುಕೂಟ ಆರೆಗ್ 1988 ಟ್ ಸನ್ಮಾನ ಮಲ್ದ್‌ಂಡ್. ಈ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಪ್ರತಿಭೆಗ್ ಡಾ. ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆರ್‌ಲಾ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದ ಮಲ್ದೆರ್.

ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗ್ ಒತ್ತು ಕೊರ್ಪುನ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿನ್ ಸ್ವತಃ ಖಾವಂದೆರೇ 1977ತ್ತ ಮಾಯಿ (ಫೆಬ್ರವರಿ) ತಿಂಗೊಲ್ಡು ನಡತಿನ ತುಳುಕೂಟದ ಏಳನೇ ವರ್ಧಂತಿ ಪರ್ಬೊಗು ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆ ಆದ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಪಟ್ದೆರ್. ದುಂಬಿನ ವರ್ಷ ಬರೆತಿನ ಪೊಸ ತುಳುನಾಟಕ ಎಡ್ಡೆ ಕೃತಿಕ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಂದುಂಡು. ಆರಂಭದ 8 ವರ್ಷ ನಗದು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ರೂ. 300, ರೂ. 250, ರೂ 200 ಇತ್ತಿನವು ಬೊಕ್ಕ 7 ವರ್ಷ ರೂ. 500, ರೂ. 300, ರೂ. 250 ಏರಿಕೆ ಆಂಡ್. ಬೊಕ್ಕದ 8 ವರ್ಷ ಕಾಲ ರೂ. 1000, ರೂ. 750, ರೂ. 500 ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ನಂತರದ 7 ವರ್ಷ ರೂ. 2,000, ರೂ. 1500, ರೂ. 1000 ನಗದು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಏರ್‌ಂಡ್. ಇತ್ತೆ ಕರಿನ 7 ವರ್ಷಡ್ದಿಂಚ ನಗದು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ರೂ. 5,000, ರೂ. 3;000, ರೂ. 2,000 ಆದುಂಡು. ಕರಿನ 37 ವರ್ಷೊಡು ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪುದರ್ಡ್ ಸುರೂತ ಇನಾಂ ದೆತೊಂಡಿನ ತುಳು ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತೊಡು ಮೆನ್ಕಿನ ಬೊಳ್ಳಿಲು ಮೊಕುಲು.

1. ಕದ್ರಿ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ (2012 - ಕೊಂಬುಮಾಣಿ, 2011 - ಮೈಮೆದ ಸಿರಿದುಗ್ಗ, 2010 - ಅಹಲ್ಯೆ, 1997 - ಅಂಕದ ಬೂಳ್ಯ)

2. ಪುತ್ತಿಗೆ ಪದ್ಮನಾಭ ರೈ (2009- ಮರ್ಲ್ ಏರೆಗ್? 2006 - ರಡ್ಡ್ ಮನಸ್)

3. ಹಳೆಯಂಗಡಿ ಶಕುಂತಳಾ ಭಟ್ (2007-ಸೇಜಪಾಲ, 1999-ಉಳ್ಳಾಲದ ಉಲ್ಲಾಲ್ದಿ, 1998- ಬೂರುಂಡೆನ ಸೊತ್ತು, 1996 - ಮೋಕೆದ ತಿರ್ಲ್, 1991 - ಬಲಿದಾನ)

4. ಮಲ್ಲಿಕಾ ಕಣಂಜಾರ್ (2008-ಅಪ್ಪೆನ ವರ)

5. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕೆ. ಆರ್. (2005 - ಆಪಿನ ಪೂರ ಎಡ್ಡೆಗೇ)

6. ಕೆ.ಜೆ. ಕೊಕ್ರಾಡಿ (2004 - ಮುಗಲ್ ಮಾಜಿಂಡ್)

7. ಗಂಗಾಧರ ಕಿದಿಯೂರು (2003 - ಪಿಂಗಾರದ ಬಾಲೆಸಿರಿ)

8. ವಿಲಾಸ್ ಕುಮಾರ್ ಶೆಟ್ಟಿ ನಿಟ್ಟೆ (2002 - ಗಗ್ಗರ)

9. ವಿಜಯಾ ಬಿ. ಶೆಟ್ಟಿ (2001 - ತಾದಿ ತತ್ತಿನ ಫಲ)

10. ಶಾರದಾ ರಮೇಶ್ ರಾವ್ (2000 - ಪ್ರೀತಿದ ಬಿಲೆ)

11. ಪಿ. ಅಚ್ಯುತ ಯಡಪಡಿತ್ತಾಯ (1995 - ಬೊಲ್ಪುದಾಂತಿ ಬದ್ಕ್)

12. ಕೆ. ಎಲ್. ಕುಂಡಂತ್ತಾಯ (1994 - ಅರಸಾದಿಗೆ)

13. ಚೆಲುವರಾಜ್ ಪೆರಂಪಳ್ಳಿ (1993 - ಈ ಮಣ್ಣ್ ಏರೆನ?)

14. ಜಯರಾಜ್ ಎಸ್. ಕಾಂಚನ್ (1992 - ಮಾರಿಗಡು)

15. ಕೆ. ಮಹಾಲಿಂಗ ಭಟ್ (1990 - ಕೊಂಬುಮಾನಿಲು)

16. ಕ್ಯಾಥರೀನ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ ಕಟಪಾಡಿ (1989 - ಕಾರ್ನಿಕದ ದೈವ, 1984 - ಸತ್ಯೊದಬಾಲೆಲು, 1986 - ಬನ್ನಾಲ್, 1988 - ಕೇದಗೆ)

17. ಡಾ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಮುದ್ದ (1987)

18. ಶಿಮಂತ್ತೂರು ಚಂದ್ರಹಾಸ ಸುವರ್ಣ (1985)

19. ಗೀತಾ ಸುರತ್ಕಲ್ (1983)

20. ರಾಮಚಂದರ್ ಬೈಕಂಪಾಡಿ (1982)

21. ಮನು ಇಡ್ಯ, ಸುರತ್ಕಲ್ (1981, 1979)

22. ನಾಗೇಶ ಕುಮಾರ್ ಉದ್ಯಾವರ (1980)

23. ಯು.ಆರ್. ಚಂದರ್, ಉಳ್ಳಾಲ (1976, 1977, 1978)

ಸಾರತೊಂಜಿ ಭೂತೊಳೆನ ಬೆರಿಪತ್ತ್‌ನಗ

■ ರಘುನಾಥ ಎಂ. ವರ್ಕಾಡಿ

ಈಸರ ದೇವೆರೆನ ನಿಲೆ ಆಯಿನ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಆರೆನ ಗಣೊಕುಲು ಭೂತೊಳಾದ್ ಭೂಮಿಗ್ ಜತ್ತ. ಬಡಕಾಯಿ ರಾಜ್ಯೊಡು ಆರಾಧನೆ ಮಲ್ತೊಂದು ಇತ್ತ್‌ನ ಸಾರತೊಂಜಿ ಜೋಗಿ ಪುರುಷೆರ್ ಕೋಟೆಕಾರ್‌ದ ಮರ್ದಬೈದ್ಯಗ್ ಬುಡ್ದು ಕೊರ್ಯೆರ್‌ಂದ್ ಜನಪದ ಕತೆ ತೆರಿಪಾವುನಂಚ, ಅಯಿನ್ ಬೆರಿಪತ್ತ್‌ನಗ ಸಾರತೊಂಜಿ ಭೂತೊಲು ಕೈಕ್ ತಿಕ್‌ಜಿಂಡಲಾ ಸುಮಾರ್ ನಾಲ್ನೂಡ್ದೆಲಾ ಮಿಕ್ಕ್‌ದ್ ಭೂತೊಳೆನ ಪುದರ್‌ಳೆನ್ ನಾಡ್‌ಪತ್ಯೆರೆ ಸಾಧ್ಯ ಆತ್‌ಂಡ್. ತೆನ್ಕಾಯಿ ನೀಲೇಶ್ವರೊಡ್ದು ಬಡಕಾಯಿ ಬಾರ್ಕೂರು ಮುಟ್ಟ ತುಳು ರಾಜ್ಯ ತಿರ್ಗ್‌ಂಡ ಸಾರತೊಂಜಿ ಭೂತೊಳೆನ ಬೆರಿಪತ್ತೊಲಿ.

ಸೀಮೆ, ಮಾಗಣೆ, ಗ್ರಾಮ, ಊರು, ಕುಟುಂಬ, ಜಾಗೆದ ಇಂಚ ತರಾವರಿ ಪಿರಾಕ್‌ದ ದೈವೊಲು ಮಾತ್ರೆ ಅತ್ತ್. ತುಳುನಾಡ್ದ ಪರತಿರಿಡ್ ತೋಜಿದ್ ಬತ್ತ್‌ನಂಚ ನರಮಾನಿ ಆದ್ ಪುಟ್ಟುದು ಬೀರ ಕಾರ್ಯೊಳೆನ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ಧರ್ಮೊಡು ಸಾಗ್‌ದ್, ಜೂವ ಬುಡ್ದು ಮಾಯೆಗ್ ಸಂದ್‌ನ ಬೀರೆರೆನ್ ಭೂತೊಳಾದ್ ನಂಬೊಂದು ಬೈದೆರ್.

ಬೀರ ಶಂಭು ಕಲ್ಕುಡನ ಮಗಳಾದ್ ಪುಟ್ಟುದು ಪಲಯೆ ಕಲ್ಕುಡನ ಒಟ್ಟಿಗೆ ವೇಣೂರು ಮಾಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವೆರೆನ ಕೆದುಕು ಲಾಗಿದ್, ಕಾಯಬುಡ್ದು ಮಾಯೆಗ್ ಸಂದ್‌ನ ಕಾಳಮ್ಮ, ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ ಪುದರ್‌ಡ್ ಮೆರೆವೊಂದು ತುಳುನಾಡೊರ್ಮೆಲಾ ಹೆಚ್ಚ ಜನೊಕುಲು ಆರಾಧನೆ ಮಂತೊಂದು ಒಂಜಿನೇ ತಾನೊಡುಲ್ಲಳ್‌ಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಾಗೆಳೆಡ್, ಪಿರಾಕ್‌ದ ಶಿವಶಕ್ತಿ ಗಣೊಕುಲು, ಅರಸು ದೈವೊಲು ಅವ್ವೆ ಜಾಗೆದಾಯೆ ಆದ್ ಜಾಗೆದ ಪುದರ್‌ಡೆ ಮೆರೆವೊಂದುಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಪೊಣ್ಣು ದೈವೊಳಾದಿತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಆಣ್ ದೈವೊದ ರೀತಿಡ್ ಲೆಪ್ಪಾವೊಂದು ಆರಾಧನೆ ಪಡೆವೊಂದುಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಭೂತೊಲು ಒಂಜಿ ಜಾಗೆಡ್ ಮಾತ್ರೆ ಉಪ್ಪುಂಡು. ನನ ಕೆಲವು ಪಾಕ ಕಡೆಟ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ ನನ ಕೆಲವು ತುಳುನಾಡೊರ್ಮೆಲಾ ಉಪ್ಪುಂಡು.

ಭೂತೊಳೆನ ಪಟ್ಟಿ

1. ಮಲರಾಯೆ, 2. ಮೈಸಂದಾಯೆ, 3. ಕೊಡಮಂದಾಯೆ, 4. ಜಾರಂದಾಯೆ, 5. ಮುಂಡದಾಯೆ, 6. ಮಂದ್ರಾಯೆ, 7. ದುರ್ಗಾಲಾಯೆ, 8. ಮಡಿಕತ್ತಾಯೆ, 9. ಕೋಮರಾಯೆ, 10. ಕಂಬಳತ್ತಾಯೆ, 11. ಮಗ್ರಂದಾಯೆ, 12. ನಾಲ್ಕೈತ್ತಾಯೆ, 13. ಅರಸು ಬೋಳಂಗಳತ್ತಾಯೆ, 14. ಆರಸು ಸಂಕಲ, 15. ಪಂಜಂದಾಯೆ, 16.

ಕುಕ್ಕಿನಡ್ಕತ್ತಾಯೆ, 17. ಕಲ್ಲೆರಿತ್ತಾಯೆ, 18. ಕಡಂಬಳಿತ್ತಾಯೆ, 19. ಕೊಂಡೆಲ್ತಾಯೆ, 20. ಅರಸು ಕುಂಜರಾಯೆ, 21. ದೇವ ಕುಂಜರಾಯೆ, 22. ಮೂಜಿಲ್ನಾಯೆ, 23. ಹಿರಿಯಾಯೆ, 24. ಕರಿಯಮಲೆಯೆ, 25. ಕುಡ್ವೊಳ್ತಾಯೆ, 26. ಮಲ್ಕೋಡಿತ್ತಾಯೆ, 27. ಕಡಂಬಿಲ್ತಾಯೆ, 28. ಕಾನಲ್ತಾಯೆ, 29. ಪಿಲಡ್ಕತ್ತಾಯೆ, 30. ಮುಡ್ಡಾಲ್ಯೆ, 31. ಕಲ್ಲೆಂಚಿನಾಯೆ, 32. ಕೆಂಚರಾಯೆ, 33. ಕೇತುರ್ಲಾರ್ಯೆ, 34. ಬನ್ನಡ್ಕತ್ತಾಯೆ, 35. ಮಾದ್ರಿತಾಯ, 36. ಶಿವರಾಯೆ, 37. ಉಳಿಯತ್ತಾಯೆ (ಧರ್ಮಅರಸು), 38. ಅಂಜಣತ್ತಾಯೆ, 39. ಗಿಳ್ಕಿಂದಾಯೆ, 40. ಪೆಲಡ್ಕತ್ತಾಯೆ, 41. ಅರಸು ಪುಲಂದಾಯೆ, 42. ಪುರುಷರಾಯೆ, 43. ಕನಲ್ಲಾಯೆ, 44. ಸೀರಂಬಳಿತ್ತಾಯೆ, 45. ಪೈಂದೋಷ್ಣಾಯೆ, 46. ಕುಕ್ಕಿನಂತಾಯೆ, 47. ಕುರ್ಯಾಡಿತ್ತಾಯೆ, 48. ವಾಜಂಗಳಾಯೆ, 49. ಕನಪಡಿತ್ತಾಯೆ, 50. ನಾರ್ಲತ್ತಾಯೆ, 51. ಮದಂಗಲ್ಲಾಯೆ, 52. ಅಡಕತ್ತಾಯೆ, 53. ಪೊಟ್ಟಲಯೆ, 54. ನಾರಾಳ್ತಾಯೆ, 55. ಉಡ್ಡೊತ್ತಾಯೆ, 56. ಮುಂಡಲ್ತಾಯೆ, 57. ಕಟ್ಟಲ್ತಾಯೆ, 58. ಪೊಸ ಮಹರಾಯ, 59. ಬೊಬ್ಬರ್ಯ, 60. ಚಾಮುಂಡಿ, 61. ಪಿಲಿಚಂಡಿ, 62. ಬ್ರಹ್ಮಬಲಾಂಡಿ, 63. ಉದ್ರಾಂಡಿ, 64. ಮೊರಸಾಂಡಿ, 65. ಕೋಮರಾಡಿ, 66. ಶಿರಾಡಿ, 67. ಪೊಲ ಚಾಮುಂಡಿ, 68. ವತ್ರಾರ್ಡಿಸ 69. ರುದ್ರ ಚಾಮುಂಡಿ, 70. ಬೈಕಾಡಿ, 71. ಮಡಸಂಡಿ, 72. ನಾಗ ಚಾಮುಂಡಿ, 73. ಅಕ್ರಮಲೆ ಚಾಮುಂಡಿ, 74. ಮೊಡ ಚಾಮುಂಡಿ, 75. ಅಂಬದಾಡಿ, 76. ನೆತ್ತೆರ್ ಚಾಮುಂಡಿ, 77. ಮರೆ ಚಂಡಿ, 78. ಬಂಟಾಡಿ, 79. ಮಲೆಯಾಳ ಚಾಮುಂಡಿ, 80. ಮಾರವಾಡಿ, 81. ಒಡಿಲುತ್ತಾಯೆ, 82. ಕುಂಟಲ್ದಾಯೆ, 83. ಅಡ್ಕತ್ತಾಯೆ, 84. ಉರಿಯಡಿತ್ತಾಯೆ, 85. ಒರಮುಲ್ಲಾಯೆ, 86. ಒರಮಲತ್ತಾಯೆ, 87. ಕಂಟಿರಾಯೆ, 88. ಕಡಂತ್ತಾಯೆ, 89. ಕಲ್ಲೂರತ್ತಾಯೆ, 90. ಕುಕ್ಕಿಸಂದಾಯೆ, 91. ಕುಕ್ಕಿಲತ್ತಾಯೆ, 92. ನಾರ್ಣತ್ತಾಯೆ, 93. ಪಂಜಣತ್ತಾಯೆ, 94. ಪಡ್ಕಣತ್ತಾಯೆ, 95. ಪಾಡಿರಾಯೆ, 96. ಪಾಲಕತ್ತಾಯೆ, 97. ಬಂಜನತ್ತಾಯೆ, 98. ಬಾಚುರಾಯೆ, 99. ಬರವುಲ್ತಾಯೆ, 100. ಬಾಕುಡೆಯಿಲಾಯೆ, 101. ಬುದ್ದಂತಾಯೆ, 102. ಬೊಮ್ಮರ್ತಾರ್ಯೆ, 103. ಮಂಜಟಿನಾಯೆ, 104. ಮದ್ದಡ್ಕತ್ತಾಯೆ, 105. ಮರ್ಲೂರಲತ್ತಾಯೆ, 106. ಮಲೆರಾಯೆ, 107. ಮಿತ್ತೆಂತ್ತಾಯೆ, 108. ಮುಡ್ಡಿಲ್‌ತ್ತಾಯ, 109. ಮುಂಡಿಪಾಡಿತ್ತಾಯೆ, 110. ಮೂಚಲ್ಲಾಯ, 111. ಮೂಡಿಪಾಡಿತ್ತಾಯೆ, 112. ಮುಡದಾಯೆ, 113. ಮೂರ್ತಿಲಾಯೆ, 114. ಮೇಲ್‌ಕಾರ್‌ತ್ತಾಯೆ, 115. ಎರ್ಮನ್ನಾಯೆ, 116. ಶಿವತ್ತಾಯೆ, 117. ಸಂಪಿಗೆತ್ತಾಯೆ, 118. ಹರಿಕಾರಾಯೆ, 119. ಕುಂಡಾಯೆ, 120. ಕುರಿಯತ್ತಾಯೆ, 121. ಕೆಂಚಿಕೆಲುತ್ತಾಯೆ, 122. ಕೆಂಜಲ್ತಾಯೆ, 123. ಗುಳಿಗನ್ನಾಯೆ, 124. ಜದ್ರಾಯೆ, 125. ಜಂದಾರ್ಗತ್ತಾಯೆ, 126. ದರ್ಗಂದಾಯೆ, 127. ದುಗ್ಗತ್ತಾಯೆ, 128. ದುಗ್ಗಂತಾಯೆ, 129. ದುರ್ಗಾಂದಾಯೆ, 130. ನೆಲ್ಲಿರುತ್ತಾಯೆ, 131. ಪಂಜುರ್ಲಿ, 132. ಅಣ್ಣಪ್ಪ, 133. ವರ್ತೆ ಪಂಜುರ್ಲಿ, 134. ಪೊಟ್ಟೆಪಂಜುರ್ಲಿ, 135. ವರ್ಣಾರ ಪಂಜುರ್ಲಿ, 136. ಕುಪ್ಪೆಟ್ಟು ಪಂಜುರ್ಲಿ, 137. ಜುಮಾದಿ, 138. ಮರ್ಲ್ ಜುಮಾದಿ, 139. ಕಾಂತೇರಿ ಜುಮಾದಿ, 140. ಸಾರಾಳ ಜುಮಾದಿ, 141. ಕಂದೆಲ್ ಜುಮಾದಿ, 142. ಪಂಚ ಜುಮಾದಿ, 144. ಗುಳಿಗೆ, 145. ಸಂಕಲೆ ಗುಳಿಗೆ, 146. ಸುಬ್ಬಿ ಗುಳಿಗೆ,

147. ರುದ್ರಾಂಡಿ ಗುಳಿಗೆ, 148. ಕಲ್ಲಾಲ್ತಿ ಗುಳಿಗೆ, 149. ಕಲ್ಲಾತ್ ಗುಳಿಗೆ, 150. ಕುರುವ ಗುಳಿಗೆ, 151. ಮೂಕಾಂಬಿಕ ಗುಳಿಗೆ, 152. ಒಕ್ಕಣ್ಣ ಗುಳಿಗೆ, 153. ಮಂತ್ರಾದಿ ಗುಳಿಗೆ, 154. ಚೌಕಾರ್ ಗುಳಿಗೆ, 155. ಮಾರಣ ಗುಳಿಗೆ, 156. ರಕ್ತೇಶ್ವರಿ ಗುಳಿಗೆ, 157. ರಾಜ ಗುಳಿಗೆ, 158. ಕಲ್ಲಾಲ್ತಾಯ ಗುಳಿಗೆ, 159. ಪೊಟ್ಟ ಗುಳಿಗೆ, 160. ಧರ್ಮದೈವ ಗುಳಿಗೆ, 161. ರಾಹು ಗುಳಿಗೆ, 162. ಪಾತಾಳ ಗುಳಿಗೆ, 163. ಪುರುಷ, 164. ಇಷ್ಟದೇವತೆ (ನಂದಿ), 165. ಪೊಟ್ಟ ಭೂತ, 166. ಬಂಟೆ, 167. ಉಳ್ಳಾಲ್ದಿ, 168. ಉಳ್ಳಾಯ (ಅರಸು), 169. ಲೆಕ್ಕೆಸಿರಿ, 170. ತೋಡ ಕುಕ್ಕಿನಾರ್, 171. ಕೋರ್ದಬ್ಬು 172. ತನ್ನಮಾನಿಗ, 173. ಕಲ್ಲುಟ್ಟಿ, 174. ಕಲ್ಕುಡ, 175. ಕೊರಗತನಿಯ, 176. ಅರಸು ಮಂಜಿಷ್ಣಾರ್, 177. ಅರಸು ಮೇಲ್ಕಾರ್, 178. ಕಿನ್ನಿಮಾಣಿ, 179. ಪೂಮಾಣಿ, 180. ಆಲಿಭೂತ, 181. ಕೊರತಿ, 182. ಸುಬ್ಬಮ್ಮ, 183. ಜಠಾಧಾರಿ, 184. ರಾಹು, 185. ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿ, 186. ಕಾಳಕರ್ಾಯಿ, 187. ಕಾಳರಾಹು, 188. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, 189. ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ, 190. ಸತ್ಯಸಾರಾಮಣಿ, 191. ರಾಜ್ಯದೈವ, 192. ಬಂಟ ಜಾವದೆ, 193. ಕರಿಮಾರ ಕೋಮಾಳಿ, 194. ಬಚ್ಚನಾಯಕ, 195. ಸಾರ ಮಗ್ಗಲಿ, 196. ದಂಡನಾಯಕ, 197. ಪಿಲಿಭೂತ, 198. ಕ್ಷೇತ್ರ ಪಾಲೆ, 199. ಮಾಂಕಾಳಿ, 200. ಜಾಲ ಕೊರತಿ, 201. ನಂದಿಗೋಣ, 202. ಮುದ್ದ, 203. ಕಳಲೆ, 204. ಪೊಲಮರದ, 205. ತಂಗಡಿ ದೆಯ್ಯಾರು. 206. ನಾರಾಯಣ ಮಾಣಿ, 207, ಶ್ರೀ ಕುಂಟಿಕಾನ ಧೂಮಾವತಿ ಜೋಗಿ, 208. ಎದು ಕನಡ, 209. ಉದ್ದ ಕನಡ, 210. ಬಿಲ್ಲಾರ, 211. ಪೊಸಮ್ಮ, 212. ಬೈರವ, 213. ಶ್ರೀ ನೆತ್ತೆರ್‌ಕಂಡ, 214. ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಕಸೆ, 215. ಕಾನದ, 216. ಕಟದ, 217. ಕನ್ನಡದೈವ, 218. ನೆತ್ತೆರ್ ಮುಗುಳಿ, 219. ದಾರಮ್ಮ, 220. ಜಾಲ ಬೈಕಾಡ್ತಿ, 221. ಗಿರಾವು, 222. ಕಾನತ್ತಿಲ, 223. ಬೈಲರಸು, 224. ಜಟ್ಟಿಗ, 225. ನೀಚ ದೈವ, 226. ಕೋಟಿ ದೈವ, 227. ವೈದ್ಯನಾಥ, 228. ಕೋಟಿ, 229. ಚೆನ್ನಯ, 230. ಕಿನ್ನಿದಾರು, 231. ಮಾಯಂದಾಲ್, 232. ಕುಜುಂಬಕಾಂಜೆ, 233. ಕಾಂತಾಬಾರೆ, 234. ಬೂದಾಬಾರೆ, 235. ವೀರಭದ್ರ, 236. ಭದ್ರೆ, 237. ಮಾಯಾಲು, 238. ಮುಡಿಪ್ಪಿನಾರ್, 239. ಎಡ್ಮೂರ ದೈವೊ, 240. ಕೇಳದ ಪೆರ್ಣೆ, 241. ಬಾಲೆ ಕಂಡಿಜೊ, 242. ಕಾಳಮ್ಮ, 243. ಐವೆರ್ ಉಳ್ಳಾಕುಲು, 244. ದೆಯ್ಯಾರೆ, 245. ಐವೆರ್ ಬಂಟ್ರ, 246. ಎರುಗೋಪಾಲೆ, 247. ದೇವದಮ್ಮ, 248. ಬಿಲ್ಲಾರ, 249. ಕಾಜುಕುಜುಂಬ, 250. ಇಷ್ಟದೇವತೆ, 251. ಅಂಗಾರೆ ದೈವ, 252. ಕಾರ್ನೋರ್ಾರು ದೇವತೆ, 253. ಬಾವನ, 254. ಬೆರ್ಮೆರ್, 255. ಮೂವೆ, 256. ಭಂಡಾರಿ, 257. ಕುಮಾರ, 258. ಪ್ರಧಾನಿ ದೈವ, 259. ಧರ್ಮ ದೈವ, 260. ಕರಿಭೂತ, 261. ಕೋಮಾಳಿ, 262. ಜಾಲ್ಲೂರಾಯಿ, 263. ಕುಡುಮ ದೈವ, 264. ಕಾರ್ಣವ ಕಳಲ, 265. ಮಂಕುಡ ದೈವ, 266. ಪೊಟ್ಟೊಲು, 267. ಹೊಸೋಳ್ಗಮ್ಮ, 268. ಧರ್ಮದೈವ ಸುದುರ್ಮ, 269. ಕಾಂತು ನೆಕ್ರಿ, 270. ಉರಿಮಾರಿ, 271. ಅತ್ತಾವರ ದೆಯ್ಯೊಂಗುಲು, 272. ಅಣ್ಣರ ಕಲ್ಕುಡೆ, 273. ಅಡ್ಕದೆ ಭಗವತಿ, 274. ಅಕ್ಕರಸು ಪೂಂಜೆದಿ, 275. ಆಟಿ ಕಳೆಂಜೆ, 276. ಸೋಣ ಜೋಗಿ, 277. ಈಸರ ಕುಮಾರೆ, 278. ಉಬಾರ ಕಲ್ಲುಟ್ಟಿ, 279. ಉಮ್ಮಲ್ತಿ, 280. ಐತಮಾಮೆ, 281. ಒಕ್ಕು ಬಲ್ಲಾಳೆ, 282. ಒತ್ತೆ ಕಲ್ಲುಟ್ಟಿ, 283. ಕಚ್ಚೂರಮಾಲ್ದಿ, 284.

ಕಂಡಕರ್ಣ, 285. ಕಂಬೆರ್ಲು, 286. ಕರಿಯಮಲ್ಲಿ, 287. ಕರುಂಗೋಲು ದೈವ, 288. ಕಾಳಭೈರವ, 289. ಕಾಳಭೈರವಿ, 290. ಕಾಳಸ್ತ್ರೀ, 291. ಕಿರಾತನಂದಿ, 292. ಕುಟ್ಟಿಚಾತು, 293. ನಾಗನಂದಿ, 294. ನಾಗಬೆರ್ಮೆ, 295. ನಾಗೇಶ್ವರಿ, 296. ನಾಡ್‌ಭೂತ, 297. ಪಂಜಿ ಗಿಡವು, 298. ಪಾತಾಳ ಭೈರವೆ, 299. ಪುತ್ತು ಗಿರಾವು, 300. ಪುಲ್ಲೂರ ಕಣ್ಣನ್, 301. ಪೊಸ ಭೂತ, 302. ಬಸ್ತಿನಾಯಕೆ, 303. ಬಾಕುಡ್ತಿ, 304. ಬಾಲೆಬಾರಗೆ, 305. ಬಿಕ್ರ ಮೇಲಂಟ, 306. ಬೀರ ಪುತ್ರನ್, 307. ಬೈದ್ಯನಾಥೆ, 308. ಭೈರವೆ, 309. ಭಸ್ಮಮೂರ್ತಿ, 310. ಭೂತರಾಜೆ, 311. ಮಂಜಿಬೊಮ್ಮ, 312. ಮಡೆ ನಾಗೆ, 313. ಮದಿಮಾಲ್ ಭೂತ, 314. ಮರ್ಲ್ ಚಿಕ್ಕು, 315. ಮಹೇಶ್ವರ, 316. ಮಹೇಶ್ವರಿ, 317. ಮಾರಳಮ್ಮ, 318. ಮಾರಿಯಮ್ಮ, 319. ಮಾಸ್ತಿ. 320. ಮುಕ್ಕಬ್ಬೆ, 321. ಮುಡದೇರ್, 322. ಮುತ್ತಪ್ಪೆ 323. ತಿರುವಪ್ಪೆ, 324. ವೀರಕಾಳಿ, 325. ಶಾಸ್ತಾರೆ, 326. ಸಾರುತ ಮಲ್ಲು, 327. ಸಾರ ಮಾಂಕಾಳಿ, 328. ಸೂಕತ್ತೆಲಿ, 329. ಹಾಯಿಗುಳಿ, 330. ಕುಡುಪಾಲ್, 331. ಕೊಲ್ಲೂರಮ್ಮ 332. ಕೊಡಂಬದೈ, 333. ಕೋಟಿಪೂಂಜೆ, 334. ಕೋಡಿದಜ್ಜೆ, 335. ಖಡ್ಗೇಶ್ವರೆ, 336. ಖಡ್ಗೇಶ್ವರಿ, 337. ಗಡಿರಾವುತೆ, 338. ಗುರ್ಕಾರ ಭೂತ, 339. ಗೆಜ್ಜೆಮಲ್ಲೆ, 340. ಚಂಡಿ, 341. ಚಿಕ್ಕುದೈವ, 342. ಜಕಣ ಭೂತ, 343. ಜಟ್ಟಿಗೆ, 344. ಜಡೆತ್ತಾರ್, 345. ಜೋಗಿಪುರುಷೆ, 346. ತಡ್ಯಂತಜ್ಜ, 347. ತೋಮಜ್ಜ, 348. ದಂಡೆರಾಜಾವು, 349. ದೇಯಿಬೈದ್ಯೆದಿ, 350. ದೇವುಪೂಂಜೆ, 351. ಬೈಯ್ಯರೆ, 352. ಧೂಮರೆ, 353. ಧೂಮಾವತಿ, 354. ನಡುಬಲ್ಯಂದಿ, 355. ನಾಗಕನ್ಯೆ, 356. ನಾಗೆ, 357. ನಾಗಂತಾಯಿ, 358. ಅಲ್ಲತ್ತಾಯೆ, 359. ಮಯ್ಯೊಲ್ದಿ, 360. ಸತ್ಯನಾಪುರ ಸಿರಿ, 361. ಅಬ್ಬಗ, 362. ದಾರಗ, 363. ಸೊನ್ನೆ, 364. ಗಿಂಡೆ, 365. ದಾರು, 366. ಸಾಮು, 367. ಉಚ್ಚೆ ಹಂದಿ, 368. ವರ್ತೆ, 369. ಒರಿ ಉಳ್ಳಾಯೆ, 370. ಕಂಚಿನ ದೇವಿ, 371. ಕಡುರುಕಳಿ, 372. ಕಳ್ಳಭೂತ, 373. ಕತಂತ್ರಿ, 374. ಕಾಳಿ, 375. ಪಂಟ್ರಾಯೆ, 376. ನೆತ್ತೆರ್ ಮುಕ್ಕುಳಿ, 377. ಪೊಸ ಭಗವತಿ, 378. ರಾಹುತೆ, 379. ಜಕಣಿ ಭೂತ, 380. ಸತ್ಯದೇವತೆ, 381. ಮಂತ್ರ ದೇವತೆ, 382. ಪಾಷಾಣ ಮೂರ್ತಿ, 383. ಎಳೆಯ ಭಗವತಿ, 384. ಒರ್ ಮುಖತ್ತಾಯೆ, 385. ಕಾಳೇಶ್ವರಿ, 386. ಪಂಡೊಂಡಿನಾಯೆ, 387. ಪತಿಕೊಂಡಾಯೆ, 388. ಪಣೆಮಡೆ, 389. ಪಚಂಗೆರೆ ದೇವಿ, 390. ಪುರಲಾಯೆ, 391. ಬೈನಾಳಿ, 392. ಭೂತನಾಗೆ, 393. ಚಿಕ್ಕಸದಾಯಿ, 394. ದುರ್ದಮಾಸರೆ, 395. ಅರಸು ಮಂಜಿಷ್ಣಾರ್ (ಮಗ್ಗೆದೈವ), 396. ಮೂಜೂರ ಉಳ್ಳಾಕುಲು, 397. ಧರ್ಮರಸು ಉಳ್ಳಾಯೆ, 398. ಬೀರ್ಣಾಳ್ವೆ, 399. ಬಗ್ಗು ಪಂಜುರ್ಲಿ, 400. ಮಾಂಞಳಮ್ಮ, 401. ಕುರವನ್ ದೈವ, 402. ಕೊರಪೊಳು, 403. ಮೈಂದಾಳಿ, 404. ಕಿನ್ಯಡ್ಕ ಜುಮಾದಿ, 405. ಗಂಗೆನಡಿ ಕುಮಾರೆ, 406. ಎಡ್ಮೇರು ಕಟ್ಟಿಂಗೇರಿ, 407. ಕೋಟಿಬೈದ್ಯೆ.

ಲೇಖಕೆರೆನ ಪತ್ತೆ

• ಎನ್.ಪಿ. ಶೆಟ್ಟಿ	ಮಂಗಳೂರು
• ಜಾಹ್ನವಿ ಸಂತೋಷ್ ನಂದಳಿಕೆ	ನಂ. ಎನ್-3, ಪೀಸ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್ ಪಿಂಟೋಸ್ ಲೇನ್, ಕದ್ರಿ ಕಂಬಳ, ಮಂಗಳೂರು - 575 004
• ಜಯಕರ ದೇಜಪ್ಪ ಪೂಜಾರಿ	ಮುಂಬಯಿ
• ನಾರಾಯಣ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ	ನಿತಿನಾ ನುಳಿಯಾಲು, ಪುತ್ತೂರು-578259. ಮೊ.:948191811
• ಯಂ.ವಿ. ಶೆಟ್ಟಿ	ಮಂಗಳೂರು
• ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಜಿ. ಪ್ರಸಾದ	ಸುಳ್ಯ
• ಜಿ.ಪಿ. ಕುಸುಮಾ	ಮುಂಬೈ
• ಅನಿತಾ ಪಿ. ಪೂಜಾರಿ ತಾಕೊಡೆ	ಕಸ್ತೂರಿ ಆಶೀರ್ವಾದ್ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ರೂಂ. ನಂ. 303, 3ನೇ ಮಹಡಿ, ಸಿ. ವಿಂಗ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿನಗರ, ಹಳೆ ಡೊಂಬಿವಿಲಿ ವೆಸ್ಟ್, ಥಾಣೆ, ಮುಂಬೈ-421202
• ಡಾ. ಬಿ. ಜನಾರ್ದನ ಭಟ್	
• ಲಕ್ಷ್ಮಣ	
• ರಾಘವ ಕೆ. ಉಳ್ಳಾಲ್	
• ಎ.ಬಿ. ಶಕುಂತಳಾ ಭಟ್	ಹಳೆಯಂಗಡಿ
• ಪುತ್ತಿಗೆ ಪದ್ಮನಾಭ ರೈ	ಹಿರಿಯ ಉಪ ಸಂಪಾದಕ ಉದಯವಾಣಿ, ಮಣಿಪಾಲ ಮೊ. 9900410752
• ಜಪ್ಪು ಪದ್ಮನಾಭ, ಗಟ್ಟಿ	
• ಸುಮಂತ್ ಶೆಟ್ಟಿ	
• ರತ್ನ ಕುಮಾರ್	
• ರಘುನಾಥ ಎಂ. ವರ್ಕಾಡಿ	

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಇತ್ತೆದ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರ್

ಉಮಾನಾಥ ಎ. ಕೋಟ್ಯಾನ್

'ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪ್ರಸಾದ್', 4-99/5 ಕಾವೂರು ಮೆಸ್ಕಾಂ ಸ್ಟೋರ್ಸ್ ಹಿಂಭಾಗ,
ಬಾಯಾಡಿ ರಸ್ತೆ, ಅಂಚೆ : ಕುಂಜತ್‌ಬೈಲ್, ಮರಕಡ ಗ್ರಾಮ, ಮಂಗಳೂರು-15

ಸದಸ್ಯೆರ್

ಜಗನ್ನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ ಬಾಳ
'ಅಕ್ಷರ', ಸುಭಾಷಿತ ನಗರ, ಬಂಟರ ಭವನ ಹತ್ತಿರ,
ಸುರತ್ಕಲ್, ಮಂಗಳೂರು - 575 014

ಡಾ. ಪದ್ಮನಾಭ ಎಸ್. ಭಟ್
ಶ್ರೀಕಮಲ, ಅಂಚೆ : ಎಕ್ಕಾರು, ಮಂಗಳೂರು-9

ಪ್ರೊ. ತುಕಾರಾಮ ಪೂಜಾರಿ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ತುಳು ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ,
ಸಂಚಯಗಿರಿ, ಪೋಸ್ಟ್ ಆಫೀಸ್ ರಸ್ತೆ, ಬಿ.ಸಿ.ರೋಡ್-19

ಕದ್ರಿ ನವನೀತ್ ಶೆಟ್ಟಿ
ಕದ್ರಿ ಕಂಬಳ ಗುತ್ತು, ಮಂಗಳೂರು - 4

ಬಿ.ವಿ. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ
ಎಲಿಯಾ ಮನೆ ಅಂಚೆ : ಕೆದಂಬಾಡಿ, ಪುತ್ತೂರು ದ.ಕ-10

ರಮೇಶ್ ಕಲ್ಮಾಡಿ
ಶ್ರೀ ಮೂಕಾಂಬಿಕ ನಿವಾಸ, ಕಲ್ಮಾಡಿ ಅಂಚೆ: ಮಲ್ಪೆ - 8

ಮಂಜುಳಾ ಶೆಟ್ಟಿ
'ಪೊಲಿ' ವಿಕೆ ಪಾರ್ಕ್ ಬಳಿ, ಕೋಟೆಕಣಿ ರಸ್ತೆ,
ಉರ್ವಸ್ಟೋರ್, ಮಂಗಳೂರು - 6

ಯಾದವ ವಿ. ಕರ್ಕೇರ
ಮಂಗಲವಿರಲಿ, ಅಂಚೆ : ಹೆಜಮಾಡಿ
ಉಡುಪಿ ತಾಲೂಕು, ಉಡುಪಿ - 574 103

ದುರ್ಗಾಕುಮಾರ್ ನಾಯರ್‌ಕೆರೆ
ಸುದ್ದಿ ಬಿಡುಗಡೆ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್,
ಸುಳ್ಯ-574 239.

ನವೀನ್ ಹೆಗ್ಡೆ ಬೆಳುವಾಯಿ
ನಂ. 102, 1ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ವಿದ್ಯಾಮಾನ್ಯ ನಗರ,
ವಿಶ್ವನೀಡಂ ಪೋಸ್ಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು - 560091

ಡಾ. ಎಂ.ಪಿ. ಶ್ರೀನಾಥ ರಾವ್
ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು,
ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು,
ಉಜಿರೆ - 574 240

ದಾಮೋದರ ಬಿ. ಬಂಗೇರ
4-154/2/6 ನಂದಗೋಕುಲ, ಕೊಂಡಾಣ ದ್ವಾರದ
ಹತ್ತಿರ ಮಾಡೂರು ಕೋಟೆಕಾರ್, ಮಂಗಳೂರು

ಮೋಹನ್ ರೈ ಕರ್ನೂರು
104/ಎ-8 ದೀಪಾ ಎಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್,
ರಾಜ್‌ಪಾರ್ಕ್ ಎಂ.ಎಸ್.ಜಿ. ಸೊಸೈಟಿ,
ಪಾರ್ಸಿಕ್ ನಗರ ಕಲ್ವ (ಪಶ್ಚಿಮ)
ಥಾಣೆ ಮುಂಬಯಿ - 400 605.

ಅರ್ಥ ಸದಸ್ಯರು

ಮಂಗಲಾ ವಿ. ನಾಯ್ಕ
ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು,
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆ
ಹಂಪನಕಟ್ಟೆ, ಮಂಗಳೂರು.

ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್

ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ ಬಿ.
'ಸಮೃದ್ಧಿ', ಪಿಂಟೋಸ್ ಗಾರ್ಡನ್,
ಪದವಿನಂಗಡಿ, ಮಂಗಳೂರು

ವಿನಂತಿ

- ಒಂಜಿ ವರ್ಸದ ಕಿಸ್ತ್‌ದ ಪಣವು ರೂ. 50/- ಅಜೀವ ಚಂದಾ ರೂ. 500/- ಕಡಪುಡುದು ಕೊರಿನಕುಲೆಗ್ ಮದಿಪು ಬೂಕುಲೆನ್ ಟಪಾಲ್‌ಡ್ ಕಡಪುಡುದು ಕೊರ್ಪೊ.
- ಕತೆ / ಕಬಿತೆ / ಅಧ್ಯಯನ ಲೇಖನ / ಹರಟೆ ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಲೇಖನೊಲೆನ್ ಮದಿಪುಗು ಕಡಪುಡ್ದು ಕೊರೊಲಿ. ಡಿಟಿಪಿ ಮಲ್ದಾದ್ ಇಮೇಲ್ ಕಡಪುಡುಂಡಲಾ ಆವು.
- ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಲೆಕ್ ಸಮ್ಮಂದಪಟ್ಟಿನ ಲೇಖನೊಲೆಗ್ ಆದ್ಯತೆ.
- ಲೇಖನೊಲು ಫುಲ್‌ಸ್ಕೇಪ್ ನಾಲ್ ಪುಟತ್ತ ಉಲಯಿ ಇತ್ತ್‌ಂಡ ಎಡ್ಡೆ.
- ಲೇಖನೊಲು ಕಾಕಜಿದ ಒಂಜೇ ಪುಡೆಟ್ ವಿರಳವಾದ್ ಪೊರ್ಲುಡೇ ಬರೆದ್ ಕಡಪುಡಿ.
- ಲೇಖಕೆರೆನ ಪುದರ್ ಪತ್ತೆ ದಾಂತಿ ಬರವುಲೆನ್ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಲ್ಪುಜಿ. (ಪ್ರತಿ ಬರವುಲೆಡ್ ಪತ್ತೆ ಬೋಡೇ)
- ಬೇತೆ ಬಾಸೆಲೆಡ್ದ್ ಅನುವಾದ ಮಲ್ತ್ ಕಡಪುಡುನಕುಲು ಮೂಲ ಲೇಖಕೆರೆನ ಒಪ್ಪಿಗೆನ್ ಬರವುಡು ದೆತೊಂದು ಕಡಪುಡ್ದು ಕೊರೊಡು.
- ಪ್ರಕಟ ಆವಂದಿ ಬರವುಲೆನ್ ಪಿರ ಕಡಪುಡುನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಜ್ಜಿ.
- ಮದಿಪುಡು ಪೊಸ ಬೂಕುಲೆ ಪರಿಚಯ ಪುಟೊಕ್ಕು ಪ್ರತಿ ಬೂಕುಲೆ ರಡ್ಡ್ ರಡ್ಡ್ ಪ್ರತಿಕುಲೆನ್ ಸಂಪಾದಕರೆಗ್ ಕಡಪುಡ್ದು ಕೊರೊಲಿ.

ಕೆಸರ್‍ಡೊಂಜಿ ದಿನ
ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ಯುವಕ/ಯುವತಿ ಮಂಡಲ ದೇಲಂತಬೆಟ್ಟು ಶಿಬರೂರು ಸಹಯೋಗೊಡು

ಸ.ಪ.ಪೂ. ಕಾಲೇಜು ಬೆಳ್ಳಾರೆಡ್ ನಡತಿನ ಜಾನಪದ ನೃತ್ಯಕೂಟ

ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ಜೆಸಿಐ ಕಾರ್ಕಳ ಸಹಯೋಗೊಡು ಕಾರ್ಲೋತ್ಸವ

Reg. with RNI No. Kartuloo 14/10/200-TC

ಅಕಾಡೆಮಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಮಹಾವೀರ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು ಮೂಡಬಿದ್ರೆ ಸಹಯೋಗದ
ತುಳುನಾಡ ಸಿರಿ ಮದಿಪು ಉದಿಪನ ಲೇಸ್

ಅಟಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ನಲಿಕೆಯವರ ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಸಂಘ (ರಿ.) ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ